

jiina nu

AYLIK SİYASİ DERGİ

Ocak - Şubat / 1980 Sayı: 3-4

jina nû

AYLIK SİYASİ DERGİ

OCAK-ŞUBAT 1980 SAYI / 3-4

İçindekiler

- Bir Kere Daha Güç ve Eylem Birliği Üzerine ... 3
- İran-ABD İlişkilerinde Son Gelişmeler 9
- Sosyal Şovenizm Üzerine 14
- «Sol» Maceracılık Yenilgiye Götürür 32
- Son Siyasi Gelişmeler ve TÖB-DER 63
- Silahsızlanma ve Önemi 73
- Doğal Afet mi?
Toplumsal Felaket mi? 131

Sahibi : Mehmet Ece/Sorumlu yönetmen : Eyüp Kemal
 Adsız/Yönetim Yeri : Hastahane Sok. Çağ oteli arkası
 VAN/Abone bedeli : 6 aylık 360 TL. 1 yıllık 720 TL.
 Yurtdışı iki katıdır/Dizgi : Evren Matbaası/Baskı :
 Doğan Basımevi/Son Baskı Tarihi : 13 Şubat 1980

Bir Kere Daha Güç ve Eylem Birliği Üzerine

Gelişen olayların diyalektiğini kavrayarak, giderek daha da keskinleşen sınıf savaşımının yeni koşulları altında kendini dayatan somut adımları atmak, devrimci öngörüyle yarınlara hazırlıklı olmak yönüne kendisini dayatan güç ve eylem birliği güncelliğini koruyor.

Sömürgeci tekelci burjuvazi, ekonominin dışı bağımlı karakterinden kaynaklanan ve giderek derinleşen ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımı aşmak için sayısal yönden yeterli ve «güçlü» bir hükümet olarak özlemini çektiği AP-CHP koalisyonu gerçekleştiremeyince AP azınlık hükümetini işbaşına getirdi. Faşist MHP ve gerici MSP destekli AP azınlık hükümetinden burjuvazinin şu istemleri vardı.

Gerici ve anti-demokratik yasa değişiklikleriyle metropolde yükselen toplumsal muhalefeti ve Kürt halkının gelişen ulusal-demokratik muhalefetini ezip sindirerek mevcut bunalımın tüm yükünü başta işçi sınıflarımız olmak üzere ülke-

lerimiz emekçi halklarının omuzlarına yüklemek. Bunlarla aynı zamanda yedekte tutulan faşizm seçeneğinin önü de açılacaktı.

Fakat AP azınlık hükümetinin bu konularda başarı elde edemeyeceğinin ortaya çıktığı anda, «yüzüncü gün» dahi beklenilmeden yeni bir gelişme oldu. Yeni gelişme Ocağın 1. günü Körtürk tarafından AP ve CHP genel başkanlarına iletilen ve kamuoyuna «mektup» diye benimsetilmeye çalışılan muhtıra idi.

Muhtırada dikkati çeken noktaların başında Türkiye'deki bunalımın yanısıra özellikle Ortadoğu'daki son gelişmelerle ilgili düşünceleri de dile getirmesi idi.

Ardı ardına İran ve Afganistanı kaybeden emperyalizm, önemi giderek artan Türkiye'yi kaybetmemek, ileri bir karakol olarak bu ülkedeki varlığını güçlendirmek için gerekenin yapılacağını değişik ağızlardan defalarca ilan etti. Bu nedenle Türkiye'ye baskıcı yönetimler benimsetmeye çalışan emperyalistlerin son haftalardaki gidiş gelişleri bir hayli yoğunlaştı.

Emperyalistler ve gerici-saldırgan Pekin Yönetimi tarafından desteklenen Afgan karşıdevriminin bastırılması sırasında Sovyetler Birliği'nin iki ülke arasındaki anlaşmalara dayanarak Afgan halkına yaptığı enternasyonalist yardım, emperyalistler ve uşakları tarafından büyük bir demagojik şamatayla karşılandı. Türk hükümetinin uluslararası tavrı, demeçleri ve hükümet borazanı haline getirilen TRT'nin yalan haber üretmedeki kaba, sırtkan anti-sovyetizmi emperyalizmin demagojik tavrıyla çakışıyor.

Muhtıra'da İran ve Afganistan'daki gelişmelerden duyulan ürküntü ve telaş bu açıdan çok anlamlıdır.

Ortadoğu'daki gelişmeleri bu doğrultuda değerlendiren muhtıra, içte de ekonomik, siyasal huzur ve istikrarın (daha fazla sömürü, daha fazla baskı ve bunun karşısında suskunluk anlayın) sağlanması yönünde siyasi parti ve anayasal kuruluşları göreve davet etmektedir. Muhtıra'nın, siyasi partilerden yalnız AP ve CHP Genel Başkanlarına verildiği göz önüne alınırsa, ilk planda tekelci burjuvazinin gönlünde yatan aslan olan AP-CHP koalisyonunu dayattığı ve bu yönde kamuoyu oluşturmaya yönelik olduğu görülür. Kurulacak bir AP-CHP koalisyonu ile yukarıda sözünü ettiğimiz istemlerini gerçekleştirme yoluna gidecektir.

Bir an önce çıkarılması istenen gerici yasa değişikliklerinin bir çoğunun sıkıyönetim yasında zaten mevcut olması göz önüne alınırsa, amacın, sıkıyönetim bölgeleri dışında da baskıları yoğunlaştırma olduğu, özellikle önümüzdeki toplu sözleşme döneminde işçi sınıfının karşısına baskıcı yasaları dikmek olduğu açıkça görülür.

Muhtıra'nın tekellerin istemleriyle ne kadar çakıştığı, burjuvazi tarafından verilen ilginç beyanatlarda kolayca gözlemlenebilir.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Nuh Kuşçulu: «Düşüncelerine tercüman olduğu için» Silahlı Kuvvetlere teşekkür ederken; Vehbi Koç «tercümanlığın» bundan sonraki yolunu, TRT haber bültenlerinde gösteriyordu: «Fiyatlar, ÜC-

RETLER, kiralar dondurulmalı». Yani fiyatlar nasılsa artıyor, siz önümüzdeki toplu sözleşme döneminde işçi sınıfının ücret taleplerini önleyin, işçi sınıfını susturun diyor ve ilave ediyor: «ekonomi ve anarşiyle ilgili cesur kararlar alınarak bu işin içinden çıkılır.» Evet tekelci burjuvazi anarşi sözcüğünü demokrasi ile eş anlamda kullanarak sömürü istikrarının sağlanması doğrultusunda düşüncelerini bu kadar açık seçik söylüyor.

Özcesi, muhtıra, sömürgeci tekelci burjuvazinin çarpık ve bağımlı karakterinden kaynaklanan bunalımı aşmak için burjuvazinin önerdiği çözümler doğrultusunda dayatmalar için verilmiştir. Muhtıranın muhatabı aranadursun, kime karşı verildiği kime karşı yöneleceği bellidir. Muhtıra, başta işçi sınıflarımız olmak üzere tüm ilerici, yurtsever ve ülkelerimiz emekçi halklarına yöneliktir.

Muhtıra, tüm demokratik hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılması doğrultusunda atılmış bir adımdır. «Önlem paketi» diye adlandırılan baskı yasalarını bir an önce çıkarması için dayatılan AP-CHP koalisyonu ister gerçekleşsin ister gerçekleşmesin önümüzdeki dönemde sömürgeci tekelci burjuvazi, demokrasi güçlerine, kazanılmış mevzilere azgın saldırılar yöneltecektir. Halklarımızın azgın saldırıları göğüslemeye, geri püskürtmeye yönelik mücadelesi ile burjuvazinin faşizm seçeneğini gündeme getirmesini kaçınılmaz kılacaktır.

Faşizme giden yolda muhtırayla atılan ilk adımın doğru değerlendirilmesi, demokrasiden

yana tüm güçlerin önlerindeki ertelenemez görevi ve tarihsel sorumluluğu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sosyalistler, faşizmin, burjuvazi istedi diye gelen mukadder bir olgu olmadığını çok iyi bilirler. Faşizmin gelip gelebileceği demokrasiden yana güçlerle faşizmden yana güçler arasındaki güç dengesine bağlıdır. Bu bir tarafta faşizm taraftarları, diğer yanda anti-faşist güçlerin yer aldığı bir meydan muharebesi, sığ, mekanik bir mantıkla anlaşılmalıdır. Eğer sosyalistler hayatın çok yönlülüğü içerisinde sağlıklı bir politikayla, doğru taktiklerle demokrasiden yana tüm güçleri faşizme karşı örgütleyip seferber edebilirse yalnız kudurgan faşizmi inine sokmakla kalmaz aynı zamanda onun sınıf temellerine yönelen, utkuyla sonuçlanacak bir mücadele verebilir. Bunun ilk adımı da demokrasi güçlerinin güç ve eylem birliğinden geçer.

Bu güç ve eylem birliği nasıl oluşacaktır? Yerel birimlerin belli bir programdan yoksun, bölük börçük atacağı adımlarla mı yoksa demokrasi güçlerinin *merkezi düzeyde* oluşturacakları sağlam, ilkesel ve kararlı bir programla mı? Kanımızca *merkezi düzeyde* belli bir program etrafında sağlanacak bir güç ve eylem birliği, hayatın her alanında uygulanma ve başarı kazanma şansının yanısıra, uzun erimli kalıcı birliklerinde temel şartıdır. Ancak böylesi bir güç ve eylem birliği en geniş yığınları örgütleyip yönlendirebilir ve orta katmanların kaypaklık ve yalpalamalarının yaratacağı tehlikeleri önleyebilir.

GÜÇ VE EYLEM BİRLİĞİ doğrultusunda somut adımların kendini en acil görev olarak dayattığı bugün, herkes üzerine düşeni yapmalıdır.

İran-ABD ilişkilerinde Son Gelişmeler

Ortadoğu'da ABD emperyalizminin sağlam dayanaklarından biri olan Şah monarşisinin, İran halklarının ortak mücadelesiyle tarihin çöplüğüne atılması olayının üzerinden aylar geçiyor.

Ne var ki Şah'ın ülkeden kovulmasından sonra işbaşına gelen Humeyni yönetimi, İran'da istikrarı sağlayabilmiş değildir. Gerek iç politikaya, gerekse dış politikaya ilişkin düşünce ve davranışlar, büyük bir tutarsızlık örneğidir. Atılan olumlu bir adımı, olumsuz bir davranış izlemekte, sözlerle yapılanlar arasında büyük çelişkiler bulunmakta ve bu durum uluslararası alanda doğru tavırların takınılmasını önemli derecede engellemektedir.

Şah'ın ülke dışı edilmesinden hemen sonra, ABD ile ilgili tüm ekonomik ve askeri antlaşmaların iptal edilmesi, petrolün ve diğer madenlerin devletleştirilmesi, askeri üslerin kapatılması, Şah ve ailesinin özel mülklerine el konulması, gibi olumlu uygulamalarla, İran halklarının ulusal ve demokratik haklarına saygı, düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne yönelik vaatler tüm

ilericiler tarafından olumlu karşılanmıştı. Ancak, süreç içerisinde Humeyni yönetimi, bu tavırını sürdürmeyerek ilerici, sosyalist ve komünist kuruluşlar ile bunların yayın organları üzerinde anti-demokratik uygulamalara girişti. İran halklarının ulusal ve demokratik haklarına sırt çevirdi. İran Kürdistanı halkının «Kürdistan için otonomi, İran için demokrasi» sloganında somutlaşan istemlerine zor ve baskıcı yöntemlerle karşı çıktı. Bu tutarsızlık ve çelişkiler, mevcut yönetimin sağlıklı sınıf temellerinden kaynaklanıyor. Burjuvazi ve onun etki alanındaki küçük burjuva kesimler, gerici adımların atılmasında başlıca rolü oynayarak, devrimin kazanımlarını tehlkeye düşürmektedirler. Küçük burjuvazinin fanatik islamcı kesimi, Humeyni adına yola çıkmakta, sözde anti-emperyalist, özde tepkici tavırlar göstermektedir.

Emperyalizmin, Ortadoğu'da güçlü kalelerinden birini yitirmesi olayının hemen ardından, ABD'de «tedavi» gören Şah'ın İran'a yargılanmak üzere iade istemiyle, ABD elçiliğinin işgali ve personelinin rehin alınması uluslararası gerginliği arttırmıştır. ABD'nin, elçilikte rehin olarak bulunan görevlilerin serbest bırakılmaması halinde, denetimi altında bulunan tüm bankalardaki İran paralarına el konulacağı yolundaki kararı, «fiili bir müdahale» olasılığıyla birlikte gerilimi doruk noktasına ulaştırdı.

Uluslararası diplomatik ilişkiler tarihinde benzeri görülmemiş olan «elçilerin rehin alınması» biçimindeki eylemin şüphesiz onaylanacak bir yanı yoktur. Fakat bu, ABD elçiliklerinin fesat ve karışıklıklar yuvası olma karakterini göz-

ardı etmemiz anlamına gelmez. Yıllarca ABD emperyalizmi, elçilikleri aracılığıyla her türlü casusluk faaliyetlerini yürütmüş, karşı-devrimci ve gerici güçlere buralardan destek sağlamıştır. Emperyalist baskı ve sömürüye karşı elçiliklerin işgaliyle değil, emperyalizmin, ülke ekonomisini denetim altına aldığı her türlü bağımlılık ilişkilerine son vererek, dünya ilerici güçleriyle sıkı bir dayanışma içine girerek karşı çıkılabilir.

Yeni «İslam Cumhuriyeti Anayasası»nın, İran Kürdistan'ı, Azerbaycan ve diğer bölgelerdeki halkların dışında onaylandığı (!), şu günlerde, yetkilerin büyük bir bölümü —bir çok gerici yasa maddeleriyle birlikte— Humeyni'de toplanıyor. Bu dönemde değişik ulus ve halkların, elçiliğin işgalini onaylamadıkları halde, ABD emperyalizminin «askeri müdahale» tehditlerine karşı, böyle bir olasılık halinde ortak bir anti-emperyalist cephede savaşacaklarını belirtmeleri olumlu bir tavidir.

Bugüne değin sorunun, uluslararası diplomatik ilişkilerle çözümünü doğrultusunda harcanan çabalar bir sonuca ulaşmamıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 9 Kasım 1979 tarihli «ABD elçiliğinde görevli personelin derhal salıverilmesi için diplomatik düzeyde girişimlerde bulunma» kararına karşı, İran Dışişleri Bakanı Kutbizade'nin olumsuz yanıtı, «askeri müdahale» olasılığını tekrar gündeme getirmiştir. Bu arada, ABD'nin 6. filosunun Basra körezine yığınaç yapması, Ortadoğu'da gerginliğin iyice artmasına neden olmuştur.

ABD emperyalizminin İran'a askeri müda-

halede bulunma isteminin asıl nedeninin elçilik işgali olduğu söylenemez. İran'da kaybettiği mevzileri tekrar ele geçirme uğraşısı içinde olan ABD emperyalizmine, elçilik olayı bahane olmuştur.

Dünya devrimci güçlerinin, genelde emperyalist-kapitalist sisteme, özelde ABD emperyalizmine karşı yürüttükleri kararlı, onurlu savaşmaları ve bu savaşmaların zaferle noktalanmış sonuçlarının uluslararası alandaki etkileri, emperyalizmi —en başta ABD emperyalizmini— ekonomik, politik ve askeri yönlerden derin bunalımlara sokmaktadır.

İçinde yaşanan süreçte, uluslararası koşulların önemli bir özelliği de, dünyada emperyalizmin ekonomik, siyasi ve askeri etki alanlarının büyümediği, tersine küçüldüğüdür. Özellikle Dünya Sosyalist Sisteminin maddi ve moral desteği sayesinde bağımsızlıklarına kavuşan yeni genç devletler, bu etki alanlarını her geçen gün biraz daha daraltmakta, emperyalizmi bunalımlara, çıkmazlara sokmaktadırlar. Bu anlamda ABD'nin İran'a yönelttiği askeri müdahale tehditleri, emperyalizmin can çekişmesinin, çürümüşlüğü'nün açık bir ifadesi olarak değerlendirilmelidir. ABD'nin çabaları söz konusu müdahalenin uluslararası alanda yasallaşması içindir.

Ne var ki, bu girişimin maddi temelini hazırlamaya, uluslararası alanda eylemi meşru göstermeye yönelik çabalar karşısında, dünyanın demokrasi güçleri kayıtsız kalmayacaklardır.

ABD emperyalizminin saldırılarının, tüm

İran halklarının geleceğine ve çıkarlarına yönelik olduğu görmezlikten gelinemez. İnancımız odur ki, Beluci, Arap, Azerbeycanlı, Kürdistanlı halkların, yani tüm İran halklarının ulusal ve demokratik taleplerini bastırabilmek için ne İslam Cumhuriyeti Anayasasının eksik, aksak ve gerici yasaları, ne hemen hemen tüm yetkileri kendisinde toplayan Humeyni ve devrim muhafızları ve ne de ABD emperyalizminin askeri, ekonomik ve siyasi gücü yeterli olmayacaktır.

Toplumsal gerçekliklerin bunu kanıtlayacağı günler çok uzak değildir...

Sosyal Şovenizm Üzerine

Giriş :

İnsanlık tarihinin belli bir evresinden sonra üretim güçlerinin gelişip, insanların kendi tükettiklerinden daha fazla bir ürün yaratmasıyla, yani artı-ürünün ortaya çıkmasıyla birlikte toplumun sınıflara bölünme sürecine girdiğini görmekteyiz. Toplumda üretilen değerlerin bölüşülmesi sorunu, büyük sosyal grupları karşı karşıya getirdi. Üretim araçlarına sahip olan ve üretim araçlarına sahip olmayıp salt emeğiyle geçinen sosyal sınıflar arasındaki mücadele, tüm sınıflı toplumların itici gücü oldu.

Sınıflar arası mücadele sürecinde, gelişmeye öncülük eden sosyal sınıf, temsil ettiği üretim ilişkileri temelinde topluma damgasını vurmuş ve egemenliğini sağlamıştır. Fakat gelişmenin belli bir döneminden sonra o sınıfın savunucusu olduğu üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişmesine ters düşmüş ve toplumsal gelişme engellenmeye çalışılmış, bunun sonucu olarak toplum bunalımlara girmiştir. Bu çatışma kendi gelişimi içinde toplumsal sıçramanın koşullarını

olgunlaştırmış, toplum sıçrama ile yeni bir biçim almıştır.

Fakat tarihsel dönemlerini doldurarak gerileşen sınıflar kendi istekleriyle yerlerini, yeni-yi ve iyiyi temsil eden sınıflara terk etmemişlerdir. Onlar, egemenliklerini devam ettirmek için her yolu denemiş, gerici çabalarını sonuna kadar sürdürmüşlerdir. Gerici sınıflar, gelişmekte olan ilerici sınıflara karşı kullandıkları zor ve baskının yanısıra, kendi düşüncelerini çeşitli biçimlerde onlar arasında yaygınlaştırma çabasını da sürekli göstermişlerdir. Ezilen sınıf ve tabakalar, bu düşüncelerden değişen toplumlara göre değişen araçlarla şu veya bu biçimde, ama mutlaka etkilenmişlerdir.

BURJUVAZİNİN İŞÇİ SINIFI SAFLARINDAKİ DÜŞÜNCE: OPORTÜNİZM

Feodalizmin bağrında doğup büyüyen kapitalizm, gelişmenin belli bir evresinden sonra toplumda egemenliğini sağladı. Burjuvazi kendisiyle birlikte karşıtı ve mezar kazıcısı olan proletaryayı da doğurdu. Proletaryanın varlığı aynı zamanda onun dünya görüşünün varlığı da demekti, çünkü onun dünya görüşünün nesnel koşulları kendisiyle birlikte doğmuştu. İlk önce bu düşünce adı altında çeşitli akımlar ortaya çıktı, fakat tahlil edildiğinde hepsininde şu veya bu biçimde bilimsellikten uzak olduğu görülebilirdi. Esas olarak bu düşünce Marks ve Engels tarafından bilimsel temeline oturtulabildi. Kendilerinden önce yapılan felsefe, sosyoloji ve ekonomi-

politik çaişmalarını yeniden ele alıp diyalektik-
sel olumsuzlamaya uğratan Marks ve Engels, işçi
sınıfının dünyayı yorumlayan ve değiştirmeyi
öngören düşüncesini biçimlendirdiler. Marks'ın
adıyla anılan bu düşünce, emperyalizm koşulla-
rında Lenin tarafından daha da geliştirildi. Bu
nedenle işçi sınıfı ideolojisi Marksizm-Leninizm
olarak adlandırıldı.

Bu ideoloji ilk ortaya çıktığında birçok bur-
juva ideoloğu tarafından saldırıya uğradı, çürü-
tölmeye çalışıldı. Ama her defasında Marksizmin
doğruluğu birkez daha kanıtlanıyordu. Denilebi-
bilir ki Marksizm, karşıtı olan burjuva ideolojisi-
nin her çeşidine karşı mücadele sürecinde oluş-
tu ve gerçek biçimini aldı. Burjuvazinin dışarı-
dan Marksizme yönelttiği saldırı, onun işçi sını-
fı ve halk kitleleri arasında yayılmasını ve mad-
di bir güç haline gelmesini engelleyemedi.

Kapitalizmin emperyalist aşamaya varması,
toplumu belli oranlarda evrimleştiren bir sonra-
ki topluma, yani sosyalizme geçişin nesnel ko-
şullarını yaratmasıyla birlikte, işçi sınıfı safla-
rında Marksizmi yozlaştırmanın nesnel koşulla-
rını da yarattı. Emperyalist burjuvazi, sömürge
ve bağımlı ölkelerden sağladığı büyük gelirin bir
parçasını, kırıntı olarak işçilerin ve küçük bur-
juvazinin bir bölümüne vererek onları ayrıcalı-
klı bir duruma getirdi. Oportünizmin ekonomik
temeli olan bu durum, aynı zamanda işçi sınıfı
hareketi içinde burjuvazi için bir sosyal dayanak
oluşturdu. Oportünizm, ideolojik-politik anlamda
Marksizmin devrimci anlamını inkar, sınıf mü-
cadelesi yerinde sınıf işbirliğini gündemleştirdi.

Açıktır ki her olgu belli koşulların ürünüdür. O koşullarla birlikte ortaya çıkar, o koşullar ortadan kalktıktan sonra o olgunun kendisinininden de bahis edilemez. Fakat bununla birlikte unutmamalı ki, belli koşulların ürünü olan şeylerin ortaya çıkması, büyüüp gelişmesi bir süreç, ve o şeylerin etkinliklerini sağlaması da güçler dengesinin tayin edeceği bir sorundur. Telafi edilmeyen hatalar, kendi gelişimi içinde ve uygun koşullarda sapmalara, sapmalar da telafi edilmezse olgunlaşarak mantıki sonuçlarına, yani karşı devrimciliğe, gerici burjuva kampına varırlar.

İşçi sınıfının devrimci düşünce ve hareketini yozlaştırarak burjuvazi için zararsız bir hale getirmeyi amaçlayan oportünizm, toplumsal gelişmenin belli dönemlerine ilişkin devrimci taktikler karşısında gelişmeyi ve sıçramayı engelliyici gerici taktikler çıkararak bu işlevini yerine getirmeye çalışır.

Bilindiği gibi gerek doğada ve gerekse toplumda gelişim ve değişimi yaratan hareket, esas olarak kendisini iki biçimde gösterir: Hareketin evrimci biçimi, hareketin devrimci biçimi... İşçi sınıfının toplumu değiştirmeye yönelik uzun süreli mücadelesi, hareketin devrimci ya da evrimci biçimini inkar eden sağ ve sol sapmalar tarafından sürekli tehdit edilerek saptırılmaya çalışılır. Bu sapmalar kendi içlerinde değişik adlarla anılmasına rağmen esas olarak gördükleri işlev, devrimci işçi sınıfı hareketini şu veya bu biçimde burjuvazinin kuyruğuna takmaktır.

Marksizm, maddenin içinde bulunduğu hareket biçimine uygun taktikler saptayıp, işçi sı-

nının öncülük ettiği halk muhalefetini doğru bir şekilde yönlendirme çabasını gösterirken, onlar buna karşı her defasında «İşçi sınıfı hareketinin sadece bir yanını benimserler, bu tek yanlılığı bir kural niteliğine sokmak isterler ve işçi sınıfı faaliyetinin verilmiş koşullarına ya da verilmiş bir döneme özgü akımları veya özellikleri genelleştirmeye yönelirler. Oysa gerçek yaşam, gerçek tarih, tıpkı doğadaki yaşam ve gelişimin hem ağır oluşan evrimleri, hem de büyük sıçramaları, sürekliliği koparan aşamaları içermesi gibi bu ayrı akımların hepsini birden içerir» (Lenin Sağ ve Sol Sapmalar Say. 46).

Onların, toplumsal hareketin şu veya bu biçimini reddetme veya herhangi bir biçimini genelleştirme istemleri, sadece düşünsel planda kalmayıp uygun koşullarda pratiğe yansır. Pratiğe yansıyan bu eğilimler, dayandıkları sosyal güçlerin niteliğine ve gördükleri işleve göre sağ veya sol sapma biçiminde işçi sınıfı hareketini tehdit eder. Maddi koşulu emperyalizmle birlikte ortaya çıkan ve tarihsel gelişimin sosyal ürünü olan bu durum, 1871-1914 Avrupa'sına egemen olan «Barışçı» hava ile daha da genişlemeye ve sosyal dayanağını (işçi aristokrasisi) güçlendirmeye başladı. Bu konuya değinen Lenin şöyle der: «19. y.y.ın sonundaki nesnel koşullar oportünizmi olağanüstü güçlendirdi, legal burjuva olanak ve fırsatlarının kullanılmasını legalizme tapma haline getirdi; işçi sınıfı içinde bir bürokrat ve aristokrat tabaka yarattı, sosyal demokrat partilerin saflarına bir çok küçük burjuva 'yoldaşı' çekti» (Sosyalizm ve savaş Say. 23.). Kuşkusuz işçi sınıfı saflarına katılan bu küçük

burjuvalar ve aristokratlaşan işçiler, düşünce ve davranışlarını da işçi sınıfına bulaştırarak hareketi yozlaştırmaya başlayacaklardı. Onların işçi sınıfı hareketi içindeki etkinlik ve tehlike dereceleri, esas olarak işçi sınıfının nitel yönden gelişkinlik ve uyanıklığına bağlıdır. Bununla birlikte bu eğilimlerin içinde buldukları durum da önemlidir, çünkü yeni doğan bir hastalıkla olgunlaşan bir hastalık arasında fark vardır. Hastalık geliştikçe tedavi imkânı zorlaşır.

OLGUNLAŞAN OPÖRTÖNİZM: SOSYAL ŞÖVENİZM

Her şeyde olduğu gibi oportünizm olgusunda doğması, gelişip olgunlaşması bir süreç sorunudur. Bu süreci oluşturan karşıtlar arasındaki mücadele, kendi gelişimi içinde ve uygun koşullarda öyle bir hal alır ki; sürecin bir yanı sıra sızama ile o olgu üzerinde denetimini sağlar, tıpkı II. Enternasyonal'e mensup Partilerin büyük çoğunluğu üzerinde oportünizmin kesin denetimini sağlaması gibi... I. Dünya savaşından önce, yani olgunlaşmanın ve mantıki sonucuna vararak gerçek yüzünü göstermesinin nesnel koşulları oluşmadan önce Avrupa Sosyal Demokrat partileri içinde oportünizm yine de «meşru» olarak kabul edilirdi. Ama «savaş, bunun gelecekte böyle olmayacağını göstermiştir. Olgunlaşan oportünizm, artık işçi sınıfı hareketi içinde burjuvazinin elçiliği rolünü eksiksiz oynamaya başlamıştır» der Lenin. (Sosyalizm ve Savaş Say. 24). Açıktır ki oportünizmin olgunlaşması,

varış noktasına varması, kendi düzeyinde bir nitel değişikliktir, bir sıçramadır. Kuşkusuz düşünce, dayandığı sosyal taban temelinde gelişir, olgunlaşır ve sıçrama yapar. Bu duruma değinen Lenin şöyle der: «Oportünizm, Avrupa ölçüsünde söylenirse, savaştan önceki haliyle delikanlılık dönemindeydi, savaşın başgöstermesiyle erkeklik çağına erişti; ‘masumluluğu’ ve gençliği bir daha geri gelemez. Parlamenterlerden, gazetecilerden, işçi memurlardan, ayrıcalıklı büro personelinin ve proletaryanın belli bir tabakasından oluşan sosyal tabakaların tümü, bir sıçrama yaptı ve kendi ulusal burjuvazisiyle bir hale geldi.» (Proletarya Diktatoryası ve Dönek Kautski, Say. 52.)

Olgunlaşan oportünizmin dayandığı sosyal güçlerin temelinde devrimci işçi sınıfı hareketiyle her türlü bağını kopararak gerici burjuva kampına kayması, o dönemin tarihsel koşullarının bir sonucudur. Bu durum tahlil edildiğinde görülecektir ki her buhran beraberinde bir saflaşma getirir ve keskin buhranlı dönemler, oportünizmin olgunlaşarak mantıki sonucuna varmasının, gerçek yüzünü göstermesinin koşullarını da beraberinde yaratır.

Bu buhran, tüm ülkeleri ve onların işçi sınıfı hareketlerini etkileyen ve tavır almaya zorlayan bir savaş olabileceği gibi, sıkıyönetim veya ciddi bir politik grev olabilir. Biçim ne olursa olsun her buhran beraberinde mutlaka bir saflaşmayı getirecektir. Bu öyle bir saflaşmadır ki, gelişmenin o dönemine tekabül eden ve sürecin genelini etkileyen sorunun ya devrimci çözü-

münden yana olmak veya bunun karşısında olmak...

Oportünizmin böyle ciddi bir buhranda olgunlaşarak burjuvaziye teslimiyet bayrağı çekeceği ve karşı-devrim saflarında yer alacağı, dünya devrimci hareketinin çeşitli deneyimleriyle kanıtlanmıştır.

19. y.yılın sonlarında bir sağ anlayış olarak doğan oportünizm, gelişen koşullara bağlı olarak sürekli gelişti, işçi sınıfı hareketi içinde oynadığı rol ile her gün bir adım daha burjuvaziye yaklaştı, «savaş, bu gelişmeyi hızlandırdı ve oportünizmi, sosyal-şovenizm şekline dönüştürdü, yani oportünistler ile burjuvazi arasındaki gizli ittifakı açık hale getirdi.» (Sos. ve Savaş. Say. 23.)

«Büyük savaşın doğurduğu buhran bütün perdeleri kaldırdı, uzlaşmaları silip süpürdü, çoktandır kendisini gösteren çibanı açtı ve burjuvazinin bağlaşığı olarak oportünizmin gerçek yüzünü ortaya koydu» (Proletarya ve Dönek Kautski, Say. 59.)

Oportünizmi olgunlaştırarak sosyal-şovenizme dönüştüren buhran I. Emperyalist paylaşım savaşı koşullarında ortaya çıktı ve bu dönemde sosyal-şovenizm, oportünizmin başlıca ve temel biçimi oldu. (Nasıl ki 1920'lerden sonra Troçkizm ve 1960'lardan sonra Maoizm, oportünizmin başlıca ve temel biçimi olduysa) Sosyal-Şovenler gerici savaşta «Ana vatan» savunmasına girişerek dünya proletaryasına ve ezilen halklara karşı saldırgan burjuvazilerinin safında yer aldılar. Onlar, bu gerici davranışlarıyla Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkını redderek ezilen ulus-

lar üzerindeki baskıyı katmerleştirdikleri gibi, proletaryanın savaş birliğini parçalıyarak burjuvazi karşısında güçsüzleştirdiler.

Sosyal-Şovenizm ile oportünizm arasındaki ilişkilere değinirken Lenin şöyle der: «Oportünizm ile sosyal-şovenizmin ekonomik temeli birdir, ayrıcalıklı işçilerin önemsiz bir tabakası ile kendi ayrıcalıklı durumlarını savunan küçük burjuvazinin, egemen ulus durumundan yararlanarak öteki ulusları soymasından paylarına düşecek kırıntılar...

Oportünizm ile sosyal-şovenizmin ideolojik ve politik özü de aynıdır: Sınıf savaşımı yerine sınıf işbirliği, savaşımın devrimci anlamını yadsımak; bir devrim için güçlüklerden yararlanacak yerde zor duruma düşen 'kendi' hükümetlerine yardımcı olmak», (S. ve Savaş. Say. 24.)

Lenin'in de ifade ettiği gibi oportünizm ile sosyal-şovenizm arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Fakat ekonomik temeli, ideolojik ve politik özü aynı olmasıyla birlikte oportünizm ile sosyal-şovenizm aynı şekilde değerlendirilmez. Sosyal-Şovenizm, oportünizmin varış noktasıdır, olgunlaşmış, son şeklini almış durumudur. Bu konuya değinen Lenin: «Sosyal-Şovenizm, son biçimini almış bir oportünizmdir. Burjuvazi ve genel kurmaylarla çok bayağı bir bağlaşma için iyice olgunlaşmıştır.» (Proletarya Dik. ve Dönek Kautski. Say. 68.)

«Oportünizm artık kokuşmuştur, Sosyal-şovenizme dönüşmüş ve kesinlikle burjuva kampına kaymıştır» (a.g.e. Say. 76) der.

Burjuvazinin gerici politikasını onaylayarak,

halkları köleleştirmeyi amaçlıyan saldırgan savaşta yer alan sosyal şovenler, sınıf işbirliğini en yüksek derecesine çıkardılar. Parlemantoda savaş bütçesine ve diğer gerici yasa tasarılarına olumlu oy vererek karşı-devrim cephesindeki yerlerini daha da berraklaştırdılar. Onlar bunu yapacaklardı, çünkü sosyal-şovenler uygulamada proletaryaya düşman bir burjuva politikası izlemektedirler. Çünkü bunlar yabancı istilacılara karşı savaşmak anlamında bir «Ana yurdun savunmasını» değil, büyük devletlere şunun ya da bunun, sömürgeleri yağma etmek ve öteki ulusları ezmek «hakkını» savunmaktadırlar.» (Sosyalizm ve Savaş Say. 20.)

Burjuvaziden aldıkları kırıntılar temelinde devrimci proletaryaya ve ezilen halklara karşı, karşı-devrim cephesinde yer alan sosyal şovenler, savaşın bitiminden sonra da işlevlerini şu veya bu biçimde devam ettirdiler. Çünkü varlıkları tekelci burjuvazinin varlığı ile koşulludur. Tekelci burjuvazi varolduğu müddetçe başka ulusları köleleştirme ve savaş çıkartma istemlerini de devam ettirecek, saldırgan ve şoven savaş çıkartma istemlerini de devam ettirecek, saldırgan ve şoven düşüncelerini aristokratlaşan işçilere ve küçük burjuvazinin bir kesimine dayanarak işçi sınıfı saflarına bulaştırmaya çalışacaktır.

Burjuvazinin saldırgan istemlerini savunan ve dünya genelinde ilk defa I. Emperyalist paylaşım savaşı döneminde güçlü bir blok oluşturan sosyal-şovenler, temsil edildikleri siyasal organizasyonlarla birlikte kendi içlerinde evrimleş-

rek emperyalist burjuvazinin temsilcisi durumuna girdiler. Günümüzde Batı Avrupa Sosyal Demokrat Partilerin büyük çoğunluğu o dönemlerden kalmadır.

SOSYAL-ŞOVEN TEORİLER

Opörtünizmin olgunlaşarak sosyal-şovenizme dönüşmesiyle birlikte yeni döneme ilişkin teoriler üretilmeye başlandı. Opörtünizmin sıçrama yapması temelinde, düşüncelerinde nitel değişiklik görülen sosyal-şoven teorisyenler, devrimci proletarya ve ezilen halklara karşı işledikleri günahları ve karşı devrimci davranışlarını haklı göstermek için başlıca şu teorileri öne sürdüler :

a) Önce kim başladı teorisi: Bu teoriyi savunanların başında Plekhanov gelir. Bunlar «savaş, politikanın başka araçlarla devam ettirilmesidir» belgisini unutarak, «Biz saldırıya uğradık, öyleyse kendimizi savunmalıyız» ihanetine saplandılar. Gerici savaşta «ana vatan savunması» düşünüşünü haklı göstermek için «Vatan savunması herkesin hakkı ve görevidir» deyip Marks ve Engels'in Feodal Mutlakiyete karşı verilen savaşlara ilişkin düşüncelerini tahrif etmeye başladılar. Kapitalizmin serbest rekabetçi döneminde ilerici politikanın devamı olarak, burjuvazinin feodallere karşı verdiği mücadele ile emperyalist savaşı özdeşleştirmeye başladılar.

b) Gerici savaşta «Ana vatan savunmasını» haklı göstermeye çalışan diğer bir gerici teori de üretici güçler teorisidir: Bu teorinin savunu-

cuları «Sosyalizm, Kapitalizmin hızla gelişmesine dayanır. Kapitalizmin ülkemde gelişmesi ve bunun sonucu Sosyalizmin başlangıç dönemine girmesi, ülkemizin zaferiyle çabuklaştırılacaktır. Ülkemizin yenilgisi, onun ekonomik gelişmesini ve böylece sosyalizmin başlangıcını geciktirecektir.» diyerek kendi gerici burjuvazilerinin zaferi yolunda çaba gösterdiler. Proletaryanın, toplumun devrimci dönemine tekabül eden siyaseti yerine, başka ülkelerin yağma edilmesi pahasına, kendi burjuvazilerinin sermaye birikimini ön gören gerici, reformist siyaset güttiler.

c) Kitleleri burjuvazinin kuyruğuna takmayı amaçlıyan diğer bir sosyal-şoven teori de Kautski tarafından geliştirilen ultra-emperyalizm teorisi: 1912'de gelişmekte olan savaş ve bunalımlı koşullara ilişkin uluslararası proletaryanın devrimci taktiğini ifade eden Basle bildirisine rağmen —ki bunun altında Kautski'nin de imzası vardır— Kautski, bu teoriyle kitleleri boş hayallerle avutmaya çalışır. Şöyle der: «İngiltere'de himayeci hareketin ortaya çıkması; Amerika'da tarifelerin indirilmesi; silahsızlanma eğiliminin görülmesi, savaştan hemen sonraki yıllarda Fransa ve Almanya'da sermaye ihracının birden azalması; son olarak mali sermaye klikleri arasında uluslararası ilişkilerin gittikçe çapraşık duruma gelmesi bu günkü emperyalist politikanın yerini, yeni, ultra-emperyalist bir politikanın alabileceğini düşünmemeye yol açmıştır. Bu yeni politika ulusal mali sermayenin ortak rekabetleri yerine, uluslararası birleşik mali sermaye tarafından dünyanın ortaklaşa sömürülmesini getirecektir.»

Kautsky, Lenin'in emperyalizm tehlikelerini, emperyalistler arası rekabetin kaçınılmazlığını ve emperyalist sömürünün gereği olarak, gide-rek toplumsal çelişkilerin keskinleşeceğine ilişkin düşüncelerini red eder. O, diğer dostlarıyla birlikte devrimci proletaryanın «dış savaşı, iç savaşa dönüştürmeye çalış» şeklinde formüle edilmiş taktiği yerine, burjuvaziyle sınıf işbirliğini ön gören gerici taktiği uyguladı. Dünya üzerinde kesin denetim sahibi olan o dönem emperyalistlerinin kendi rızalarıyla dünyanın yeniden paylaşılmasını ön gören savaştan vazgeçeceklerini savunur. Savaşçı güçlerin, barışçı güçlere olan bu denli üstünlüğüne rağmen kitleleri boş «barış» sloganlarıyla avutmaya çalışır. Lenin, bu düşüncelerinden ötürü «Kautsky, Marksizmi en gizli ve en saçma bir karşı-devrim teorisi, en bayağı bir Kralikalizm biçimine sokmuştur» der.

GÜNÜMÜZDE SOSYAL ŞOVENİZM

Sosyal-Şovenizm, olgunlaşmış, son biçimini almış oportünizm ise ve geçmişte Avrupa özgü-lünde savaş, oportünizmi olgunlaştıran koşulları yaratmışsa; dünya genelinde bir savaşın olmadığı dönemlerde sosyal-şovenizme değinmeyecek miyiz veya günümüzde böyle bir olgunun çıkması söz konusu değil midir? Sosyal-şovenizmin maddi temeli ve oportünizmin hangi durumlarda sosyal-şovenizme dönüşeceği incelendiğinde bu soruların yanıtı da ortaya çıkacaktır. Ve görülecektir ki, sadece savaş değil, esas olarak oportünizmi olgunlaştıran, üzerindeki perdeyi

kaldırarak gerçek yüzünü ortaya çıkaran, şiddetli buhrandır. Savaş bu buhranın sadece bir görünümüdür. Buhran kendisini çeşitli biçimler de gösterebilir. Buna bağlı olarak oluşan saflaşmalar, oportünizmi çeşitli biçimlerde karşı-devrimci saflara itebilir. Söz konusu olan sosyal-şovenizm bunun sadece bir biçimidir.

Tek tek devletlerde varolan ulusal sorun da, o devletteki tüm sosyal grupları etkiliyerek ona karşı (olumlu-olumsuz) tavır almayı gerektiren bir bunalımdır. Bu sorun çözümledikçe buna ilişkin bunalım da süreklidir.

O ulusu sömürgeleştiren veya çeşitli biçimlerde kendisine tabi kılan egemen ulus burjuvazisi, sömürü ve talan sistemini devam ettirmek için az dahi olsa işçilerin ve küçük burjuvazinin bir bölümüne sömürü ve talanın kırıntısını vererek, devrimci hareket içinde kendisine bir sosyal dayanak oluşturma çabasını gösterecektir. Bu ilişkiler temelinde ayrıcalıklı duruma geçen bu sosyal güçler, sorunun devrimci çözümünü engelliyerek eski ilişkilerin devamlılığı için çaba sarf edeceklerdir.

Bir yandan ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını ve bunun gereklerini reddeden sosyal-şovenler, öte yandan kendi ülkelerinde sınıflararası ilişki ve çelişkilerin yarattığı saflaşmalarda sürekli gerici burjuva kampında yer alırlar. Esas olarak onların ulusal soruna yaklaşımı da bunun bir yansımasıdır. Yani onların sosyal-şoven tavırları, ülke içindeki sınıf mücadelesine olan bakışları ve bu mücadelenin yarattığı sınıf mevzilenmesindeki yerleri tarafından belirlenir.

Sosyal şovenizm, ulusal soruna gerici yaklaşımı yanı sıra, gerici burjuvazinin silahlanmasını savunmak veya bölgesel bir savaşta gerici burjuvazinin safında yer almak, savaş kışkırtıcılığı vbg durumlarda da kendisini gösterebilir.

Günümüzde her olgu gibi sosyal-şovenizm olgusunun da uluslararası bir karakteri bulunduğundan, sosyal-şovenizm tesbitinde, onların sadece ulusal plandaki yerlerine değil; uluslararası plandaki yerlerine de bakmak gerekir. Yani olgu çok yönlü bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır. Buna göre sosyal şovenizm, ülke içinde sınıf mücadelesini reddederek, burjuvazinin safına geçerken, uluslararası planda da başını emperyalizmin çektiği gerici kampta yerini alır. Günümüzde maoizmin bir grünüümü de budur. Başka ülke proletaryasının ileri kazanımlarına tahammülsüzlük, savaş kışkırtıcılığı, yayılmacı emeller, ezilen dünya halklarına ve işçi sınıfına karşı emperyalist sistemin yedeğine düşme vbg. maoizmin aynı zamanda sosyal-şovenizm olduğunu gösterir.

Kuşkusuz günümüzde sosyal-şovenizm maoizm'le sınırlı değildir. Belli dönemlerde maoizme karşı tavır alan siyasi yoğunluklar, geçmişte içinde buldukları durum ne olursa olsun oportünizmle bağlarını koparmadıkça şiddetli bunalımlar döneminde sosyal-şovenizme kayabilirler. Bu nedenle ilerici-devrimci saflarında uyanıklığı sürekli ayakta tutarak, hangi görünüm altında olursa olsun son tahlilde burjuvaziye yarıyan her türlü yanlış düşünceye karşı ideolojik mücadeleyi derinleştirmek temel alınmalıdır.

SOSYAL ŞOVENİZME KARŞI TAVİR

Mücadelenin «barışçıl» döneminde bir ayağıyla ilerici-devrimci, diğer ayağıyla gerici burjuva kampında yer alan oportünizm, toplumsal hareketin sıçrama evresine girmesiyle, ortada durmanın koşulları kalmadığı için bir bütün olarak karşı saflara geçmek zorunda kalır. Çünkü toplumsal hareketin sıçrama evresine girmesi, kendisine uygun devrimci taktikleri gerektirir. Böyle bir anda sorun, nicel değişimler için mücadele sorunu olmaktan çıkarak, nitel dönüşüme katılma veya katılmama sorununa dönüşür. Hareketin «barışçıl» döneminde burjuvazinin kendilerine verdiği kısımlarla ayrıcalıklı duruma geçen sosyal güçlerin, daha önceleri düzen koşullarında yürütülen kısmi nicel değişimler mücadelesine, reformlar için mücadeleye katıldıkları halde, olgunun nitel dönüşümü kendisini dayattığı zaman, hareketin toplumsal biçimine ters düşerek karşı devrim saflarına geçecekleri açıktır.

Toplumsal gelişmenin evrimci döneminde, belli konularda sapma içinde bulunan siyasi yönelimlerle taktiksel olarak kısmi nicel dönüşümler uğruna ittifak yapılırken, devrimci dönüşüm anında bunlarla her türlü bağı koparmak devrimci bir görev olur.

Kaldı ki bunların devrimci hareketle ittifaka geçmeleri sözkonusu değildir. Aynı şey sosyal şovenizm için de geçerlidir. Evrimci dönemde oportünizm açıktan ulusların kendi kaderini tayin hakkını reddetmediği gibi onu programlaş-

tırır da. Çünkü o, burjuvaziyle her alanda daha bütünleşmemiştir. Yani geçiş sürecinde bulunmaktadır. Böyle bir dönemde söz konusu olan sosyal şovenizm değil, oportünizmdir. Fakat sorunun devrimci çözümü kendisini dayattığı zaman, yeni doğan koşulların sonucu olarak oportünizm bir bütün olarak karşı devrim saflara geçer. Oportünizm, sosyal şovenizme dönüşür. Sosyal şovenizmin esasta şovenizmle hiç bir ayrılığı yoktur. Biri açıktan açığa savaş kıskırtıcılığı ve ulusların köleleştirilmesini ön görürken, diğeri bunu sol kılıf altında gerçekleştirmeye çalışır. Tek fark bunların çıkış noktalarının değişik olmasıdır. Ayrı noktalardan çıktıkları halde varış yerleri ve yarattıkları sonuç aynıdır.

Burjuvazinin gerici uygulamalarından yana çıkararak ulusları köleleştirmeyi amaçlıyan, proletaryanın ulusal ve uluslararası birliğine karşı koyan sosyal-şovenlerle her türlü bağı koparmak ve hayatın her alanında bunlarla mücadele etmek temel devrimci bir görev olarak kabul edilmelidir. Bu konuya değinen Lenin şöyle der: «Sosyal şovenizm, sosyal demokrat işçi partilerinin içinde böyle bir akımın bulunmasının hoş görülmeceği ölçüde olgunlaşmış, oldukça barışçı kapitalizmin uzun dönemi içinde böylesine güçlenmiş ve pişmiş, politik ideolojisi içinde böylesine belirli burjuvazi ve hükümetlerle böylesine sıkı sıkıya birleşmiş bir oportünizmdir. Hafif ve ince tabanlı ayakkabılar küçük bir kasabanın düzgün sokaklarında yürümeye elverişlidir, ancak tepelere tırmanmak için ağır ve çivili çizmeler gereklidir. Avrupa'da sosyalizm, dar ve ulusal sınırlar içinde kalan oldukça huzurlu bir

aşamadan doğdu, 1914-15 savaşının kopmasıyla devrimci eylem dönemine girdi. Oportünizmle bağı koparma ve onu işçilerin partilerinden çıkarma zamanının geldiğine kuşku yok» (Proletarya Dev. ve D. Kautsky. Sf. 51)

Olgunlaşan oportünizmle, sosyal şovenizmle her türlü bağı koparma, pratikte onlarla aynı organizasyon içinde yer almama, aynı platform içinde yer almama anlamına gelir. Çünkü hareketin devrimci biçimi, devrimci güçlerin birliğine öngörür. Böyle bir durumda «toplu istemi ancak birleşik politik merkeziyle, sosyalizme ihanet etmiş bir avuç kişiyle ortaya çıkan» sosyal şoven hareketlerle, politik örgütlerle her türlü bağı koparmak, onlarla aynı platform içinde yer almamak Marksizme-Leninizm'e bağlılığın bir ölçütü haline gelir.

Sosyal şovenlerle ittifakın tehlikesine değinen Lenin şöyle der: «Sosyal şovenlerle yapılan ittifak devrime, proletaryaya, sosyalizme ihanet, burjuvaziye iltica demektir, çünkü bu, 'kendi' milli burjuvazisiyle 'birleşip' devrimci proletaryanın uluslararası dayanışmasına karşı, yani burjuvazisiyle birlik olup proletaryaya karşı olmak demektir.» (Kom. Enternasyonal Kor. Yay. Sf. 441)

«Sosyal-Şovenlerle birlik olmak, bir kimse- nin başka ulusları sömüren 'kendi' burjuvazisiyle birlik olması demektir; uluslararası proletaryayı parçalamak demektir.» (Proletarya dev. ve Dönek Kautsky. Sf. 69.)

«Sol» Maceracılık Yenilgiye Götürür

(Geçen sayıdan devam)

APOCULUK İDEALİZMDİR

Apoculuğun sınıf temeli üzerinde böylece durduktan sonra şimdi de onun dünyaya bakış açısı üzerinde böylece durduktan sonra şimdi de onun dünyaya bakış açısı üzerinde duralım. Apoculuk, her ne kadar her fırsatta Marksizm-Leninizm'den bahsetmeye, kendisinin bir proleter hareket olduğunu söyleyip durmaya büyük bir özen gösterirse de, daha ilk bakışta onun dünyayı kavrayış ve yorumlayış biçimiyle Marksizm-Leninizm'in materyalist felsefesine ters düştüğü görülür. Apoculuğun felsefi görüşlerinin temelinde burjuvazinin idealizmi yatar. Onun dünya görüşündeki idealist öz, herşeyden önce, Kürdistan'da toplumsal gelişme sürecinin değerlendirilmesinde ileri sürdüğü belirlemelerde; toplumsal gelişme sürecinin determinist karakteri ile bu süreç içerisinde insanın bilinçli faaliyeti arasındaki diyalektik bağı yok sayan ve maddeci determinizmi tamamiyle reddedip in-

sanın bilinçli faaliyetinin ve iradesinin belirleyiciliğini ileri süren anlayışta, ayrıca, toplumsal gelişme ve değişimin objektif olarak var olan ikili karakterinin, yani hareketin biri evrimci, öbürü devrimci olmak üzere iki yanının bulunduğuna, bu iki yanın, gelişme ve değişme süreci içinde aynı anda ve birlikte var oldukları şeklinde değil de, ardarda var oldukları ve evrimci gelişimin devrimci değişikliklere yol açtığı biçimindeki toplumsal gelişimin objektif yasasının açıkça olmasa bile pratikte izlenen politikayla reddedilmesinde kendisini ortaya koymaktadır.

Yukarıda kısaca tespit etmeye çalıştığımız sözkonusu bütün noktalar birbirleriyle çok yakından ilgilidirler ve aralarında kopmaz bağlar bulunmaktadır. Apoculuğun bu noktalarla ilgili tespitlerinde burjuvazinin dünya görüşünden başka birşey olmayan felsefi idealizme saplanmasının esas nedeni, onun Marksist felsefenin tarihsel materyalist metodunu kullanmaktan her yönüyle uzak bulunmasıdır.

Sorunun daha da anlaşılır bir hale gelmesi ve açıklığa kavuşması için Apoculuğun sözkonusu belirlemelerini bir bir açıp bunların tarihsel materyalist açıdan değerlendirmelerini yapmaya çalışalım.

Birinci nokta; yani Apoculuğun, Kürdistanda toplumsal gelişme ve değişmeler karşısındaki tutumuna değinelim. Apoculuk, yazımızda daha önce de kısaca değindiğimiz gibi feodal üretim ilişkilerinin ülkemizde çözülmesi ve bunun yerine kapitalist üretim ilişkilerinin geçmesi süreci karşısında korkunç bir öfkeye kapılıyor. Kür-

distan'da gelişmekte olan kapitalizmin sömürge-
ciler eliyle geliştirildiğini, sözkonusu gelişmenin,
toplumu, sömürgeci politika doğrultusunda yn-
lendirip biçimlendirdiği, böyle bir biçimlendir-
menin Kürt halkını yok oluş sürecine soktuğunu
iddia ediyor. Bu belirleme, Kürdistan'da toplum-
sal değişme ve gelişmelerde bugüne kadar s-
mrgeci burjuvazinin iradesinin ve bilinçli a-
balarının belirleyici bir rol oynadığını ileri sr-
mek anlamına gelmektedir. Buradan hareketle
de şu sonuca varılmaktadır: Öyleyse günümüz-
de, «Kürdistan Devrimcileri», yönlendirip biçim-
lenmesinde sömürgeci Türk burjuvazisinin be-
lirleyici bir rol oynadığı toplumsal sürece mda-
hele edip «sömürgeci Türk kapitalizmi»nin Kr-
distan'da gelişmesinin önüne geçmelidirler. Bu-
nun yolu da ülkede gelişmekte olan üretici g-
leri ve herşeyden önce üretim araçlarını tahrip
etmekten onların ülkeye girmesini engellemek-
ten geçer.

Daha ilk bakışta bu belirlemenin Marksizm-
Leninizm'in bilimsel felsefi anlayışıyla yüzde yüz
eliştiği ve tamı tamına burjuvazinin idealist
dünya görüşüyle akiştiği görülür. Neden?

Çünkü, toplumları, onların değişme ve geliş-
melerini gerçekçi olarak inceliyebilmenin ve
bundan doğru sonuçlar elde edebilmenin biricik
geçerli yöntemi olan tarihsel materyalizm, top-
lumsal değişme ve gelişmeyi çok daha değişik
olarak ele alır. Tarihsel materyalizme göre, do-
đada varolan herşey gibi toplum da hareket ha-
lindedir. Hiçbir toplum durağan değildir, olduğu
yerde kalmaz. Sürekli bir gelişme ve değişme

içindedir. Toplumdaki değişme ve gelişme de, herşeyden önce toplumsal faaliyetin belirleyici yanında yani toplumun üretim tarzında meydana gelen değişmelerle başlar.

Üretim tarzının hareketinin, değişme ve gelişmesinin kaynağı da üretim tarzının iki yanını oluşturan üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki karşılıklı ilişki ve çelişkilerde yatar. Biraz önce de belirttiğimiz gibi, üretim tarzı, iki unsurdan meydana gelir; üretim güçleri ve üretim ilişkileri. Üretim ilişkileri ve üretim güçleri her zaman birlikte var olurlar. Onlardaki hareket ve değişme de sürekli dir. Karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Fakat bu değişme ve karşılıklı olarak birbirlerini etkileme sürecinde önde gelen ve belirleyici olan üretici güçlerdir. Yani önce üretici güçler değişir, daha sonra da buna bağlı olarak da üretim ilişkileri değişikliğe uğrar.

Üretim güçlerindeki değişme, insan iradesinden bağımsız ve onun iradesinin dışında bir şeydir. Yani objektiftir. Üretici güçlerin değişmesinin diğer bir karakteri de sürekli olarak ileriye doğru, basitten karmaşığa, ilkelden mükemmele doğru oluşudur. Bunun bir sonucu olarak üretim ilişkilerindeki değişme de ilkelden daha mükemmele doğrudur.

Ekonomi politik'te üretici güçler ile üretim ilişkileri arasında bu ilişkiye ve karşılıklı bağımlılığa «zorunlu uygunluk yasası» denir. «Zorunlu uygunluk yasası»nın anlamı şudur: Toplumda en önde üretici güçler (bunun içinde de üretim araçları) değişikliğe uğrar. Daha sonra da (ken-

dileri de son tahlilde bu değişikliğe uymak zorunda oldukları için) üretim ilişkileri de değişirler. Ancak bu, üretim ilişkilerinin, değişme ve gelişme sürecinde hiç bir rolleri olmadığı anlamına gelmez. Üretim ilişkileri üretici güçlerin gelişmesini (genellikle durduramazlar ama) hızlandırabilir ya da yavaşlatabilirler. Üretim ilişkileri, üretici güçlerin seviyesine denk düştükleri zaman onların gelişmelerini hızlandırırlar. Gelişmede itici bir rol oynarlar. Ama ne zaman ki üretici güçlerin gelişme ve değişme hızına nazaran daha yavaşlar, hatta daha gerisinde kalırlarsa, bu durumda üretici güçlerin gelişmesini yavaşlatırlar, onların gelişmeleri önünde ayak bağı olurlar. Ama bu durum sonsuza dek böyle gitmez: üretici güçler, son tahlilde kendilerine ayak uyduramayan, gelişmeleri önünde ayak bağı durumuna gelmiş bulunan üretim ilişkilerini parçalar, söküp atar ve yerine yeni üretim ilişkilerini getirir. Böylece eski üretim biçimi gider, yerine yeni ve daha ileri bir üretim biçimi gelmiş olur. «Zorunlu uygunluk yasası»nın özü budur. Bu yasa toplumsal değişme ve gelişme sürecinin temel yasasıdır, insanların ya da toplumsal sınıfların iradeleri dışında objektif olarak vardır. Onlar tarafından değiştirilemez ya da ortadan kaldırılamaz.

Sorun bu noktaya kadar gelmişken şöyle bir soru sorulabilir; denebilir ki eğer toplumsal değişme ve gelişme «zorunlu uygunluk yasası»na uygun olarak meydana geliyorsa insan iradesinin ve bilinçli çabasının toplumun değişmesindeki rolü nedir? Yoksa hiçbir rolü yok mudur? Elbetteki vardır: insan iradesinin ve bilinçli ça-

basının toplumsal değişme ve gelişmede rolü hiç kuşkusuz vardır.

Bunu şöyle açıklayabiliriz. Toplumsal değişme «zorunlu uygunluk yasası»na uygun olarak insanların iradesinden bağımsızdır. Değişme sürekli olarak ileriye doğrudur. Toplumun ileriye doğru bu gelişmesini bütününüyle durdurmanın, geriye doğru döndürmenin ya da bütününüyle ortadan kaldırmanın olanağı yoktur. İnsanlar, ya da toplumsal sınıflar, toplumu istedikleri gibi kendi keyiflerine göre istedikleri yönde çeviremezler. Ama «zorunlu uygunluk yasası»nı tanıyarak, ondan yararlanarak toplumun ileriye doğru değişme ve gelişmesini hızlandırabilir ya da yavaşlatabilirler. Hatta kural dışı olarak görece ve geçici durgunluklara neden olabilirler. Bildiğimiz gibi sözkonusu bilinçli çabalar, sınıflı toplumlarda sınıf mücadeleleri olarak yansır. Toplumdaki sınıf mücadeleleri, varolan üretim ilişkilerini yaşatma ya da değiştirme çabaları biçiminde oluşur. Bu anlamda, sınıflı bir toplumda, egemen olan sınıf varolan üretim ilişkilerinin yaşatılması için mücadele ederken, ezilen sınıf da hüküm sürmekte olan ilişkilerin biran önce yıkılıp yerlerine yeni ve daha ileri üretim ilişkilerinin getirilmesi için mücadele eder. Ama toplumda insan gruplarının ya da sınıfların, üretim ilişkilerini yaşatma ya da değiştirme çabalarının etkinliği nihayet üretici güçlerin gelişkinlik düzeyi ile sınırlıdır. Bu demektir ki sınıflı bir toplumda egemen sınıf, toplumdaki üretici güçlerin gelişkinlik düzeyi ile varolan üretim ilişkileri arasında bir uygunluk varsa söz konusu ilişkileri yaşatabilir, yok eğer yoksa bütün çabalarına

rağmen bu ilişkilerin varlıklarını sürdürmelerini sağlayamaz. Aynı şekilde, yeni üretim ilişkilerini getirme çabası içinde olan bir sınıf eğer üretici güçlerin gelişkinlik düzeyi buna izin veriyorsa getirilebilir, yok eğer vermiyorsa hiçbir insan ya da sınıf iradesi ve bilinçli çabası yeni ve daha ileri ilişkilerin getirilmesine yetmez.

İşte tarihsel materyalizm, toplumsal değişme ve gelişme sürecine böyle bakar.

Bu olgu, bizim ülkemizde yaşanan toplumsal süreç için de her yönüyle geçerlidir. Ülkemizde feodal üretim ilişkilerinin çözülmesi ve bu ilişkilerin yerini kapitalist üretim ilişkilerinin alması, «zorunlu uygunluk yasası»nın bir gereği, Kürdistan'daki üretici güçlerin gelişmesinin zorunlu bir sonucudur. Gelişmekte olan ilişkiler, bizim irademizin dışında olmaktadır. Tarihin evrensel mantığının bir sonucudur, ve istesek de istemesek de oluşacaktır. Bu oluşum sömürgecilerin de iradesinin dışındadır. Gerçi sömürgecilerin iradeleri ve bilinçli çabaları, genellikle Kürdistan'daki üretici güçlerin gelişmesinin sınırlandırılmasına ve bu güçlerin parçalanmasına yöneliktir. Daha ileri üretim ilişkilerinin mümkün olduğunca engellenmesine yöneliktir. Ama söz konusu çabalar, hiçbir zaman gelişme üzerinde belirleyici bir role sahip değildir. Önemli ölçüde de olsa sadece etkileyicidir. Bu nedenle bilimsel sosyalizm'den en ufak bir haberi olanlar, Kürdistan'da feodalizmin çözülüp yerini kapitalist üretim ilişkilerine bırakması gibi bir sürece karşı çıkmazlar. Bilirler ki böyle bir sürece karşı çıkmak boş bir çabadan, akan suya karşı kürek çekmekten ve tarihin mantığına karşı çıkmak-

tan başka bir şey değildir. Hatta içinde daha geri üretim ilişkileri özlemi taşıdığından tamamiyle gerici bir çabadır. Apoculuğu sözkonusu gerici tavıra düşüren, onun dünya görüşü itibariyle, toplumsal değişme ve gelişmelerde insan gruplarının ya da cesur kahramanların belirleyici bir rol aldıkları şeklindeki tezlere sarılan idealist felsefeden kaynaklanmasındır.

Aynı idealist anlayış, Apoculuğun toplumun evrimci ve devrimci dönüşümü ile ilgili çarpık belirlemelerinde ve devrim olgusu karşısındaki tutumunda da kendisini ortaya koymaktadır.

Apoculuk, ilk ortaya çıktığı dönemde, geçmişten beri özünde küçük burjuva maceracılığın genel bir anlayışı olan ve 1960'tan itibaren Latin Amerika'daki küçük burjuva devrimci hareketleri ve ideologları (R. Debray gibileri) tarafından bugün varolan biçimiyle yansıtılan, 1970'lerin başlarında olduğu gibi Türkiye koşullarında ileri sürülen geri kalmış sömürge ve bağımlı ülkelerde, evrim ve devrim süreçlerinin içiçe geçtiği ve sözkonusu ülkelerdeki toplumsal uzlaşmazlıkların, ekonomik ve siyasal bunalımların, egemen sınıflarla ezilen sınıflar arasındaki mücadeleyi belli bir noktaya getirip tuttuğu ve bu noktada «suni bir denge»nin oluştuğu bu «denge» öncü savaş müfrezelerinin yürütecekleri silahlı mücadele ile yıkılabileceği biçimindeki bir anlayışa sahip çıktı.

Ancak belli bir süre sonra, Apoculuk geri kalmış sömürge ülkelerde evrim ve devrim süreçlerinin içiçe geçtiği yolundaki savı açıktan açığa savunmaktan vazgeçmiş görüldü. Kuşku-

suz bunun çeşitli nedenleri vardı. Herşeyden önce bu belirlemenin bilimsel sosyalizmle olan çelişmesinin çok açık ve toplumdaki en geri kesimlere bile inandırıcı olmaktan uzak oluşu, Türkiye'de daha önceden devrimci mücadele süreci içinde önemli ölçüde mahkûm edilmiş olması ve genel olarak Apocu hareketin teorik düzeyinin düşüklüğü, kendisi açısından bile olsa ileri sürdüğü görüşleri açıktan açığa ve her yerde kararlı bir biçimde savunmaktan uzak oluşudur.

Teorik olarak böyle bir görüşü açıktan açığa ileri sürmekten vazgeçmiş görünmesi onun anlayış olarak böyle bir değerlendirmeyi terk ettiği anlamına gelmez. Aksine, pratikte bugün içinde bulunduğu durum, izlediği politika, onun toplumun evrimci dönüşümü ile devrimci dönüşümü arasındaki diyalektik bağı, iki sürecin kendine özgü karakterlerini ve onlara denk düşen mücadele biçimlerini bilimsel anlamda kavramaktan çok uzak olduğunu gösterir.

Böyle bir tezin, ya da anlayışın bilimsel sosyalizmin materyalist anlayışıyla olan çelişmesinin, genellikle devrimci mücadeleyle uzaktan ya da yakından ilgilenen hemen herkes tarafından kabul edilir bir durumda olması, ayrıca bu görüşün daha önce Türkiye'de önemli ölçüde mahkûm edilmiş olması yüzünden konu üzerinde ayrıntısıyla durmayı gerekli görmüyoruz. Sadece tarihsel materyalizmin toplumsal değişimin evrimci ve devrimci yanlarını nasıl gördüğünü kısaca belirtmekle yetineceğiz.

Tarihsel materyalizme göre toplumun hareketi iki biçimden oluşur: Bunlardan birincisi, ufak ufak nicel değişikliklerin olduğu ve uzun

bir zaman sürecini içine alan evrimci biçimi, öbürü, toplumda köklü nitel değişimlerin olduğu ve ilkinе nazaran çok daha kısa bir zaman sürecini içine alan devrimci biçimi. Toplumdaki değişimler, önce nicel birikimlerle olur, daha sonra bu nicel birikimler, bir noktaya kadar gelerek nitel dönüşümlere yol açar. Nitel dönüşümlerle, yani bir devrimle toplum köklü değişikliklere uğrar; eski toplum biçimi ortadan kalkar yeni ve daha ileri bir toplum biçimi gelir. Evrim ve devrim süreçleri, hiçbir zaman içiçe geçmezler. Biri diğerinin ardından gelir, ama birbirlerinden kopuk değildir.

Sorunun ikinci yanına gelince; Apoculuğun Kürdistan'da ezilenlerle ezenler arasındaki ilişkilerden çıkardığı sonuçlar, çok daha ilkel ve idealistçedir. Apoculuk, «öncü savaşçılar» ya da kendi deyimleriyle «önder güçler» dışında, Kürdistan'daki bütün sınıf ve katmanları düzene boyun eğmiş, onunla uzlaşmış ve tamamıyla düzen içinde yozlaşmış olarak gösteriyor. Bu durumu şimdi kendi tespitlerinde görelim.

Apoculuğun Kürdistan'daki sınıf tahlilleri ve sınıfların mevzilenmesi üzerine söyledikleri şunlardır: «Yabancı kapitalizmin Kürdistan'da feodalizmi tamamen tasfiye etmesi olanaksızdır. Oluşan feodal-komprador sınıf sömürsünü arttırmak istemekle birlikte proletarya ve köylülükten duyduğu korku, tarih içinde pekişen uşaklık ruhu ve Türk kapitalizmiyle bağ halinde burjuvalaştığı için ulusal kurtuluş eğiliminden uzaktır.»

Bu pasajdan anladığımız «feodal-komprador sınıfın» ulusal kurtuluş mücadelesinden uzak

olduğudur. Sözkonusu sınıfın ulusal kurtuluş-
tan uzak olmasının nedenlerinden biri «proletar-
ya ve köylülükten duyduğu korku» olarak gös-
teriliyor. Bu neden, insana hemen Kürdistan'da-
ki proletaryanın ve köylülüğün ulusal ve sınıfsal
bilinç elde etme ve kurtuluş uğruna yürütülen
mücadele konusunda hayli ileri gitmiş ve «feo-
dal-komprador sınıfı» korkutacak düzeye eriş-
miş olduğu gibi bir konumu anlatır gibi görünü-
yor. Ama hayır. Biraz sonra aktaracağımız pa-
sajlar Apoculuğun Kürdistan'daki işçi sınıfı,
köylülük ve diğer emekçi katmanların ulusal de-
mokratik mücadeledeki konumları hakkında ka-
tiyen böyle bir yargıya varmak niyetinde olma-
dığını gösteriyor. Yukarıya alınmış olan sözler,
gerçekte ülkede gelişmekte olan işçi sınıfının ve
köylülüğün toplumsal muhalefette yer aldığına
inanıldığı için değil, sırf sözüm ona «feodal komp-
rador» sınıfın korkularının niteliğini pekiştirsin,
bir ajitasyon kimliğine bürünsün diyerdir.

Şimdi Apoculuğun Kürdistan'daki işçi sınıfı,
köylülük ve diğer emekçi katmanlarla ilgili tes-
pitlerine bakalım. İşçi sınıfının niteliği ile ilgili
belirleme şöyle:

— «Kürdistan'da kapitalizmin gelişmesi,
köyden kente nüfus akımını başlatmış ve giderek
hızlandırmıştır. Sanayi gelişmediğinden, ancak
çok az bir kısmı Türk İşletme ve fabrikalarında
köleleştirilen bu nüfusun, önemli bir kesimi Tür-
kiye'ye gitmek zorunda kalmıştır. Orada da, çok
azı kapıcılık, işportacılık, hamallık gibi tortu iş-
ler bulabilmiş, önemli çoğunluğu iş bulamadığın-
dan lümpenleşerek dejenere olmuş ve *her iki ke-*

sim de sömürgeci kültürün etkisi ile Kürtlüğe yabancılaşmışlardır. 1960'lardan sonra ise, Kürt işgücü, Almanya, Libya, Avustralya vb. gibi Türkiye dışı ülkelere kadar ihraç edilmiştir. Kürdistan'dan kopmayarak, iş bulmak için, göçmen kuşlar gibi yer değiştirerek yazın Türkiye'ye, kışın Kürdistan'a gidip gelen mevsimlik işçiler ise yakın zamana kadar kapalı olan Kürt köylerini dışa açmaktadırlar.

«İster Kürdistan'da ekonomi dışı zorla baskı altında tutulanı, ister Türkiye'de en tortu işlerde çalışmak zorunda kalanı, ister Türkiye ile Kürdistan arasında mekik dokuyan ve isterse dış devletlere gidene olsun, tüm Kürt işçileri yaşam garantisinden uzak oldukları gibi, yoğun baskı, sömürü ve kültürel kaos ortamında ulusal ve sınıfsal bilince ulaşamamışlardır.» (a.b.c.)

Kürdistan işçi sınıfını bir bütün olarak ve her yönüyle «Sömürgeci kültürün etkisiyle Kürtlüğe yabancılaşmış...», «ulusal ve sınıfsal bilince ulaşamamış...» olarak gören Apoculuk kent küçük burjuvazisini ise şöyle değerlendiriyor:

«Kapitalizmin kırdaki gelişmesi sonucu köyden şehire artan insan akımı şehirli nüfusta kof bir büyümeye yol açtı. Şehirli nüfusun hizmetini gören bakkal, terzi, lokantacı, manav vb. küçük esnaf ile, sömürgeci kurumlarda görev alan memurlardan meydana gelir. Sayıca fazla bir şehir küçük burjuvazisi oluştu. Sömürgeciler ve feodal kompradorlara sahip olan bu kesim düzenden rahatsız olmakla birlikte ulusal kurtuluşçu eğilimden uzak ve teslimiyetçi bir karakterde olup, kendi içinde sürekli bölünerek tutarlı

bir ideolojik ve örgütsel yapı oluşturmamışlardır.» (a.b.c)

Şimdi de köylülük konusundaki değerlendirmelere bakalım...

«Kürdistan nüfusunun bel kemiğini oluşturan fakat içinde bulunduğu yaşam koşulları ve feodal ideolojinin etkisiyle, sınıfsal menfaatini savunmak için kendisini örgütleyip, yönlendirme gücünden yoksun olan köylülük, aşiretçi feodal çatışmalar nedeniyle parçalanmış, gücü farklı sömürgeci partilere bölünerek etkisiz hale gelmiştir.» (a.b.c.)

Apoculuğun gençlik konusundaki belirlemeleri de pek farklı değildir. Bakınız gençlik ile ilgili olarak neler söyleniyor. «Daha anne kucağında iken alınıp, sömürgeci eğitimden geçirilerek Kürtlüğe yabancılaştırılan geniş bir gençlik kesimi oluştu. Sömürgeci eğitim ve feodal komprador kültür ortamında kişiliksizleştirilen bu gençlik ve küçük burjuva kesimi içinde sosyal şövenizmin uzantıları ulusal inkarcı ve burjuva milliyetçi akımlar boy vermeye başladı.»

Yukarıdaki sınıf tahlilleri ve Kürdistan'daki sınıf mevzilenmeleri ile ilgili belirlemeler, başta işçi sınıfı olmak üzere toplumun bütün emekçi katmanlarının temelinde içinde yaşadıkları maddi üretim koşullarından doğan toplumsal savaşımındaki yer alışlarının; konumlarının özündeki her türlü objektif dinamizmi inkar eden, toplumsal savaşımında egemen sömürücü sınıflar ile emekçi katmanlar arasındaki mücadelenin gelip bir noktaya takıldığı ve sürekli olarak bu noktada seyredip «Sunî bir dengenin» oluşmasına

yol açtığı yolundaki tezin bile gerisinde kalan, Kürt halkının bir yok oluş sürecini yaşadığı şeklindeki idealist anlayışın detaylandırılmış, daha da açılmış ifadesinden başka birşey değildir.

Bu belirlemelerine rağmen Apoculuk, içine düşmüş olduğu çıkmazdan kurtulabilmek için toplumdaki bazı kesimlerle ilgili olarak ilk tespitleriyle çelişen ama gene de kendisinin sınıf özünü yansıtmaya yarayan değişik şeyler getiriyor. Bu değerlendirmenin içine giren kesimler köylülük ve gençlik (öğrenci gençlik) tir.

Biraz önce aktardığımız pasajlarda «Kendisini örgütleyip yönlendirme gücünden yoksun», «Parçalanmış», «Gücü etkisiz hale gelmiş» dediği köylülük için hemen ardından şu değerlendirme yapıyor. «Engin bir devrimci potansiyele sahip olan ve proleteryanın oluşmasına kaynak teşkil eden köylülük bu bölünmeye son vererek, toprak ve özgürlük mücadelesinde kendisini örgütleyip seferber edebilecek *önder bir güç* beklemektedir.» (a.b.c.)

Öğrenci gençlik içinde buna benzer bir değerlendirme vardır:

«Türk sömürgeci eğitim kurumlarında yığılmış, çoğu emekçi sınıf ve tabakalardan gelen aydın gençliğin tarihsel olarak Kürdistan gençliğine dönmelerinin zorunluluğunu gören Kürdistan devrimcileri bu kesimin bütün zaaflarına rağmen, Kürdistan'a Marksizm, Leninizmin taşınması, proleterya ve halk kitlelerine kurtuluşçu düşüncelerin yayılmasında önemli rol oynayabileceğini kavradılar.» Aslında başka bir yerde öğrenci gençlikle ilgili olarak bundan çok

daha iyimser bir tespite de rastlamak mümkün. Apoculuğa göre Kürdistan ilk defa «Bilimsel sosyalizmin rehberliğinde, ulusal bağımsızlık ve kurtuluşçu düşünceler, aydın gençlik kesimi içinde 1973'lerden itibaren gelişmeye başladı.» (Bunda anlatılmak istenen Apocu hareketin doğuşudur.) Daha sonraki pasajlarda gene gençliğin bu rolü ancak bir şartla oynayabileceği belirtiliyor: Ancak kendisine önderlik edilirse...

Burada hemen şunu sormak gerekiyor. Eğer günümüzde hiçbir sınıf ve tabaka «ulusal bağımsızlık ve kurtuluşçu düşüncelere sahip» değilse, köylülüğün ve gençliğin yukarıda belirtilen rolünü oynayabilmek için kendisine kim «önderlik» edecektir? Hangi sınıf? Hemen şunu belirtmeliyiz ki, yukarıda söz konusu edilen «önder güç» bir sınıf hele hele işçi sınıfı hiç değildir. Kastedilen güç, 1973'lerde aydın gençlik içinde gelişmeye başlayan daha sonraları, kendisine «Kürdistan devrimcileri» adını takan, gerçekte varolan ve gelişmekte olan Kürdistan işçi sınıfını bir yana iten, onun rolünü inkâr eden, ama kendisini proleter hareket sayan, hatta, Kürdistan'da proleterya derken sadece kendisini kasteden Apoculuktur. Yani aydın gençlik saflarından «çıkılmış» bir grup gençten oluşan «önder güç», «Engin bir devrimci potansiyele sahip», ama «Kendisini örütleyip, yönlendirme gücünden yoksun» köylülüğü ve «aydın gençliği» örgütleyip, yönlendirecektir. Kürdistan'daki toplumsal değişme ve gelişmede, ülkede devrimin gerçekleştirilmesinde, bir avuç «Önder güç»ün kullanacağı inisiyatif, göstereceği çaba herşeydir. Kürdistan'da devrimin gerçekleştirilmesinin koşulu,

«öncü gücün» iradesinde görülüyor. Devrimci savaşımın gelişmesinde toplumdaki nesnel koşulların ve bu koşullardan çıkan sınıf mücadelesinin rolü tamamiyle bir yana itiliyor. Zaten bu anlayış yüzündendir ki, Apocular, sosyalist hareketi devrim yapmaya niyetli olmamakla, reformistlikle ve hatta burjuvaziye hizmet etmekle suçluyorlar. Onlar devrim meselelerini isteğe bağlıyorlar. Toplumun nesnel koşullarına bakmaksızın eğer insanlar isterse devrim yapabileceklerini sanırlar. «Bu anlayışa göre devrimci faaliyetin tek belirleyicisi, devrimcilerin etkin olmağdaki isteği ve kavgaya girişmekteki kesin kararlılıklarıdır.»

Oysa, bilimsel sosyalizm devrimci mücadelenin gelişim sürecine ve devrimin gerçekleşmesi olgusuna hiçte böyle bakmıyorlar. «Daha 15 Eylül 1850'de Komünist Birliği, Londra merkez komitesindeki bir tartışmada Marks, derhal ayaklanmak isteyen solcu bir azınlığa şöyle karşı çıkmıştı:

Azınlık, eleştirici bir tavır yerine dogmatizmi, maddecilik yerine idealizmi koyuyor. Devrimi başlatıcı güç olarak hali hazır koşulları göz önünde bulunduracağı yerde, bu gücü salt irade de görüyor». Bilimsel sosyalizm, devrimci mücadelenin gelişkinlik düzeyinin ve yoğunlaşmasının, içinde yaşanan toplumsal koşullara; bu koşulların yarattığı ortama bağlı olarak oluştuğuna inanır. Şu ya da bu devrimci mücadelenin başarısına ulaşabilmesi için toplumsal koşulların yarattığı «Ortamın durumuna ve dinamiğine tekkabül etmesi gerekir.»

Aynı şekilde toplumda devrimci durumun oluşması ve devrimin gerçekleştirilmesi de bir

grup «gözüpek devrimcinin» verecekleri mücadeleye, onların devrim yapma niyetlerine bağlı değildir. Sovyet yazarı Y. Krasin devrim sürecinin diyalektiği adlı kitabında, bu konuda şunları söylüyor:

«Öznel etken gerçeği arzulanan modele uygun hale getiremiyor. Öznel etkenin olanakları, nesnel ortam tarafından belirleniyor. Devrim durumu devrimcilerin inisiyatifiyle yaratılmıyor. Eğilimleri tanınarak etkilenebilecek olan fakat keyfi olarak değiştirilemeyen ya da dönüştürülemeyen nesnel durumun evriminden çıkıyor...» (Devrim Sürecinin Diyalektiği, Konuk Y. Sf. 84)

Lenin, bir devrimin gerçekleşmesi için bir sürü etmeden önde gelen ve olgunlaşmış bir devrim durumunun oluşmasına yol açan belli başlı bazı nesnel değişikliklerin olması gerektiğini söylüyordu. Lenin, sorunu şöyle değerlendiriyordu:

«Devrimin temel yasası bütün devrimler tarafından ve özellikle 20.y.yıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur:

Devrim olabilmesi için sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamının olanaksız olduğu bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez. Devrimin olması için sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir. Ancak, *'aşağıdakilerin' eski tarzda yaşamak istemedikleri ve 'Yukardakilerin'de eski tarzda yaşayamadıkları* durumdadır ki, ancak bu durumdadır ki, devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçeği

başka şekilde şöyle ifade edebiliriz. (Sömürüleni ve sömüreni de etkileyen) bir ulusal bunalım olmadan devrim olanaksızdır. Böylece bir devrimin olabilmesi için; ilk önce, işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçlenmiş olan ve akli eren, siyasi bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunda devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna hayatını feda etmeye hazır olmaları gerekir; bundan başka yönetici sınıfların, en geri yığınları bile siyasi hayata sürükleyen, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini mümkün kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması gerekir. (Her gerçek devrimi belirleyen o zamana kadar bilinçsiz olan, ezilen emekçi yığınlar arasında siyasi mücadeleye atılmaya hazır insan sayısının hızla on misline ve belkide yüz misline yükselmesidir.)» (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı. Sol Yayınları. Sf. 90-91)

Burada bizim konumuz açısından özellikle bir daha dikkat çekilmesinde fayda gördüğümüz, Lenin'in yığınlarda meydana gelen olağanüstü aktifliği de nesnel bir değişiklik sayması ve devrimin nesnel koşullarından biri olarak getirmesidir.

Lenin'in bir «devrim durumu»nun belirtileri olarak gördüğü sözkonusu nesnel değişiklikler salt Rusya'daki devrimler, ya da sosyalist devrim aşamasına gelmiş bulunan ileri kapitalist ülkeler için öngörülmemiştir. Bu değişikliklerin oluşması koşulu, bütün gelişmiş kapitalist, az gelişmiş sömürge ve bağımlı ülkeler için geçerlidir. Bu durum, özellikle Apoculuğun zaman zaman

ortaya attığı iddialara karşı belirtmekte yarar var. Çünkü, Apocular her zaman Lenin'den alınırlar alıp, bunu doğmatik bir biçimde papağanlar gibi tekrarlayıp durmalarına karşın hesaplarına gelmeyen konularda bunların Rusya ya da şimdiki bazı gelişmiş kapitalist ülkeler için geçerli olduğunu, sömürge ülkelere uygulanamayacağını ileri sürerler.

Bunu Vietnam'dan aldığımız bir örnekle göstermeye çalışalım.

Von NGuyen Giap, Ağustos 1945 Genel Ayaklanması üzerine yazdığı bir yazıda şunları belirtmektedir.

«Daha 1941'den itibaren Merkez Komitesinin (Hindi-Çin'i Komünist Partisinin) 8. toplantısı halkın ayaklanmaya sevk edilebilmesi için ne gibi koşullar bulunması gerektiğini açık seçik saptama işiyle uğraşmaya başlamıştı: Hindi-Çin'deki devrimin silahlı bir ayaklanmayla sona ermesi gereklidir. Silahlı ayaklanmayı yönetmenin koşulları şunlardır:

«Ulusal Kurtuluş cephesinin bütün ülkede birleşmiş durumda olması»,

«Kitlelerin artık Fransız, Japon boyunduruğunda yaşayamayacak hale gelmesi ve bir ayaklanmada her fedakârlığa hazır olması»,

«Hindi-Çin'deki egemen çevrelerin ekonomik, siyasal ve askeri bir krize sürüklenmesi».

«Çin ordusunun Japon ordusu karşısındaki büyük zaferi, Fransız ya da Japon devriminin patlak vermesi, demokratik cephenin Pasifikte ve Sovyetler Birliği'nde tam bir zafer kazanması, Fransız ve Japon sömürgelerinde devrimci bir

zemin hazırlanması ve özellikle Çin ya da İngiliz, Amerikan ordularının Hindi-Çin'ye girmesi gibi nesnel koşullarda ayaklanma için elverişlidir.»

Veit Minh (1) merkez komitesi tarafından 1944 Mayısında çıkarılan *ayaklanmaya hazırlık* talimatnamede halkın hangi anda ayaklanması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

«1. Düşman saflarındaki umutsuzluk ve bölünmenin son haddine vardığı,

2. Ulusal kurtuluş örgütlerinin ve devrimci örgütlerin ayaklanmaya ve düşmanı ezmeye azm ettikleri,

3. Geniş kitlelerin ayaklanmayı bütün kalpleriyle destekleyecekleri ve öncü güçlere kesin kes yardım edecekleri anda» (Marksizimde Gerilla Savaşı, William POMEROY. Evren yayınları. Sf. 263-264).

Evet, işte; toplumsal değişme ve gelişmenin temel karakteristikleri ve devrimci savaşımın gelişme eğilimleri devrimci durumun oluşması konusundan Marksizim, Leninizmin tarihsel Materyalist anlayışıyla Apoculuğu burjuva idealizmi ve iradeciliği arasındaki fark bu kadar açıktır.

APOCULUK ŞİDDETE TAPAR

Apoculuğun en büyük özelliklerinden biri de onun diğer bütün küçük burjuva maceracılarında olduğu gibi-şiddete tapan eğilimi ve silahlı

---

1) Vietnam Bağımsızlığı için devrimci cephe.

«mücadeleyi» mutlaklaştırmasıdır. Onun bu özelliği, ideolojik ve politik mücadeleye karşı olan tahammülsüzlüğünden, kararsızlık ve beceriksizliğinden kaynaklanır. Apoculuğun günümüzdeki ideolojik ve politik mücadele karşısındaki tahammülsüzlüğü o dereceye varmıştır ki, niteliğine bakılmaksızın her türlü olay karşısında şiddete baş vurmaya ve silahlı mücadeleyi, tek yöntem olarak kullanmaya başlamıştır. Apoculuk kendi dışındaki herkese karşı, ilericilere, devrimcilere karşı bile silahla karşı koymayı bir alışkanlık haline getirmiştir.

Bunun gerekçesini de kendince şöyle getirmektedir:

«İki cephede yürütülen mücadele ile, Kürdistan Kurtuluş Hareketinin teorik sorunlarının çözümü ve kadrolaşma beraber götürüldü. Ancak, sömürgeciler ve uşaklarınca örülen duvar, ideolojik mücadelenin gelişmesini engellediğinden, onu pratik (yani silahlı b.n.) mücadeleyle birleştirmek gerekiyordu.» Burada kullanılan «Pratik» sözcüğünden salt silahlı mücadeleyi anladığını, bir başka yerde «Kürdistan Kurtuluş Mücadelesinde daima bir elde kitap diğer elde silah taşımının zorunlu olduğunu» ileri sürerek belirtmektedir. Bir elde kitap bulunması gerektiği yolundaki sözün bir demegojiden öteye gitmediği onun günümüzde içinde bulunduğu pratikten çok iyi anlaşılmaktadır. Apoculuğun günümüzde başvurduğu tek «mücadele» biçimi, silahlı mücadeledir.

Oysa sosyalistler, silahlı mücadelenin ve şiddetin mutlaklaştırılıp tek mücadele biçimi ola-

rak getirilmesine kesinlikle karşıdılar. Bilimsel sosyalistlerin, mücadele biçimleriyle ilgili anlayışlarını Lenin, Gerilla savaşı adlı yazısında şöyle dile getirmiştir:

«İşe başından başlayalım. Mücadele biçimleri konusu incelenirken her Marksist'in araması gereken temel koşullar nelerdir? İlk olarak, Marksizm, hareketi herhangi bir belirli mücadele biçimiyle kısıtlamaması açısından bütün ilkel sosyalizm türlerinden ayrılır. Marksizm çok çeşitli mücadele biçimlerini benimser; bunları kendisi ortaya çıkarıp düzenlemez. Devrimci sınıfların hareketi içinde kendi kendine oluşan bu biçimleri genelleştirir, örgütler ve bilinçli bir pratiğe dönüştürür. Her türlü soyut formüle ve doktriner reçeteye karşı olan Marksizm, hareket geliştikçe, yığınların sınıf bilinci pekiştikçe, ekonomik ve siyasal bunalım keskinleştikçe yeni ve çeşitli saldırı ve savunma yöntemlerine yol açar, kitlesel harekete önem verilmesini gerektirir. *Bu nedenle, Marksizm hiçbir mücadele biçimini reddetmez. (abc.)* Marksizm hiçbir koşul içinde sadece verilmiş bir süreçte varolan ve olanaklı bulunan mücadele biçimleriyle kendini kısıtlamaz; verilmiş toplumsal durum değişince o sürece katılanların bilemedikleri yeni mücadele biçimlerinin ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğunu kabul eder.» (Lenin, Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine. Ser. Y. Sf. 23-24)

Hepimiz çok iyi biliyoruz ki, toplumsal hareket basit, tek yanlı ve düz bir süreç olarak seyretmiyor. Toplumun kendisi aynı anda varolan ve içiçe geçmiş, birbirlerini şu ya da bu ölçüde

etkileyen süreçler ve çelişkiler yumağından meydana geliyor. Toplumda, çeşitli sınıflar, ara katmanlar ve toplumsal kategoriler bulunuyor. Bunların her biri kendi aralarında ve diğerleriyle karşılıklı olarak çeşitli ilişkiler içindedirler. Aralarında şu ya da bu ölçüde, şu ya da bu düzeyde bağlar var. Bu bağlar, özelliklerine göre birbirini etkileyen, tamamlayan ya da dışalayan bağlardır. Ayrıca, toplumda belli bir anda sınıflar arasında varolan ilişki ve çelişkiler, her zaman olduğu gibi kalmazlar. Onlar da süreç içinde sürekli olarak değişikliğe uğrarlar, değişik biçim ve aşamalar geçirirler. Sürecin değişmesiyle bazı ilişkiler kaybolur, onların yerine daha önce var olmayan yeni ilişkiler gelir. Bütün bu ilişkileri ve karşılıklı bağları değerlendirdiğimizde görürüz ki aslında toplumda sınıflar arasındaki ilişkiler üç alanda; ekonomik, politik ve ideolojik alanda oluşuyor. Buna bağlı olarak sınıf mücadelesi de ekonomik, politik ve ideolojik alanda sürüyor. Bu olgu tek bir ülkedeki egemen ve ezilen sınıflar arasında olduğu gibi, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki egemen dış ve iç güçlerle ülkenin ezilen, egemenlik altında bulunan sınıf ve tabakaları arasında da böyledir. Ama her bir mücadele kendi başına ve diğerlerinden soyut olmadığı gibi kendisi de tek yönlü ve basit bir şey değildir. Ekonomik, politik ve ideolojik mücadeleler karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Ama aynı zamanda kendileri de çeşitli alanlarda, çeşitli düzeylerde değişik biçimlerde yansır. Bu mücadelelerde kullanılan biçim ve yöntemler de sayısız değişiklikler gösterirler.

İşte sosyalistler, toplumsal değişimin bu

çok yanlı, karmaşık ve zikzaklı niteliğini; toplumda sınıflararası ilişkilerin çok yanlılığını ve bunun nesnel bir sonucu olarak sınıf mücadelesinin çok yönlülüğü, biçim ve yöntemlerdeki engin değişiklikleri doğru olarak kavradıkları için kendilerini hiçbir zaman tek bir mücadele biçimiyle sınırlandırmazlar. Sadece bir mücadele biçimini mutlaklaştırıp, diğer bütün biçimleri reddetmezler. Lenin bu konuda çok açık olarak şunları söylüyor:

«... Marksizm, mücadele biçimleri sorununun tamamen *tarihsel* açıdan incelenmesini gerektirir. Bu sorunu, somut tarihsel gelişimden ayrı olarak ele almak; diyalektik maddeciliği anlamamak demektir. Siyasal, ulusal, kültürel, güncel ve öteki koşullardaki ayrımlara bağlı olarak ekonomik gelişimin çeşitli evrelerinde değişik mücadele biçimleri ortaya çıkar ve dönemin başka mücadele biçimi olurlar. Bunlara bağlı olarak da, ikinci derecedeki mücadele biçimleri değişim geçirirler. Verilmiş bir hareketin verilmiş bir evredeki somut durumu ayrıntılarıyla incelenmeden, herhangi bir mücadele biçimine evet ya da hayır demek Marksist görüşü tamamen bir yana atmak demektir.» (Lenin, Sağ ve Sol Saptamalar Üzerine. Ser. Y. Sf. 24)

Marksizmin mücadele biçimleri konusundaki tutumunun doğruluğu, yüzyılı aşkın devrimci mücadeleler tarihi tarafından da tamamıyla kanıtlanmıştır.

Lenin, «SOL» Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı adlı yapıtında, Rusya'daki Devrimci mücadele tarihinin deneyimleri üzerinde dururken

şunları söylemekteydi: «Hiçbir ülke, bu onbeş yıl içinde devrimci tecrübe bakımından, legal ya da illegal, barışçı ya da fırtınalı, gizli ya da açık, çevresel ya da yığın hareketi niteliğinde, parlamenter ya da terörist nitelikte bu kadar yoğun bir devrimci tecrübeyi yaşamak şöyle dursun, yakınından bile geçmemiştir. Hiçbir başka ülke, bu kadar kısa bir zaman süresi içinde, çağdaş toplumun *bütün* sınıflarının mücadelesinde bu kadar zengin biçimlerin, nüansların, yöntemlerin, yoğunlaşmasına tanık olmamıştır.» (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı, Sol Y. Sf: 14)

Sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ulusal kurtuluş savaşlarının mücadele tarihi de koşullara uygun düşen çeşitli mücadele biçimlerinin ustaca kullanıldığı sayısız örneklerle doludur. Bu konuda bir örnek aranırsa sanırız Vietnam tarihine gözetmek yeterli olur. Vietnam Komünist partisi lideri ve Vietnam Devlet başkanı Le Duan Vietnam Devrimi adlı yapıtında Vietnam kurtuluş savaşının izlediği süreci değerlendirirken bize konumuzla ilgili muazzam örnekler sunmaktadır. Şunları söylüyor Le Duan:

«Legal ve yarı legal eylemlerin gizli ve illegal eylemlerle kaynaştığı 1936-1939 dönemi bir sömürge ülkede pek az görülebilir.» «Lenin'in 'somut politik görevler, somut koşullarla belirlenmelidir', önerisinden hareket eden partimiz 1936-1939 döneminde bir yandan demokratik özgürlükler, iyi bir yaşam düzeyi ve barış isterken bir yandan da gerici sömürgecilere (henüz sömürgeci yönetim tümüyle yıkılmadan) faşizme ve savaşa karşı savaşımı güncel görevler olarak

ortaya koydu.» ... «Bu dönem sırasındaki şiddetli yığın ajitasyonu Fransız yönetimi altında benzeri olmayan bir hareketti. 'Halk temsilcileri meclisleri'nden ve Fransız sömürgecilerinin kurduğu sömürge konseyleri'nden yararlanan Parti, örgüt ve eylemlerin eşnek biçim çeşitliliklerini kullanarak başta işçiler ve köylüler olmak üzere halkın milyonlarcasını seferber etti. Ve onları politik eğitimden geçirdi.» (Vietnam Devrimi, Le Duan, Bilim ve Sosyalizm Y. Sf. 41, 42, 43)

Mücadele biçimleriyle ilgili olarak, Marksist-Leninistlerin Apoculukla her yönden çelişen tutumlarına böylece değindikten sonra biraz da «Şiddet» kavramı üzerinde durmakta yarar var. Apoculuk, şiddeti salt silahlı mücadeleye indirger, onun «Devrimci şiddet»ten anladığı bir avuç sözümona gözü pek devrimcinin koşullar denk düşün veya düşmesin kitlelerin mücadelelerinden kopuk, başvurduğu bireysel terörist yöntemlerdir.

Oysa Marksist-Leninistlerin «Şiddet»ten anladıkları yığınların devrimci şiddetidir. Ve salt bir silahlı mücadeleye indirgenemez.» 1847 Komünist Manifestosunda Marks ve Engels komünistlerin «hedeflerine ancak mevcut toplumsal koşulları zorla devirerek ulaşabileceklerini ilan ediyorlardı. Bununla birlikte Marks ve Engels zor'dan kendilerini izlemiş olan belli başlı Marksistler gibi işçi sınıfı mücadelesinin aldığı türlü biçimleri anlamaktaydılar; yani zor silahlı ayaklanmayı olduğu kadar, kitle gösterilerini genel grevleri, hatta nîpeten pasif boykotları ve özel-

likle de bütün bunların karışımını kapsamına almaktaydı.» (Marksizmde Gerilla Savaşı - William POMEROY Evren yayınları Sf. 12) Devrimci şiddet konusunda Vietnam devlet başkanı ve Komünist Partisi lideri Le Duan da şu belirlemeyi yapmaktadır. «Zor, ne yalnızca silahlı kuvvetlere dayanır, ne de yalnızca askeri savaşım biçimi demektir. Politik güçler ve politik savaşım zorunludur. Çünkü, yalnızca askeri eylem ve silahlı kuvvetlerle başarı kazanılamaz. Politik savaşımın bütün biçimlerinin zora dayanan savaşım biçimi olmadığı açıktır.

Zor'a dayanan savaş biçimi diyebileceğimiz eylemler politik iktidar sorunu ortaya çıkınca, yönetici sınıfın koyduğu yasallığı tanımayan, doğrudan doğruya yönetici sınıfı devirmeyi ve iktidarı halk adına ele geçirmeyi amaçlayan devrimci yığın eylemleridir. Yönetici sınıfı devirmeyi amaçlayan devrimci zor, ezilen ve sömürülen geniş yığınların zoru olmak zorundadır.» (Vietnam Devrimi. Le Duan. Bilim ve Sosyalizm Y. Sf. 52.)

Diğer bir sorun da silahlı mücadelenin, devrimci mücadele süreci içindeki yeri sorunudur. Silahlı mücadelenin devrimci mücadele süreci içindeki yerinin belirlenmesi sorunu Marksist-Leninistler için hayati bir önem taşır. Çünkü, mücadele biçimlerini birbiriyle uyumlu ve koşullara denk düşecek bir biçimde kullanabilmek ancak şu ya da bu mücadele biçiminin, devrimci mücadele süreci boyunca ortaya çıkacak olan rolünü çok iyi bilmekten geçer. Aynı zamanda hangi mücadele biçiminin hangi koşullara uy-

gun düştüğünü çok iyi kavrayabilmekten geçer. En iyi ve en uygun mücadele biçimini seçmekte bizim için kıstas ne olmalıdır? Bunu şöyle sıralamak mümkün. «Bir savaşın yöntemi ya da biçimi ancak belli bir somut durumun istemlerini tümüyle karşıladığı, uygulandığı koşullara tam uygun düştüğü devrimci ve ilerici güçlerin cesaretlerini yükselttiği, onları eyleme geçirdiği, düşmanın zayıflıklarından tam olarak yararlanmaya olanak verdiği, bütün bu nedenlerden dolayı da o anın geçerli güçler dengesinde mümkün en büyük üstünlüğü sağlayabildiği zaman en iyi ve en uygun yöntem ya da biçimdir.» (Y. a.g.e. Sf. 38) Öyleyse bu tür bir mücadele biçimine anında başvurabilmek ve bunu ustaca kullanıp başarıya ulaşabilmek için somut durumu ve içinde yaşanan koşulları, o ana denk düşen sınıflararası güç dengesinin ne olduğunu çok iyi bilmek gerekir. Aynı şey silahlı mücadeleyi seçip, seçmeyeceğimiz veya ne zaman seçeceğimiz gerektiğine karar verme aşamasında olduğumuz zaman da geçerlidir.

Eğer, silahlı mücadele, içinde bulunduğumuz 'ulusal' ve hatta uluslararası koşullara denk düşüyorsa, sınıflararası güç dengesinde meydana gelecek değişiklikleri bizim lehimize döndürecek, büyük kitlelerin aktif desteğini sağlayacaksa ve bu koşullarda halk kitlelerinin mücadeleleri önündeki bütün barışçıl yollar kapanmış ve başka çıkar yol kalmamışsa başvurulabilecek bir mücadele biçimidir. Oysa Apoculuk, geçmişte ve günümüzde şiddeti mutlaklaştırıp, silaha sarılırken hiçte bu koşulları gözönünde tutmamakta-

dır. Lenin «SOL» Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı adlı eserinde, küçük burjuva maceracı bir hareket olarak doğan, Sosyalist-Devrimci'leri eleştirirken şunu söylüyordu: «İlkönce, bu parti Marksizmi inkâr ederek herhangi bir siyasal eyleme girişmeden önce sınıf güçlerini ve bu güçler arasındaki ilişkiyi hesaba katmanın gereğini anlamamakta direniyordu.» Belki de daha doğrusu anlayamıyordu. (Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı - Sol Y.) Lenin'in bu belirlemesi bütün küçük burjuva maceracıları için olduğu gibi Apocular için de geçerlidir. Apoculuk, silahlı mücadeleyi hiçbir zaman Kürdistan'daki güçlerin varlığını, bunlar arasındaki ilişkilerin ne olduğunu hesaba katarak başlatmamıştır. Bu yüzden silahlı mücadele değil, kitlelerin desteğini, sempatisini bile kazanamamıştır. Bilindiği gibi mücadele konusunda, kitlelerin sempatisi ile desteği arasındaki ayrımı görmek çok önemlidir. Çoğu kez kitleler devrimcilerin sürdürdükleri mücadeleyi sempatiyle karşılayabilir ama kendileri mücadeleye aktif olarak katılmazlar. Ya da devrimci mücadeleye duyulan sempati yığınlar arasında çok güçlü olur. Ama devrimci mücadeleye yığınların aktif katılımı bu denli güçlü olamayabilir. İşte bu, kitlelerin sempatisiyle aktif destekleri arasındaki ayrımı gösterir. Bu duruma bizim ülkemizde yaygın olarak rastlanır. Yığınlara gittiğimizde —özellikle kırsal alanlarda— büyük bir sempatiyle karşılaşırız. Söylediklerimizin hepsini onaylar ama sıra kimin mücadeleyi yürüteceğine gelince her şey «talebe»nin omuzlarına yüklenir.

Ama Apoculuk günümüzde öyle bir aşama-

ya gelmiştir ki, yığınların değil desteğinden sem-patisinden bile olmuştur.

Apoculuk ülkenin çeşitli yörelerinde, aşiret reislerine, feodal ve kapitalist toprak ağalarına karşı silahlı mücadeleye giriştiği zaman sınıflar arası güçleri hesaplamadı. Hem egemen sınıfların güçlerini küçümsedi, hem de yığınların aktif desteğini kazanmayı önemsiz bir olgu olarak gördü ve öyle bir noktaya geldi ki sözüm ona halk adına başlattığı bir hareketi halk kitlelerinin desteğini almıyor diye halka da yöneltmeye başladı. Apoculuk öyle bir çıkmaza girdi ki, desteklenmiyor diye silahı, emekçi kitlelere çevirdi. Kendisini desteklemeyenleri ağalarla, sömürgecilerle işbirliği yapmakla suçladı. Ama çıkmazı ve tecrit edilmişliği kendisini ağalarla, feodaller ve aşiret erisleriyle uzlaşmaya götürdü. Apoculuğun bugüne kadar toprak ağalarına, feodallere karşı giriştiği bütün mücadeleler bir aşiret reisine ya da toprak ağasına dayanılarak verilmiştir ve sonunda halk kitlelerinin aleyhine, feodallerin, aşiret reislerinin ve kapitalist toprak ağalarının güçlenmesine, sömürgecilerin baskılarının daha da artmasına yaramıştır. Örneğin, Hilvan'daki silahlı çatışma Paydaş'ların yörede daha da güçlenmelerine yaramıştır. Siverek'te çıkardıkları çatışmalar son dönemlerde otoritesi büyük ölçüde sarsılmış bulunan Mehmet Bucak'ın baskıya ve zorbalığa dayanan otoritesinin yeniden gelişmesine yol açarken, emekçi halk kitlelerinin önemli ölçüde yılgınlığın ve dağınıklığın içine düşmelerine yol açmıştır. Kitlelerdeki devrimci enerjinin önemli ölçüde kaybolmasını

getirirken sömürgecilerin hergün giderek artan ölçüde arttırdıkları baskılarının meşru gösterilmesine olumlu yönde katkıda bulunmuştur. Ve Siverek'te Apoculuk yığınların değil sempatisini, nefretini kazanmıştır. Batman'daki olaylarda aynı amaca hizmet etmiştir.

Silahlı mücadele çok ciddi bir iştir. Apoculuğun anladığı biçimde birkaç gencin eline silah alarak oraya buraya saldırması şeklindeki bir anlayış, devrimcilerin anlayışı olamaz. Devrimciler, silahlı mücadeleye ne zaman, hangi koşullarda başvurulması gerektiğini ve bunun değişen koşullarda diğer mücadele biçimleriyle nasıl birleştirilmesi gerektiğini inceden inceye hesaplarlar. Devrimciler attıkları her adımı çok iyi hesaplamaları gerektiğinin bilinci içinde olurlar. Kitlelerin mücadeleleri üzerine kumar oynayamazlar. Bütün eylemlerini bilimsel hesaplar üzerinde temellendirirler. Lenin «Savaşın düşman için elverişli olduğu açıkken, savaşın bizim için elverişsiz olduğu besbelliyken savaş kabul etmek bir cinayettir ve bizim için elverişsiz olan bir savaştan kaçınmak için 'zikzaklara, anlaşmalara ve uzlaşmalara' başvurmayı bilmeyen devrimci sınıf siyasileri beş para etmezler.» diyordu.

(Devam edecek)

Son Siyasi Gelişmeler Ve TÖB-DER

24 Aralık olayları, TÖB-DER'in kapatılması, öğretmen kıyımları ve bu gelişmelerle ilgili olarak çeşitli kesimlerin tavrıyla ilgili olarak Devrimci Demokrat öğretmenler dergimize bir açıklamada bulundular. Bu açıklamayı okuyucularımızın bilgisine sunuyoruz.

JİNA NÜ

Sömürgeci tekelci burjuvazinin, emperyalizme bağımlılık olgusunun ve demokrasi güçlerinin devrimci mücadelesinin vardığı boyutların son günlerde ortaya çıkarmış bulunduğu sonuçlardan biri, Türkiye'de genel bir bunalımın yaşanmış olmasıdır.

İçine girdiği ekonomik bunalımların ve çıkmazların yükünü emekçi sınıf ve tabakalara yükleme çabasında olan burjuvazi, politik bunalımlardan sıyrılabilmek için, demokrasi güçlerinin yoğunlaşan devrimci mücadelesini etkisiz duruma getirebilmek için, gerici yasa tasarıla-

rını yasalaştırmak, demokratik ve mesleki yığın örgütlerini kapatmak, ilerici yayın organlarını yasaklamak, ve geniş tutuklamalara başvurmaktan kaçınmamakta, faşist bir diktatörlüğe büyük bir özlem duymaktadır.

Böyle genel bir bunalımın yaşandığı dönemde, demokrasi güçlerinin ve onun bir parçası olan demokratik öğretmen hareketinin çok daha duyarlı olması gerektiği kuşkusuzdur.

Döneme denk düşen mücadele biçimlerini ve araçlarını kullanmada duyarlı olmak, başarıya ulaşmada, burjuvazinin baskı ve saldırılarını püskürtmede önemli somut adımları ve sonuçları beraberinde getirecektir.

Bu anlamda, iki ulustan ve ulusal azınlıklardan eğitim emekçilerinin biricik merkezi yığınsal örgütü TÖB-DER, yaşadığı deneyimlerden dersler çıkarmak, saldırılara yönelmede eylemsizliği yırtmak, daha güçlü ve yığınsal olma doğrultusundaki mücadelesinde geçmişten dersler çıkarmak durumundadır.

Bu açıklamamız, gelişmelerin içinden boy veren tavır ve davranışlara, önümüzdeki dönemde takınılması gereken tutuma ilişkin olarak yorumlanmalıdır.

4. OLAĞAN KONGRE SONUÇLARI VE TÖB-DER

4. Olağan kongre sürecinde, yaşanan olaylar ve yarattığı sonuçlar, demokratik öğretmen hareketini büyük sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Kongre sonrasında, Devrimci Demokrat Öğretmenler ve Devrimci Birlik grupları, öğretmen iradesine saygılı kalarak örgütsel birliğin

daha da pekişmesi yolunda yönetim ve yönetim dışı gruplara GÜÇ VE EYLEM BİRLİĞİ çağrısı yaptılar. Birlik Dayanışma Grubu, TÖB-DER'in dışına taşarak, örgüt yönetimine rağmen yönetim olma iddiasıyla ortaya çıktı. Kimi gruplar her iki yönetimi (!) de tanımazken, bir grup da, burjuvaziden aldığı reçeteyle Kayyum önerdi. İlginç bir değerlendirme de yönetim ortağı iki gruptan geliyordu. Onlar da; «Biz, bu yönetim perspektifi ile goşizmi demokrasi mücadelesine kanalize ettik» diyorlardı. Fakat hayatın kendisi, bu yönetimle, goşizmin demokrasi mücadelesine kanalize edilmeyip, örgütün goşizme teslim edildiğini kanıtladı. Söz konusu yönetim kendi içinde çatırdamaya başladı. Çünkü, yönetim içindeki Demokratik Merkezîyetçiler ve Özgürlük Grubu, ya goşizme ve onun Maocu ittifakına teslim olacak, ya da örgütü kurtarma kavgasına katılacaklardı.

Çok önceleri belirttiğimiz gibi; yönetim, değil eğitim emekçilerinin birliği, kendi içindeki birliği dahi sağlayamadı, ilkesiz olduğu için...

Geçmişe değinmemizin nedeni, yaraları ta zelemek, kısır tartışmaları tekrar gündeme getirmek değildir. Amaç hataların yinelenmemesi dir. Demokratik öğretmen hareketi yeni maceralara atılmak niyetinde değil; böylesi girişimlere olanak vermeyecektir de...

EYLEM PROGRAMI VE TÖB-DER'DEKİ GRUPLAR

Yönetimdeki ilkesizlik, doğal olarak eylemsizlik liği de beraberinde getiriyordu. TÖB-DER de

mokrası kavgasında gerektiği gibi yerini alamadı.

Yakın gemiŖte yapılan Ŗube baŖkanları toplantısının TÖB-DER'de bir atılımın baŖlangıcı olabilmesi yolunda yoğun çabalar gōsterildi. Devrimci Őđretmen - Maocular - Halki Eğitim Grupları dıŖındaki yōnetim ve yōnetim dıŖı gruplar biraraya gelerek Ŗu ortak noktalarda birleŖtiler:

— TÖB-DER tōm demokratik kitle ve sendikal Őrgōtlerle dayanıŖma ve iŖbirliđi içinde olmalıdır.

— BaŖta F.I.S.E. olmak ūzere uluslararası gōlerin desteđi sađlanmalı.

— Basitten karmaŖıđa giden aŖamalı eylem tipi hayata geçirilmelidir. Gōrevi bırakma programı son ve en vurucu halkası olmalıdır.

— Yığınsal olmayan eylemlerden kaçınılmalıdır.

— Eylem, anlık Öfkeye, subjektif istemlere değil, devrimci mantığın Ŗartlara uygun yarattığı eylem programına dayalı olmalıdır.

— Hukuki yardımın yanısıra, kıyımlar sonrası doğacak maddi sorunlara yōnelik kıyım fonu oluŖturulmalıdır.

Ayrıca dekleryasyon iŖıđında, Ŗube baŖkanları toplantısının sağlıklı geçmesine yōnelik, 4. Olağan kongre ve tasfiyecilik tartıŖmaları ile Devrimci Őđretmen ve Maocu İttifakın 14 Ekim seçimleri politikalarının tartıŖılmasına prim ve rilmemesi karar altına alındı. Fakat Birlik Da-

yanışma alınan kararların aksine Maocular ve Devrimci Öğretmen Grupları ile, 4. Olağan Kongre, tasfiyecilik (!) ve seçim politikası üzerine polemige girdi. Birlik Dayanışma'nın bu tavrı, toplantıyı sabote etmek isteyenlere olanak tanıyordu.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen deklarasyondaki görüşlere katılan gruplar, platformun yaşaması için gerekli çabayı sarfediyorlardı. Yönetim ve yönetim dışı grupların ördüğü caydırıcı duvar karşısında paniğe kapılan Devrimci Öğretmen ve Maocular, selameti TÖB-DER dışına taşmakta buldular. Devrimci Öğretmen yönetiminde bulunmasına rağmen Maocularla birlikte, TÖB-DER dışında korsan eylemler tezgahlamaya koyuldu. Genel Merkez yöneticilerinin tutuklanması akabinde grup değerlendirilmesi yapmak üzere bir araya geldiler. Maocular ve Halkçı Eğitimciler platforma çağrılmadı. Devrimci Öğretmen Grubu çağrılı olmasına rağmen cevap vermedi. Devrimci Demokratik Birlik Grubu genel görüşlere katıldığını belirleyip, oturuma katılmaktan kaçındı. Özgürlük Grubu ise, platforma katılıp görüşleri benimsemesine rağmen, bizce yeterli olmayan nedenlerle deklarasyona imza koymadı.

Sonuç olarak, deklarasyon, Devrimci Demokrat Öğretmenler, Demokratik Merkezîyetçiler, Demokrasi İçin Birlik, Birlik Dayanışma grupları imzaları ile yönetime iletildi. Deklarasyonda gruplar daha öncede olduğu gibi özellikle;

— TOB-DER'in tüm demokratik kitle ve sen-

dikal örgütlerle birlikte eylem programı hazırlayıp, birlikte eyleme girmesi, uluslararası desteğin sağlanması.

— Eylemlerin, duygusal çıkışların değil, eylem programının ürünü olması ve yığinsallığın olması.

— Aşamalı eylem tipinin uygulanması; iniza kampanyaları, bildiri, afiş, broşür, pullama, kapalı salon toplantıları, bölge toplantıları, mitingler, yürüyüşler, açlık grevleri ve programın son halkası olarak tüm çalışanlarla birlikte görevi bırakma.

— Eylemlerdeki zamanlamanın taban taramasına dayalı, gerekli şartların olması için kolektif çaba harcanması doğrultusunda görüş belirlendi.

24 ARALIK EYLEMİ TÖB-DER VE BİRLİK DAYANIŞMA

Grupların, demokratik merkezîyetçi kural içinde, yönetime ilettikleri görüşlere rağmen, TÖB-DER yönetimi, demokratik kitle ve sendikal örgütlerin ortak platformu ile çelişen bir yaklaşıma girdi. Devrimci Öğretmen ve Devrimci Demokratik Birlik Gruplarının oyları ile Maraş katliamlarının yıldönümü bahane edilerek 24 Aralık eylem kararı alındı. TÖB-DER, eyleme tek başına girecekti. Özgürlük Grubu, TÖB-DER'deki çoğunluk grupların eylemi benimsememeleri üzerine, daha önce şartlı onayladığı bu eylemi reddetti. Böylece demokratik öğretmen hareketi

Goşist çoğunluğun aldığı kararla 24 Aralık'ta yeni bir maceraya itilmek istendi. Alınan karar ilk aşamada, yönetim dışında salt maocularla desteklendi. Goşizmin ve Maoculuğun elele vererek tezgahladığı bu eylemde şu belirlemeleri yapmak yararlı olur kanısındayız.

— Tüm demokratik kitle ve sendikal örgütlerle (Tüm çalışanlar) uluslararası destek.

— TÖB-DER'in yapısı gereği bünyesinde taşıdığı grupların getirdiği öneriler...

— Devrimci mantığın, somut şartları değerlendirmesi sonucu oluşturacağı eyleme ilişkin program.

— Ve şartların oluşması doğrultusunda tabanla yapılacak kollektif çalışma reddedilmiştir.

Öğrenci hareketine tabi kılınmıştır.

Tüm bunlardan öte, goşist tezgahta örülen eyleme Birlik Dayanışma grubunun sonradan aldığı merkezi bir kararla katılması ilginçtir. Hem de goşizme ve maoculuğa karşı duvar örmeyi amaçlayan platformlara katılmalarına ve imzalarına rağmen. Konuya ilişkin 27.12.1979 tarihli politika gazetesinde TÖB-DER'deki Birlik Dayanışma grubu adına şu açıklama yapılmıştır: «Birlik Dayanışma, TÖB-DER genel yönetim kurulunun işi bırakma duyurusunu desteklemiş ve 24 Aralık günü derslere girmemişlerdir.» Birlik Dayanışma grubu eylemi destekleme kararı aladursun, başta yazılı açıklama yapan TÖB-DER İzmir Birlik Dayanışma yönetimi ve geneldeki sağ duyu sahibi Birlik Dayanışmacı Öğretmenler goşiz-

min fetvasına uymayıp derslere girmişlerdir. Bununla da yetinilmeyip, 28.12.1979 tarihli Politika gazetesinde; «Eylemsizliği şiar edinmiş olan sağ oportunistler, şimdi bülbül kesilecekler ve yapılan bu eylemi TÖB-DER'in kapatılmasına neden olan bir provakasyon olarak nitelemeye kalkacaklardır. Burjuvazinin icazeti altında Devrimcilik ve Solculuk oynamaya alışanlardan gelebilecek olan böylesi bir değerdnedirme, sağ oportunistlerin tarihsel misyonuna uygun düşecek ve kimseyi şaşırtmayacaktır» denerek goşizmin fakına gelmeyen gruplara, geniş öğretmen yığınlarına ve eyleme girmeyen Birlik Dayanışmacı öğretmenlere saldırılmaktadır.

Evet, TÖB-DER'i burjuvazi kapatmıştır. Fakat, kapatma eyleminde burjuvaziye yüreklendiren, Birlik Dayanışmanın da katıldığı goşizmin dehası bu cılız ve sakat eylem değil midir? TÖB-DER tüm çalışanlarla birlikte eyleme geçip hayat durdurulsa idi, burjuvazi TÖB-DER'e dokunabilirmiydi? Yanıtı tüm demokrasi güçlerine ve sorumluluk duyan ilerici, Yurtsever, Demokrat kamuoyuna bırakıyoruz.

Yazının devamında; «adları ve siyasetleri ne olursa olsun, eylemsizliği kendilerine kılavuz edinen, eylem birliğine ve yığın çıkışlarını örgütleme girişimlerine sudan bahanelerle karşı çıkan —eşegi sürekli yokuşa sürenler— bu yanlışlıklardan arınmalılar ve demokrasi güçlerinin en geniş cephe ve eylem birliği yolunda önemli adımlar atılmasına yardımcı olmalılar.» deniliyor. Adları ve siyasetleri ne olursa olsun eylemsizliği (!) kendilerine kılavuz edinenler, demok-

rasi güçlerinin en geniş cephe ve eylem birliği yolunda önemli adımlar atmalılar. Bu doğrudur. Lakin, söz konusu birlik 24 Aralık TÖB-DER eylemi misali Maocu-goşist karması birlikse, Demokratik öğretmen hareketine gönül veren gruplar ve öğretmen yığınları bunun içinde yer almazlar, almadılarda. Tersine deşifre ettiler, tecrit ettiler.

Kanımız odur ki; Birlik Dayanışma kendi içindeki —Sol— huzursuzluğu törpülemek için TÖB-DER'de goşizme teslim olmuştur. Fakat TÖB-DER hiç bir siyasi yoğunluğun ve grubun iç sorunlarını geçiştirme alanı değil, Demokrasi kavgasında, ikiyüzbinlerden oluşan, onurlu geçmişi olan bir örgüttür.

Şimdi ortada somut bir durum vardır; TÖB-DER kapatılmış, ikibine yakın eğitim emekçisi görevden uzaklaştırılmıştır. Fakat, burjuvazinin TÖB-DER Genel Merkez ve şubelerine kilit vurma ile herşey bitmiş değildir. Önemli olan demokratik öğretmen hareketinin, demokrasi kavgasındaki örgütsel yapı korunmalı, pekiştirilmeli, daha ileriye götürülmeli ve tüm çalışanlarla elele, omuz omuza, yürek yüreğe kavgaya devam etmeli, saldırı püskürtülmelidir. Gruplar yılmadan bir daha, bir daha, bir daha bir araya gelecek, merkezden en alt birimlere kadar kollektif yönetim ve denetim sağlanmalı, kıyıma uğrayan eğitim emekçilerine sahip çıkılmalıdır. Bu arada örgütsel birliği bölmeye yönelik, kimi grupların korsan örgütlenme girişimlerine geçit verilmemelidir. TÖB-DER'in açılması için uğraş vermek yerine, dar grupçu yoğunlukların yeni öğretmen

örgütü kurma çabaları özde pasifizme tekabül eder. TÖB-DER'in kapatılmasını meşru görmek olur. Bu dar geçitin aşılabacağına inanımız tamdır. Çünkü, demokratik öğretmen hareketi köklü deneyimlere ve devrimci örgütlenme geleneğine sahiptir.

— TÖB-DER KAPATILAMAZ.

— ÖĞRETMEN KIYIMINA HAYIR.

— TÖB-DER'DE EYLEMSİZLİĞE, DİSİPLİNSİZLİĞE, BAŞIBOŞLUĞA, MACERACILIĞA GEÇİT VERMEYELİM.

— YAŞASIN TÖB-DER.

— YAŞASIN DEMOKRATİK ÖĞRETMEN HAREKETİMİZ.

DEVRİMCİ DEMOKRAT
ÖĞRETMENLER

Silahsızlanma ve Önemi

(Geçen sayıdan devam)

TÜRKİYE'NİN NATO'YA GİRİŞİ

Anadolu halklarının, savaş galibi emperyalist devletlerin işgalci güçlerine karşı zaferlerinden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti; savaştan hemen sonra 1923 yılında İzmir'de toplanan İktisat Kongresinde kapitalist yoldan kalkınacağını karar altına almıştı. Kısa süre sonra da, kapıdan kovulan emperyalizm bacadan girmiş ve bu tarihlerden başlayarak Türkiye adım adım yeniden emperyalizmin kucağına düşmüştü. İşçi sınıfı hareketine, Türkiye işçi sınıfının politik önderlerine ve 1923-1938 yılları arasında Kürt halkına karşı sürdürdüğü soykırım ve zorunlu iskân uygulamaları bunun en açık kanıtlarındandır. Türkiye içindeki ekonomi politikasıyla olsun, dışta diğer devletlerle kurduğu ilişkilerde olsun dünyanın ilerici, sosyalist devlet ve güçlerinin yanında değil, gerici emperyalist devletlerin yanında yer alıyordu. 1946 yıllarına gelirken, 1923'te alınan kapitalist yoldan kalkınma kararı gereği, özellikle yaratılmak istenen burjuvazi; devlet olanaklarının kendisine tanıdığı yararlılıklar nedeniyle gelişmesini hızlandırmıştı. Hatırlatmak gerekir ki, Türkiye bütün bunlara rağmen 1923-1946 arası, emperyalizmle bugünkü kadar yoğun bir ilişki içine girmemiş ve bugünkü kadar bağımlılığı artmamıştı. 1946'ya kadar, yönetimdeki tek parti olan CHP içinde yer alan ve devlet olanaklarıyla pa-

lazlanan burjuvazi; bu tarihlerden sonra CHP içinde kalmanın kendi yararına olamayacağını kararlaştırarak, o tarihte meclise verdikleri «dörtlü tavrı sükûnla» başlattıkları ayrılma hareketlerini DP'yi kurarak sonuçlandırdılar. İşbirlikçi burjuvazi ile büyük toprak sahiplerinin temsilcilerince oluşturulan DP ile CHP arasında, o tarihlerden beri Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerin daha sıkı ve yoğun olması konusunda adeta bir yarışma vardır. Türkiye egemen sınıflarının özellikle bu tarihlerde ABD ile ilişkilerinin yoğunlaşmasının doğaldır ki, önemli nedenleri olsa gerek. Nedenlerden birincisi; 2. Emperyalist paylaşım savaşından sonra dünya sosyalist sisteminin doğması, sosyalizmin giderek güçlenmesi ve ilerlemesiydi. İkincisi; 1946 yılında İran'da kurulan MEHABAT Kürt Cumhuriyetinin, Türkiye'nin uykularını kaçırmış ve onu iyice rahatsız etmiş olmasıydı. Çünkü aynı tehlike bir gün kendisinin de başına gelebilirdi. O halde şimdiden düşünüp taşınmak ve ABD'nin kucağına iyice oturmak gerekti.

Daha birçok nedenler vardır şüphesiz, fakat Türkiye-ABD ilişkilerinin bu dönemde yoğunluk kazanmasının en büyük iki nedeni bunlardır. Bir diğer dikkat edilmesi gereken hususta şu, ABD ile Türkiye arasındaki ilişkiler ABD'nin zoru ve Türkiye'nin iradesine karşı kurulmuş değil, tersine Türkiye egemen sınıflarının istem ve çıkarları gereği kurulmuştur.

Gözardı edilmemesi gereken bir husus daha var; bu da Amerikan emperyalizminin 1947'de Truman doktrini ve Marshall yardım planını ortaya atmış olmasıdır. Bunlardan birincisi, doğrudan doğruya Türkiye'yi ve Yunanistan'ı, Emperyalizmin Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist ülkelere karşı saldırgan planlarına bağlamayı amaçlamaktadır. İkincisi ise, 2. Dünya savaşının açtığı yaraların sarılması bahanesiyle, Amerikan Tekelci sermayesinin Avrupa ülkeleri üzerindeki egemenliğini sağlamlaştırmaya yönelikti. Türkiye 1946 Ekiminde ABD ithalat ve ihracat bankasından ilk 50 milyon dolarlık kredi yardımını almış, 12 Temmuz 1947'de yapılan bir anlaşma ile de «Truman doktrini»nin öngördüğü askeri yardım planı gerçekleşmişti. Temmuz 1948'de ise Türkiye Marshall planına dahil olmuştu.

14 Mayıs 1950'de DP'nin tek başına iktidara gelmesiyle bu ilişkilerin daha sıkı kurulmasının koşullarını da birlikte oluşturuyor ve egemen sınıfların istemi üzerine, Türkiye 1949 yılında kurulan NATO'ya, 13 Şubat 1952'de üye olarak kabul ediliyordu.

DP iktidarı, NATO'ya yaranmak için, Türkiye'yi sözde bir «Komünist yayılma tehlikesi» altında gösterebilmek için ilerici, demokrat güçlere karşı yoğun bir baskı ve terör kampanyası yürütmüştür. Bu arada NATO'ya üye olmak için KORE halkının Anti-Emperyalist savaşının önüne dikilmek üzere Kore'ye askeri birlik gönderilmiştir.

Bu tarihlerden itibaren dış politikası artık bütünüyle emperyalizmin çıkarlarının doğrultusuna sokulan Türkiye 1955 yılında, daha sonra CENTO adını alacak olan Bağdat Paktının kurucuları arasında yer almıştır. 1956-1958 yıllarında, Emperyalizmin Orta Doğu'daki provakasyon ve saldırılarının ortağı olmuştur. Türkiye, bu dönemde gelişip güçlenmeye başlayan «Bağlantısızlar Hareketi»nin tam karşısında yer alan bir konuma sokulmuştur.

NATO antlaşmasına ve NATO'yla ilgili sözleşmelere dayanarak 1954 yılından itibaren Türkiye ile ABD arasında yüzden fazla ikili antlaşma imzalanmıştır. Çoğunun gizli tutulduğu bu antlaşmalar, Türkiye'nin egemenlik haklarına fiilen ABD'nin ortak edilmesi sonucunu doğurmuştur.

Yine NATO antlaşmasına dayanarak Haziran 1954'de A.B.D. ile yapılan bir ikili antlaşma ile Türkiye ve Kürdistan toprakları üzerinde Amerikan saldırı ve casusluk üstlerinin kurulmasına başlanmıştır. Bir dizi hava ve stratejik füze üssünün elektronik dinleme tesislerinin kurulması için, sadece istimlak yoluyla 35 milyon metre kare toprak parçası emperyalizmin saldırgan planlarına teslim edilmiştir. Saldırı üsleri sosyalist sistemi, Arap halklarını, bölgedeki ilerici anti-emperyalist devletleri ve Kürdistan halkının ulusal ve toplumsal hareketini tehdit eden nükleer başlıklı füzelerle, ağır bombardıman uçakları ile doldurulmuştur. İşte üstlerden birkaçı: «Kargaburun'da Amerikan donanmasına ait LORAN İstasyonu, Karadeniz kıyılarında Sinop ve Samsun'da, Orta Anadolu'da BELBAŞI, Güneydoğu'da, DİYARBAKIR ve Marmara bölgesindeki

KARAMÜRSEL'de İstihbarat Toplama Merkezleri vardır. Bunların yanı sıra İNCİRLİK Hava üssü, Suriye-Türkiye sınırına yakın İSKENDERUN ve YUMURTALIK ikmal depoları, Başkent ANKARA'daki hava limanı, İZMİR hava limanı, Ege sahilindeki ÇIĞLI hava üssü» (Kontrol ger. s; 260) bunların tümü şu ya da bu biçimde ama mutlaka casusluk işlerini sürdürmektedirler.

«Türkiye'deki istihbarat çalışmalarının yürütüldüğünden büyük iki tesis Karadeniz kıyısında SİNOP'ta ve Marmara sahilindeki KARAMÜRSEL'dedir. Sinop'taki radar izleme ve haberleşme tesisi ABD. ulusal güvenlik kurulu (ASA) personeli tarafından çalıştırılmaktadır. Bu merkez Sovyetler Birliği'nin Karadeniz gerisindeki hava ve deniz faaliyetlerini ve füze deneyleri hakkında bilgi toplar. Sinop'a bağlı olarak çalışan Samsun haberleşme merkezinde, gene ASA'ya bağlı ABD. Hava kuvvetlerini güvenlik hizmetleri (USAFSS) personeli çalışır. Karamürsel hava istasyonu deniz trafiğini izleyen bir haberleşme ve gözetim istasyonudur. Karamürsel'de Amerikan hava kuvvetleri güvenlik personeli görev yapmaktadır.»

«Diğer önemli bir istihbarat merkezi de uzun menzilli radar ve haberleşme olanaklarına sahip Diyarbakır hava istasyonudur. Bu merkez Sovyetler Birliği'nin çeşitli askeri faaliyetlerini izler, Pirinçlik Hava Üssü Diyarbakır'da yürütülen faaliyetlerle ilgili olarak çalışır.»

«Diyarbakır tesislerindeki istihbarat faaliyetlerini ABD. hava kuvvetleri güvenlik servisi tarafından yürütülmektedir. Ankara yakınındaki Belbaşı istasyonu, Sovyetlerin nükleer deneylerini izlemekle görevli bir yer sarsıntı ölçme (Sismografik) üssüdür. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde de ABD. savunma istihbarat sistemleri (DCS) bağlantı istasyonları ile NATO'ya ait ondört NADCE erken uyarı istasyonu bulunmaktadır.» (a.g.ee., s. 261)

Görüldüğü gibi üstlerin sürdürdüğü çalışmalar ve üstlendiği görevler Türkiye ve Kürdistan halklarının yararları

na değil, zararınadır. Üstelik bunlar birer ferat çemberidir. Emperyalist ve onların uşakları Türkiye Sömürgeci Tekelci burjuvazisinin çalışmalarıyla amaçladıkları biricik hedef ABD. çıkarlarını, halklarımızın kanı pahasına, canı pahasına koruyup kollamaktadır. Görülüyor ki, NATO, emperyalist devletlerin sosyalist sisteme, işçi sınıfı hareketlerine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı oluşturdukları bir birliktir. Emperyalist-Kapitalist ülkelerin en örgütlü saldırgan gücüdür.

«NATO... Sömürgecilerin en yüksek birliğini temsil eder. NATO üyesi devletlerin muazzam askeri gücü bugün sömürgecilerin hizmetinde bulunmaktadır. Bu güçler, bir çok kez NATO üsleri aracılığıyla Asya, Afrika'nın kurtuluş kuvvetlerinin üzerine saldırtılmıştır. Örneğin 1958'de Emperyalizmin Orta Doğu'ya müdahalesi savaşımında bu üsler İngiliz ve Amerikan birliklerinin taşınması için kullanılmıştır. Aynı üsler Kongo'ya (Kinhasa), Amerika'nın ve Belçika'nın ortak müdahalesinde önemli bir rol oynamıştır. Ne var ki NATO üslerinin işlevi bunlardan ibaret değildir. NATO birlikleri ve onların üsleri Angola, Mozambik ulusal kurtuluş mücadelesini cezalandırmak için...» gereken ölçülerde kullanılmıştır. (Ulusal Kurtuluş savaşları ve üçüncü dünya s; 90).

Türkiye'nin NATO'da kalmasının halkımız yararına olmadığını, şimdiye kadar yaptığımız açıklamalardan ve bugüne kadarki uygulamalardan rahatlıkla söyleyebiliriz. NATO'da kalmakla zarar görecekteler; işçi sınıfı, tüm emekçi kitleler ve demokratik güçler, kısacası halkımızın kurtuluşunu isteyen ve mücadele eden güçlerle birlikte bizzat halklarımızın kendileridir.

Türkiye'nin NATO'da kalması ve emperyalizme bağımlılığını artıran her adım, gericiliğin ve faşizmin yeni bir güç kazanmasına, daha güçlü saldırılar için kuvvet toplamalarına hizmet etmektedir.

Emperyalizme karşı mücadele bir yurtseverlik görevi olduğu kadar, vazgeçilmez bir demokratik görevdir de. Emperyalizme, Sömürgeciliğe, Emperyalist saldırgan güçleri

bir araya getiren NATO'ya karşı mücadele, bütün demokratik güçlerin görevidir. Türkiye ve Kürdistan demokratik güçleri hep birlikte haykırmalıdır; «NATO'ya Hayır.» diye...

ABD'İN YABANCI ÜLKELERDEKİ ÜSLERİ; SAVAŞ KİŞİRTİCİLİĞİNİ KÖRÜKLEME MERKEZLERİDİR

Dünyanın her tarafına dağılmış olan Amerikan askeri üsleri, ortaya çıkışlarının ilk gününden itibaren en ciddi tehlike kaynağı olmuşlardır. Bu Pentagon üsleri soğuk savaş döneminin ferat dolu miraslarıdır.

Topraklarımızın üzerinde bir karış yeri Amerikan üslerine kaptıran ülkelerin hükümetleri artık, Pentagonun istediği zaman buralar askeri birliklerini, savaş uçaklarını ve diğer uçaklarını, diğer silahlanma teçhizatını sevk-etmesi gibi hareketlerini kontrol etme olanağını yitirmektedir. Bu durum, böyle ülkelerin ABD. emperyalizmin tehlikeli işlerine doğrudan katılma tehlikesini getirmektedir. Böyle ülkelerle ABD. arasında bir anlaşmazlık çıkacak olsa, topraklarının bir kısmı zaten Amerikan birliklerinin fiili işgali altında sayılacağı için kendi sorununu kendi elleriyle hazırlamış olacaktır.

Yabancı topraklar üzerindeki Amerikan üsleri dünyanın her tarafında barış ve güvenlik için bir tehdit, askeri anlaşmazlıkları sürekli olarak bir kaynak ve ABD'nin «müttefikleri» olan ülkeler üzerindeki bir demokles kılıcı gibi durmaktadır.

1944 yılında, Şikagolu askeri konular yorumcusu George Weller şöyle yazıyordu.

«ABD mümkün olan en kısa zaman içinde, bir deniz-aşırı Amerikan üsleri sistemi kurmalıdır.»

(G. Weller, Denizaşırı üsler, Newyork, 1944, s. 329)

Weller, bu denizaşırı üsler olmadan ABD'ye yönelecek saldırıları önceden önlemenin ve ülke savunmasını örgütlemenin olanak dışı olduğunu ileri sürüyordu. O, Amerikan yöneticilerinin,

«Bir yerin zaptedilmesinin önlenmesi, çoğu zaman orayı tekrar ele geçirmekten daha kolay bir iştir.»

kuralıyla hareket ederek her yerde askeri üsleri kurmaları yolunda ısrar ediyordu. O zamanın bir Amerikan Jeopolitikçisi albay George Fieldin Eliot şöyle yazıyordu:

«Eski düz haritalar unutulup güvenliğimizin planlarını köreler kullanarak yapmalıyız.» (G. F. Eliot, bize gereken kuvvet Newyork 1946; s. 122).

John E. Kieffer adlı bir albay ise 'Dünya iktidarının gerçekleri' kitabında,

«Dünyanın en uzak köşelerine kadar uzanmalıyız. Birliklerimiz bir düzüne ülkenin topraklarına dağılmalı. Yarının savaş alanı bütün dünyadır. Bugünkü sorunumuz, dünyamızın mümkün olan en çok sayıda stratejik bölgesini garanti altına almak ve birliklerimizi bu bölgeleri elinde tutacak şekilde eğitmektir.» diyordu.

(3. Kieffer, Dünya iktidarının gerçekleri, Newyork, 1952, s. 103)

İkinci emperyalist paylaşım savaşı sırasında ortaya çıkan, savaş sonrası bütün hızıyla gelişen bu «öz manyaklığı» Anti-Komünizm propagandalarını yaygınlaştırmakta, Sovyetler Birliğinden gelecek askeri bir saldırı tehlikesini yaymaya çalışmaktadır. Üsler düşünüldüğü ve planlandığı gibi kurulmaya başlandı ve sayıları hızla çoğaldı. ABD yöneticileri, savaş sırasında, anti-Hitler koalisyonuna karşı savaşmış ülkelerde pervasızca askeri üsler kurdu. İşgal-leri geçici niteliğine rağmen, süratle inşa edilmiş hava alanları, barakalar ve mühimmat depoları Pentagonun köklerinin derinlere indiğini ortaya koyuyordu. Yıllar geçti bu ülkelerdeki Amerikan üsleri kaldırılmak şöyle dursun ve yetkileri gittikçe büyüdü. Savaş sonrası dönemden başlayarak günümüze kadar Washington üsler elde etme yönetimi olarak karşı tarafın elini kolunu bağlayıcı ikili anlaşmalar yoluna gitti.

Yerden mantar gibi biten bu üsler arasında NATO alt yapı programına uygun olarak kurulanlar önemli bir sayıda idi. Bu programa göre, esas yatırımlar büyük tesislerin, hava alanlarının, kurmay karargâhlarının ve sinyal sistemlerinin inşasına yapılıyordu.

Müstahkem mevkilerin bu şekilde kurulması, Amerikan Emperyalizmine sadece yabancı topraklar üzerinde üsler inşa etme olanağı değil, aynı zamanda NATO'daki ortaklarının kendisine bir de bu amacı için gerekli parayı temin etmelerini sağladı. Aynı zamanda Pentagon, hemen hemen bütün ortaklarının silahlı kuvvetlerinin, güçlendirmelerini, eğitmelerini ve görev bölümleri de dahil bütün askeri-ekonomik potansiyellerinin kontrolünü üzerine aldı. Avrupa'daki NATO kuvvetlerinin, bir Amerikan generalinin komutası altında olması ilginç değil mi?

9 Nisan 1969'da Newyork Times şu yorumu yapıyordu:

«2. Dünya savaşından yaklaşık bir çeyrek yüzyıl sonra, ABD'nin elinde 429 büyük ve 2972 küçük deniz aşırı askeri üs bulunmaktadır.»

Pentagonun dışardaki tüm üsleri, ABD'nin kara, hava ve deniz kuvvetlerinin hizmetindedir. Amerikan üsleri sistemi içinde, yüzen üsler adı verilen, güvertelerinde birkaç düzine savaş uçağı bulunan uçak gemileri de vardır.

ABD üsleri yabancı topraklar üzerinde aşağıdaki resmi temellere dayanarak kurulmuştur:

- a) ABD ve sözleşmeyi imzalayan ilgili ülkeler arasında özel ikili anlaşmalar;
- b) ABD'nin diğer ülkelerle ittifak ve ortak savunma temeli üzerinde yaptığı genel askeri anlaşmalar;
- c) Kuzey Atlantik Bloku (NATO)'nun yönetici organlarının kararları.

Bu ikili anlaşmalar çerçevesinde, önemli bir kısmı 1950'lerde kurulan ABD üsler sistemi, Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun diğer ülkelerini çembere alacak şekilde düzenlendi. Pentagon üslerinin kuzey kanadı Alaska, Aleut Adaları, Kanada ve Gröland boyunca İzlanda'ya kadar uzanır. Ayrıca Batı Avrupa'da yoğun bir Amerikan üsler ağı vardır. Bu ağ ile ABD'nin Batı yarım küresindeki üsleri arasındaki irtibat halkaları, Pentagonun Portekiz'e ait Azor adaları ve İngiltere'de kurduğu müstahkem mevkilerdir. Bu üstler politik hedeflere hizmet etmekte ve gerektiğinde, yerleştirdikleri ülkeler üzerinde askeri baskı uygulamaktadırlar. Latin Amerika ülkeleri topraklarında da ABD'nin yüzlerce askeri üssü vardır.

Amerikan silahlı kuvvetleri tarafından geliştirilen plana göre, Sovyetler Birliği ve diğer Varşova Antlaşması devletlerinin güneyden çember içine alınması, Güney Avrupa, Yakın ve Orta Doğu, Kuzey Afrika'da kurulan üslerle sağlanmaktadır. Bu plandan hareketle Pentagon İspanya, Yunanistan ve İtalya'da önemli denilecek sayıda üsler kurup, Kıbrıs ve Malta'daki İngiliz deniz üslerinden faydalanmakta, uzun yıllardan beri Türkiye ve Kürdistan topraklarında, Sovyetler Birliği sınırlarına çok yakın bölgeler de dahil olmak üzere kontrolü elinde bulundurduğu üslerde, savaş kışkırtıcısı eylemlerini sürdürüyor. Ayrıca ABD, Suudi Arabistandaki Dahran üsünden de yararlanmaya da devam ediyor. ABD Haberleri ve Dünya Raporu adlı dergi, bu konuda şöyle yazıyordu:

«Dahran, ABD için bir petrol ve askeri üs sorunudur. Dahran havaalanı halen ABD hava kuvvetleri tarafından işletilmekte olan bütün yabancı üsler içinde, Sovyetler Birliği sanayisinin can dallarına en yakın yerde olanıdır.»

Kuzey Afrika'daki ABD askeri üslerinin oynadığı rolün burada kısaca incelenmesinde yarar vardır. Dünyanın bu bölümünde yaşayan ulusların, barış içinde yaşama, gerçek güvenlik ve egemenliklerini sağlamlaştırma arzularını, orada yerleşmiş olan ABD askeri güçlerinin durumunu temelinden sarstı. Özellikle Libya hükümeti, saldırgan yabancı üslere ilişkin politikasında sadık kalmaktadır. Mart 1972'de bir Libya hükümet delegasyonunun Sovyetler Birliğine yaptığı dostluk ziyaretiyle ilgili belgede şöyle deniyordu:

«Akdenizdeki güvenlik sorunu da tartışıldı. Bu bölgedeki yabancı askeri üslerin Akdeniz bölgesindeki devletlerin güvenlikleri için bir tehdit ve onların gelişmeleri için bir engel oldukları ortaya kondu. Taraflar, Akdeniz'in güvenlik, huzur, barış içinde ve dengeli bir bölge haline getirilmesi için bu bölgedeki bütün emperyalist üslerin kaldırılmasını talep ettiler.»

Pentagon'un Kuzey Afrika'daki üslere ait hayalleri böylece kısmen de olsa başarısızlığa uğruyordu. Oysa onlar şunları düşünüyorlardı:

«Yunanistan ve Türkiye'de inşa edilmekte olan hava alanları, Rusya'nın bombalanması için esas üsler olarak değil, fakat Rusya üzerindeki uçuşlarından dönmekte olan bombardıman uçaklarının inecekleri üsler olarak kullanılacaktır. Rusya'daki hedeflere saldırması planlanan bombardıman uçakları için esas üsler olarak Kuzey Afrika'daki hava alanları kullanılacaktır.»

Amerika'nın, SSCB ve öteki sosyalist ülkeleri çembere almak için denizasıırı yabancı topraklarda kurduğu üslerin bir diğer önemli grubu da Pasifik bölgesiyle Doğu Asya'ya yerleştirilmiştir. Bugün ABD'nin Avustralya, Japonya, Güney Kore, Taivan, Filipinler ve Tayland'da önemli üsleri vardır. Bunlardan Japonya'nın Okinava Adasındaki üssün kötü bir şöhreti vardır. Kore savaşı sırasında ABD bombardıman uçakları insanlık dışı saldırılarını buradan yürütmüşler ve yine bu üsler, ABD'nin Vietnam, Laos ve Kamboçya'ya yıllarca sürdürdükleri hava akınlarını sağlamıştır.

Demek ki ABD'nin bu üsler çemberi sadece sosyalist sistem için bir tehlike unsuru olarak kalmamakta, bu ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerini ve ulusal kurtuluş mücadelelerini bastırmak için emperyalizmin önemli saldırı merkezleri olmaktadır.

Yıllar boyunca, Amerikalı propagandacılar topraklarında ABD üsleri bulunan ülkelerin insanlarını, üslerin kendilerinin çıkarlarını koruduğunu inandırmaya çalıştılar. Fakat bu yalan yavaş yavaş açığa çıkmaya başladı. Newyork Times'in yorumcularından Cyrus Leo Sulzberger 24 Nisan 1970'de şöyle yazıyordu:

«Amerikalılar iyi bilsinler ki, onlar sırf dostlarını korumakta veya büyük askeri güçleri buralarda geçmişteki sözleşmeler şerefine tutmamaktadırlar. Onlar kendi ulusal çıkarlarını garantiye almaktadırlar... Gerçek şudur ki, bu birlikler, ABD'nin denizasıırdaki en büyük birikimini ve çıkarlarını korumaya yardım ediyorlar.»

Pentagonun denizasıırı üsleri, ABD işçi sınıfı ve tüm emekçi kitleleri ve hatta bu ülkenin bütçesi için ağır bir

yüktür. Fakat, bu sorunun ancak bir yanındır. Bu saldırı üsleri her gün dünya halklarını ve barışı tehdit etmektedirler.

1968'deki sayılarından birinde, US News and World Report, her iki yarım kürede ve denizaşırı ülkelerdeki ABD görevlilerinin sayısını ve dağılımını gösteren bir haritalandı. Bunları toplayan dergi şuna işaret ediyor:

«Bir buçuk milyondan fazla Amerikan askeri, denizci-si, havacısı ve deniz piyadesi denizaşırı ülkelerde savaşmakta veya yer kürenin tehlikeli bölgeleri civarlarında nöbet tutmaktadır... Üniformalı her iki Amerikalıdan biri bugün denizaşırı ülkelerde görevlidir.»

Sadece bu durum bile ABD emperyalizminin saldırgan özünü bütün çıplaklığıyla ortaya koymuyor mu?

Bir de ABD'nin denizlerde, Okyanuslarda gezici üsleri var. Bunlar savaş gemilerinden oluşan filolardır. Ta 2. dünya savaşı yıllarında Akdeniz'e açılan, bugün de Akdeniz'de barış ve güvenliği tehdit eden bir 6. Filo vardır. Akdeniz'deki ortaçağ korsanlarından farksız olan Altıncı Filo; Lübnan ve Ürdün'ün içişlerine silahlı müdahalede, Irak'taki gerici Nuri Said rejimini desteklemekte, İtalya, Yunanistan ve İspanya kıyılarında jandarmalık görevi yapmakta büyük rol oynadı ve bu rolünü sürdürüyor. Bu filonun birlikleri 1967 Ortadoğu savaşı sırasında İsrail Siyonistlerinin gizli kozlarıydı. Bir başka ABD deniz filosu daha var: Yedinci Filo. Bu da Asya kıyılarına yakın Pasifik sularında sinsî sinsî seyretmekte, bölgede barış ve güvenliği tehdit edici kışkırtmalarda bulunmaktadır. Pentagonun son aylarda, özellikle İran'daki mevzilerini kaybetmesinden sonra Hint Okyanusu ve Basra Körfezine göndermek istediği Beşinci Filo ise bölge ülkelerini ve bu bölgedeki ilerici anti-emperyalist hareketleri tehdit etmektedir.

Türkiye ve Kürdistan toprakları üzerindeki üslere de NATO konusunu işlerken zaten değinmiştik. Fakat bunlardan özellikle İncirlik incelenmeye değer.

21 Ekim 1970'te, yabancı bir uçak Leninakan şehri yakınlarında SSCB semalarına tecavüz etti. İnışe zorlanan uçakta Türkiye'deki ABD Askeri Misyonunun başı tüm-

general Edward P. Scherrer, Tuğgeneral Claude M. Mc Quarrie ve bir Türk subayı Albay Deneli vardı. Bu olayla, Türkiye'deki İncirlikten Lockheed U-2 keşif uçağıyla havalandı ve 1 Mayıs 1960'da Sovyet toprakları üzerinde düşürülen ABD casus pilotu, G. Powers'ın olayı arasında yakın bir benzerlik vardır.

ABD denizasıırı askeri üslerinin niteliğine ilişkin sorun, bu olaylarla bir kez daha gözler önüne serildi. O sıralarda Sovyet hükümetinin Türk hükümetine verdiği notada şöyle deniyordu:

«Saldırgan NATO Bloğunun planlarına uygun olarak, ABD askeri çevreleri, İNCİRLİK'teki hava üssü de dahil olmak üzere Türkiye topraklarını, Sovyetler Birliği ve Ortadoğu ülkelerine karşı yöneltilen keşif ve diğer düşmanca faaliyetler için kullanıyorlar.»

Dünyanın her tarafında olduğu gibi, Türkiye ve Kürdistan'daki ABD üsleri de; emperyalist sistemin, sosyalist sistemi gözetim altında tutması içindir. Bu üsler, ilerde Nötron bombasının da varlığıyla Türkiye ve Kürdistan'ı barut fıçısı durumuna getirmeleri ve bir savaşta ilk hedef olmaları nedeniyle halklarımız için ciddi bir tehdit ve felâket kaynaklarıdır. ABD topraklarından binlerce kilometre uzakta, açık denizlerdeki, kıtalar üzerindeki bu saldırı tabyaları evvelce olduğu gibi, günümüzde de savaş kışkırtıcılığını körükleme merkezleri ve bir fesat çemberi rollerini oynamaya devam ediyorlar. Fakat dünyanın her tarafında olduğu gibi, Türkiye ve Kürdistan'da Amerikan üslerine karşı, ikili anlaşmalara ve NATO'ya karşı halk hareketi yayılmakta ve sürekli güç kazanmaktadır. Topraklarımızdaki ABD üsleri, halkımızın ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşınının, Türkiye'deki işçi sınıfı hareketinin önünde ciddi bir tehdit unsurudur. Bu açıdan NATO'dan çıkılması ve üslerin kapatılması, ikili anlaşmaların iptal edilmesi, genel ve tam silahsızlanma, barışçı bir dış politikanın izlenmesi için mücadele, tüm demokratik güçlerinin önünde önemli bir görev olarak durmaktadır.

NATO saldırıganlarının ve Pekin hegemonyacılarının tüm kışkırtmalarına rağmen, dünya barışının sağlanması

ve uluslararası gerginliklerin azaltılması yolundan bir nebze olsun şaşmayan Sovyetler Birliği'nin, 50. kuruluş yıldönümü törenindeki raporunda, ŞBKP, MK Genel Sekreteri Leonid Brejnev şöyle diyordu:

«Biz gerçekçiyiz ve çok iyi biliyoruz ki, emperyalist dünyadaki etki çevreleri, henüz 'kuvvet mevkilerinden' politikasını yürütme gayretlerini terk etmemişlerdir. Başlattıkları, barışı tehdit eden silah yarışı hâlâ devam ediyor. Müttefiklerimizin ve bizim, doğal olarak gerekli sonuçları çıkarmamız kaçınılmazdır. Buna rağmen, barışa yönelik dış politikamız değişmeyecektir. Sovyetler Birliği, uluslararası gerginlik düğümlerini çözme gayretlerini sürdürerek ve farklı sosyal sistemlere sahip ülkeler ile sarsılmaz, iyi ilişkiler kurmak için çalışarak, politik yumuşama (Detant) ve barışın sağlanması yolundaki uğraşlarına devam edecektir. Ve eğer bizim politikamız onlardan uygun bir karşılık görürse, o zaman politik yumuşamanın, sarsılmaz ve devletler arası ilişkilerde evrence kabul edilen barışçı bir arada yaşama olacağını güvenerek söyleyeceğiz. Bu gezegenimizin üzerindeki barışın gerçekten güvenilir olacağı ve yeni bir dünya savaşı tehlikesinin ortadan kaldırılacağı anlamına gelir. Sovyet devletimiz ve partimizin dış politikası bunu hedef almıştır.»

SAVAŞ KIŞKIRTICILIĞINDA, EMPERYALİZM VE PEKİN EL ELE

Bugün Çin yönetimi, Uluslararası gerilimin azaltılmasına ve dünya barışına karşı savaş açan aşırı gerici ve emperyalist güçlerle kolkoladır. Pekin hegemonyacıları, bugün yalnızca yeni bir dünya savaşının kaçınılmazlığı fikri ile yola çıkmıyor, fakat savaşın gündeme gelmesi için uğraşiyor, savaş için maddi hazırlıkları hızlandırıp nükleer füzeler dahil olmak üzere her türden savaş aracı yapımını giderek artan bir hızla sürdürüyor ve ekonomiyi askerileştiriyor. Son günlerde örneği yaşandığı gibi emperyalist Avrupa devletleri ve ABD ile silah anlaşmaları

imzalıyor. Deniz, Hava ve Karada nükleer denemeleri yasaklayan anlaşmaları tanımayan Pekin, yoğun denemelerde bulunuyor. Hegemonyacı büyük güç emellerini ve komşu ülke topraklarını utanmazca ele geçirme isteğini hiç saklamaksızın, bölgede savaş kışkırtıcılığı yapıyor, Vietnam, Laos ve Kamboçya halklarına karşı hayasızca provakasyonlarda bulunuyor. Pekin, NATO'nun, öteki emperyalist askersel blokların güçlendirilmesini, Amerikan emperyalizminin Asya ve Avrupa'daki askersel varlığının genişletilmesini destekliyor; silahlanma yarışının dizginlenmesine yönelik her uluslararası girişimi torpillemeye çalışıyor. Bu çabalarıyla da dünya burjuvazisinin en gerici kesiminin ve ABD tarafından yönlendirilen NATO'nun savaş kışkırtıcısı çevrelerinin en sadık müttefiki olmuşlar ve NATO yöneticilerinden General A. Haig'in dediği gibi, «NATO'nun 16. üyesi» olma «Şerefini» kazanmışlardır. Çin yöneticileri, ellerindeki bütün olanaklardan yararlanarak DETANT'ı baltalıyor ve Detant'ın başarısız olacağına ilişkin felâket tellallığı yapıyorlar. SSCB ve öteki sosyalist ülkelere azgınca çamurlar atarak, her türlü yolla onları gözden düşürmeye ve birliklerini zayıflatmaya çalışıyorlar. Barış, uluslararası güvenlik, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizme karşı savaşmak için, dünya gerici ve emperyalist güçlerinin katılımıyla bir «Birleşik Cephe» oluşturulması çağrılarını her fırsatta utanmazca yineleyen Pekin hegemonyacıları; emperyalist çevreleri sosyalist ülkelere olan politikalarını sertleştirmeleri için zorluyorlar. Hiç kuşkusuz, örnekleriyle de açık açık sergilenen bu politikanın kaynaklarını ortaya çıkarmak onun tarihsel kökenini incelemek gerekir, fakat bu yazımız çerçevesinde konuya ancak çok kısa olarak değinebileceğiz.

Maocuların çelişkiler anlayışının düğüm noktası, karşıtlıkların yerlerini değiştirme yolu ile birbirlerine dönüştürülmesi tezidir. Maoizm; «mutsuzluk olmadan mutluluk olmayacağı»na göre, durum «ne kadar kötü ise, o kadar daha iyidir» sonucunu çıkarıyor. İşte, Mao buradan hareketle, dünya savaşı üstüne yürüttüğü yargıda şöyle demektedir: «Eğer gerçekten bir atom savaşı patlarsa, bu o denli çok kötü birşey olmayacak. Son hesapta kapitalizm

yok olacak ve yer yüzünde süresiz barış olacak.» (Demeçler, ikinci baskı, s: 257) 1960 yılında Pekin teorisyenleri, Mao'nun bu görüşlerinden yola çıkarak, «3. bir dünya savaşının, yer yüzünde bin kez daha kusursuz bir medeniyet» yaratacağı sonucuna vardılar. Ve yine aynı mantıkla 10. kongrede «Yumuşama (Detant) geçici ve yüzeysel bir olaydır, devsel kargaşalıklar ilerde de sürecektir. Devsel kargaşalıklar halk için kötü değil, iyi şeydir.» (ÇKP 10. Kong. belgeler-Pekin 1973).

Savaş ve barış konusunda Marksizm-Leninizm'i çiğneyen Mao'cu görüş, çağdaş savaşların niteliğine hiç aldırış etmeden, gerçekte çağımızda bir dünya savaşının çıkmasını önlemeye zorunluluğunu red etmektedir. 1957'de yapılan Komünist ve İşçi Partilerinin Moskova toplantısında Mao, dünya emperyalizminin yalnızca nükleer füze silahları kullanılarak yapılacak bir savaşla yenilgiye uğratılabileceğini, böyle bir savaşın getireceği sayısız kurban verme, felâket ve ezgilerin bu yenilgi yanında değerinin olmayacağı biçimindeki Anti-Marksist tezinde ısrar etmiştir. Mao'cu Pekin hegemonyacıları bugün de, bu tezi hayata geçirmeye çalışıyorlar; hem de dünya gericiliği ve emperyalizmle kolkola... Oysa Lenin devletler ve halklar arasında savaş kışkırtmayı reddetmektedir. Şöyle diyor Lenin:

«Eğer biz gerçekten işçi ve köylülere savaşa itiyor sak bu bir cinayettir. Bizim bütün siyasetimiz ve propagandamız asla buna yönelik değildir, halkları savaşa sokmaya yönelik değil, savaşlara son vermeye yöneliktir.»

Son dönemlerde Mao'cular, durum gereği olarak savaş ve barış sorunlarındaki görüşlerinde sözle düzeltmeler yapıyorlar. Pekin hegemonyacıları bu tezlerinde, yeni bir dünya savaşı tehlikesinin kaynakları olarak emperyalizmi değil, sosyalist ülkeleri ve bilhassa Sovyetler Birliğini gösteriyorlar.

Mao'cular, uluslararası gerginliği azaltma ve barış içinde yanyana yaşama politikasını çarpıtıp ona azgınca saldırıyorlar. Onlara göre, barışçı birarada yaşama, Çin Halk Cumhuriyetinin, güçler oranını kendi çıkarına olarak değiştirmek, dikta politikasına geçmek, silahlı zorlama ve

sonuçta savaşa başlamak amacıyla, sosyal düzeni ne olursa olsun başka devletlerle, kendisinden güçlü devletlerle kurduğu ilişkilerde faydalandığı taktik bir yöntemdir. Onlar; sosyalist ülkelerin kararlılıkla sürdürdükleri, Leninist barış içinde yanyana yaşama politikasını çarpıtmakla kalmıyorlar, ayrıca onu emperyalizm ile uzlaşma olarak tanııyorlar. Ama, aslında kendileri, yıllardan beri Amerikan emperyalistleri ile gizliden gizliye flört ediyor ve onların dostluğunu kazanmak için ellerinden geleni yapıyorlar.

Son zamanlarda sosyalist Vietnam'a saldırılarıyla, hayasızca örnekledikleri gibi, komşu devletlerin topraklarına göz dikilmesi, Çin'in yayılma emellerinin ve büyük devlet sovenizmi politikasını başlıca tezahürlerinden biridir. Hatta Maocular komşularından toprak istemini açıkça söylemekten geri kalmıyorlar ve onlar bugün Mao'nun 1965'de ÇKP MK Politbüro toplantısında ileri sürdüğü yayılmacı, saldırgan planlarını izliyorlar. Mao şöyle demişti:

«Güney Vietnam, Tayland, Birmanya, Singapur... dahil Güneydoğu Asya'yı mutlaka ele geçirmemiz gerekmektedir. Güneydoğu Asya bölgesi pek zengindir, orada zengin yeraltı kaynakları vardır. Bu bölge, ele geçirilmesi için harcamalara katlanmaya değerdir.»

İşte bu planı hayata geçirmek için, Pekin, ordusunu güçlendirip silahlanma yarışını sürdürüyor. Halen Çin, dünyanın en kalabalık ordusunu besliyor. Çin'in askersel harcamaları uzun yıllardan beri toplam bütçe giderlerinin yüzde 40'ını aşıyor. Bu oran giderek artıyor ve ordu, ülkenin politik yaşamının isteğine ayarlıyor.

Silahsızlanma girişimlerini küçümseyen ve hatta böyle bir yarış gerekliliği gören Çin, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda; bir dünya silahsızlanma konferansının toplanması önerisini, uluslararası ilişkilerde kuvvete baş vurulmaması ve nükleer silahların sürekli olarak yasaklanması girişimlerini, Güvenlik Konseyine sürekli üye ülkelerin askersel bütçelerinde yüzde 10 oranında bir kısıtlamaya gidilerek elde edilecek parasal kaynakla gelişmekte olan ülkelere yardım edilmesi önerilerini red etmiştir. Ayrıca Birleşmiş Milletlerdeki Çin delegasyonu, nükleer silah denemelerinin bütünüyle yasaklanmasına ilişkin taslak

anlaşmaya ve çevreyi değiştirici tekniklerin askersel ya da herhangi bir dūřmanca amaçla kullanılmasını yasaklayan karara, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurulması için bir dūnya anlaşması yapılmasına ve Birleřmiř Milletler 32. oturumunda da uluslararası yumuşamanın derinleştirilmesi ve pekiştirilmesi bildirgesine de karşı çıkmıştır.

Pekin hegemonyacı ve savař kıřkırtıcıları Çin halkına sūrekli olarak «savařa hazır olma»ları oęūdūnde bulunuyor. Bu konuda Çekoslovakya Gazetesi Rude Pravo bir yorumda řyle diyor:

«Militarizm davulunun alınması, Çin halkının dikkatini, Maocu i politikanın iflasından, artan yiyecek sıkıntısından başka yerlere çekmek amacına yōneliktir. 700-800 milyon insanın sūrekli olarak gerilim ve korku içinde tutulması, herhangi bir hoşnutsuzluk gōsterisini engelleyici bir ۆnlemdir.»

Rahatlıkla eklenebilir ki bu sadece Çin halkına kōtū yaşam koşullarını unutturmasına yardımcı olmuyor, fakat aynı zamanda, yayılcı emellerin gerçekleştirilmesinde kullanılabilir yeni bir kuşağın yetiştirilmesine de katkıda bulunuyor.

Pekin, savaş kışkırtıcılığı ve saldırganlıkta emperyalizmle kolkola olduğunu defalarca somutladı. 1971 yılında Suudi Arabistan'ın gerici gūleriyle ve CIA ile el ele Sudan'da karşı devrimi başarıya ulaştırdılar. Yine 1971'de, Pakistan gerici rejimine karşı bağımsızlık savaşı veren Bengaldeř halkına ABD emperyalizmi ile birlikte karşı çıktılar. řili halkının kasabı Pinochet'e dostluk ve işbirliği elini uzatırken bu alandaki tūm rekorları kırdılar. Portekiz sōmūrgecilerine karşı bağımsızlık savaşı veren Angola halkı ۆnūne, Emperyalizmle birlikte dikildiler. Viyetnam Sosyalist Cumhuriyetine ve Kahraman Vietnam halkına karşı saldırıları hālā taptaze anılardadır. Somali gūleri emperyalizmle birleşip Etopya devrimine karşı bir araç haline geldiği zaman, karşı devrimciler onlara askersel yardım yaptılar. Zaire'ye binlerce parařūtleriyle mūdahale ederek kokuşmuş ve eli kanlı Mobutu Seseseke rejimini destekleyen Fransız emperyalistlerini alkışlayıp

utanmadan Mobutu'yu kucakladılar. İran halklarının gerici Şah rejimine karşı mücadelelerinde Şah'tan yana çıktılar. Mısır-İsrail sahte barışını alkışlayarak Filistin halkına ihanet ettiler. Geçen yıl mayıs ayında Küba Devlet Konseyi Başkanı Fidel Kastro, Afrique-Asie dergisine verdiği bir mülâkatta,

«Çin gizli servislerinin, Fransız, ABD, Batı Alman ve NATO gizli servisleriyle, yakın bir işbirliği içinde olduğunu belirten güvenilir raporlar almış bulunuyoruz. İnanılmaz görünmesine rağmen bunun tamamen doğru olduğunu söylemeliyim.» demişti.

Görülüyor ki Maocu karşı devrimciler sadece dünya sosyalist sisteminin önüne dikilmekle kalmamakta, onlar bütünüyle dünya devrimci sürecine karşı hayasızca mücadele etmektedirler. Ve bugün Pekin hegemonyacıları ulusal kurtuluş savaşımına karşı, sömürgecilerle ve faşistlerle daha bugünden aynı cephede mücadele eden Maocu karşı devrimciler, dünyanın diğer mazlum halkları gibi Kürdistan halkından ve onun Devrimci-Demokrat güçlerinden gereken en sert cevabı alacaklardır. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın!

Maocuların, faşistlerle ilişkisi de özellikle ilginç zaten Neo-faşistlerin Maoculardan büyük bir destek gördükleri bilinmektedir. Pekin yönetiminin İtalyan neo-faşistlerinden, faşist Pinochet çetesine kadar tüm gerici güçlerle kuvvetli bağları bulunmaktadır. Şimdi de bu ilişkilerin birkaç somut örneğini sunuyoruz:

Pekin hegemonyacılarının Pinochet ile olan ilişkileri, 6 yılı aşkın bir süredir gelişmekte, Pekin yönetimi, Şili diktatörlüğünü tanıyan ilk ülkelerden birisidir. Çin cuntaya 200 milyon dolardan fazla borç verdi. Karşılığında Pinochet Çin'e, 90 bin ton bakır sattı. Bu ilişkiyi Pinochet şöyle açıklıyor.

«Hükümetim elbette anti-komünisttir, fakat bu bizim Çin'le olan iyi ilişkilerimiz için sözkonusu değildir.»

Federal Almanya'daki Neo-Nazilerin ise maoizme karşı duydukları sempati tüm dünyaca bilinmektedir. «İktidar namlunun ucundadır» gibi birçok Maocu slogan, neo-

faşist yayınlarında sık sık kullanılmaktadır. Çin'in yiğit Vietnam halkına saldırısı ise Federal Almanya'daki neo-faşistlerin yanı sıra ırkçı yönetimlerle de yakın ilişkiler sürdürüyor. Güney Afrika Komünist Partisi bu konuda yayınladığı bir bildiriye,

«Maocular bilimsel sosyalizmin ilkelerinin, vicdanları sızlamadan ayaklar altına alarak Vorster rejimi ve emperyalizmle açıktan açığa bağlaşıklık kuruyorlar.» diyor.

Yalnız bu örnekler bile, neo faşistlerin Maoculardan nasıl destek gördüklerini kanıtlamak için, yeter de artar bile...

Çin liderleri devrimci güçlerin birliğini parçalamanın, sosyalizme, işçi sınıfı hareketine ve halkların ulusal kurtuluş mücadelelerine karşı bir politika uygulamanın büyük tarihsel vebalini omuzlamışlardır. Bu riyakâr, karşı devrimci ve ilkesiz doktrinle Çin liderleri emperyalizmin, yeni sömürgeciliğin, sömürgeciliğin, ırk ayrımcılığının ve ırkçılığın ömrünü uzatmışlar, her çeşit ideolojik sapmanın karışıklığın çoğalmasına ve dünyada adil, kalıcı, sürekli bir barışın sağlanması yolunda büyük bir engel teşkil ederek uluslararası güvenliğin sarsılmasına hizmet etmişlerdir. Çin hegemonyacılarının eylem ve ideolojik saf-satalarını ve onların emperyalistlerle, gericilikle stratejik ittifakını teşhir etmek barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele eden herkesin görevidir.

Çin halkı, hiç şüphesiz büyük bir halktır, söyle veya böyle, er ya da geç ama mutlaka bu pislği temizleyecek, bu derin ideolojik ve siyasal bunalımın üstesinden gelecekler ve onu hak ettiği yere, tarihin çöp sepetine atacaklardır.

Leonid Brejnev'in, Sovyetler Birliği Leninist Genç Komünistler Birliğinin 18. Kongresinde yaptığı konuşmada söylediği gibi:

«Yer yüzünü koruyup, onu bir nükleer yıkımla bozulmaksızın bütün zenginliği ve güzelliğiyle yeni kuşağa bırakmak... Bize göre, insanlığın düşünceleri işte bu amaca yönelmelidir.»

SİLAHLANMA YARIŞI VE SİLAHLANMANIN GETİRDİKLERİ :

Emperyalizmin saldırganlığından çıkan militarizm ve bununla ilintili olarak tüm toplumsal yaşamın askerileştirilmesi, özellikle ekonominin askerileştirilmesi, silah üretim ve savaş, kapitalizmin tekelci evredeki çürüme ve asalaklığının en açık, en net ifadelerinden biridir.

Finans kapitalin en saldırgan grupları, ülkenin tüm ekonomik kaynaklarını, militarist planlarının hizmetine koşan ve bu arada en yüksek kârı garanti eden bir politika güderler. Bunun neticesi olarak korkunç bir silahlanma yarışı başlar, silah sanayi ve ordular büyür, silahlanma harcamaları artar. Bu olgu, insan kaynaklarının, maddi ve ekonomik kaynakların heba edilmesi, ekonomide dengesizliklerin doğması ve para değerinin sürekli düşmesi sonucuna varır. Bu durum işçi sınıfı ve tüm emekçilerin ekonomik yük altına itilmeleri, giderek politik çelişkilerin yoğunlaşması sonucunu doğurur.

Emperyalistler tarafından emekçilere karşı tezgahlanan savaşlar hiç kuşkusuz tüyler ürperticidir. Ne var ki, emperyalistler için bir ticarettir bunlar. Örneğin ABD bilgisayarlarınca, Roma savaşlarında bir insan öldürmenin 75 cente mal olduğu hesaplanmıştır. Bugünkü emperyalizmin kâr anlayışına göre, bu hiç te verimli bir ticaret olmasa gerek! Bu nedenle tekelci burjuvazi, kitle kısımlarını gerçekleştirmenin daha ucuza mal olacağı görüşünden hareketle korkunç kitle kırım silahları geliştirmiş, bilimsel teknik devrimin tüm buluşları, tekeller için tatlı kâr alanları açmakta kullanılmıştır.

Emperyalizmin yol açtığı bu gelişim ve kaynakların büyük kısmının silahlanmaya ayrılması ekonomik durgunluk eğilimini de artırmaktadır. Silah üretimi, ekonomik olarak, doğrudan doğruya «ulus sermayesinin bir kısmının suya atılması demektir.» (Marks, Ekonomi politığın eleştirisinin ana hatları, s; 47). Silahlanmanın ve savaşın yol açtığı para harcamaları, milyonlarca insan emeğinin altından kalkılmaz biçimde boşa gitmesi anlamına gelir. 1914-1918 1. Emperyalist paylaşım savaşında yapı-

lan savaş harcamaları, 208 milyar dolardır. O günler için aklın alamıyacağı bir sayıdır bu. 2. Dünya savaşı sırasında ise dolaysız savaş harcamaları 1380 milyar dolara ulaşmıştır. Malzemenin tüketimi ile meydana gelen zarar ise 300 milyar dolardır.

Silahlanma yarışı her yıl yaklaşık 400 milyar dolar yutuyor. (Latin Amerika ülkelerinin tümünün ulusal gelirlerinin toplamı 340 milyar dolardır.) Bu korkunç harcamalar yalnızca kapitalizmin büyüyen akıl dışılığını ve canavarlığını göstermekle kalmıyor, toplumsal sorunlar da ağırlaştırıyor; İnsanlığın dörtte birinden çoğunun çektiği açlık; sağlık hizmetlerinin olmayışı; maddi ve zihinsel yoksulluk; milyonlarca insanın gereksinmelerini karşılama olanağını bile yok eden her çeşit yoksunluklar. Bu uluslararası tekeli burjuvazinin kendi aşırı kârlarını ve ayrıcalıklarını koruyabilmesi için insanlığın, ödemek zorunda kaldığı ağır bir haraçtır.

İstatistiklere göre bugün yeryüzünde 500 milyon insan sürekli olarak açlık çekmektedir. 800 milyon okuma-yazma bilmeyen vardır. Yapılan hesaplara göre; bir B-1 bombardıman uçağının maliyeti ile 16 hastane, bir atom denizaltısı yapımından vazgeçilirse bununla 416 okul ve bir uçak gemisi maliyetiyle ise yaklaşık 90.000 konut inşa edilebilir. Federal Almanyadaki barış savaşçılarının yayınladıkları rakamlara göre «Leopord-2» adlı bir tankın bedeli, üçer odalı 36 apartman dairesinin bedeline eşittir. «Lancer» adı verilen atış rampalarından biri için harcanan para bir yıl boyunca 37.000 üniversite öğrencisinin masraflarını karşılayabilir. Bir tank taburunun manevralarına ayrılan parayla da 28 çocuk parkı kurulabilir. Uzmanlara göre yeryüzünde sıtmanın kökünü kazıyabilmek için 450 milyon dolar gereklidir. Bu ise insanlığın bir günde yaptığı silahlanma masraflarının ancak yarısını oluşturmaktadır. Amerika'nın 1 yılda sadece stratejik silahlara ayırmış olduğu 22 milyar dolarla açlığın, cehaletin ve en tehlikeli hastalıkların ortadan kaldırılması için yeterlidir.

Yapılan hesaplara göre son yirmi yıl içinde askersel amaçlarla harcanan para 5500 milyar doları bulmuştur. Bir karşılaştırma yapılabilmesi için şunu belirtmeliyiz ki,

zengin devletlerin gelişme halindeki ülkelere yaptıkları yardımın tümü 1976 yılında 10 milyar dolara ulaşmamıştı. Sovyet hükümetinin, defalarca belirttiği gibi, silahlanmaya ayrılan kaynaklar verimli amaçlarla kullanılsa, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da gelişme halinde bulunan ülkelerin ekonomik gelişmesi kısa bir süre içerisinde sanayileşmiş ülkelerinkine ulaşabilir.

Kapitalist dünyada üretilen silahların yarısından fazlasını 20-25 tekel grubu kontrol etmektedir. Bunlar ABD'de «Lockheed», «General Electric», «Boeing», «Mc Donald Douglas»; Federal Almanya Cumhuriyetinde «Messerschmitt-Bölkow Blohm (MBB)», «Siemens» ve «Telefunken» gibi devlerdir. 1973 yılında sivil üretimde bulunan büyük Amerikan şirketlerinin kâr oranı yüzde 10 dolaylarında olduğu halde, silah üretenlerinki yüzde 56'yı aşılıyordu.

Yaklaşık 40 ülkede her 10.000 kişiye ancak bir doktorun düştüğü ve geri kalmış bölgelerde 500 milyondan fazla insanın aç olduğu dünyamızda, silahlanma yarışının getirdiği ağır yük hiç bir şekilde inkar ya da gözardı edilemez. Silahlanma yarışının başını çeken ABD'de 25 milyon aç vardır. Yapılan araştırmalar, ABD'de 1979 mali yılı için önerilen 128 milyar dolarlık askeri harcamanın toplumsal amaçlarla kullanıldığı takdirde 1.357.000 işsize iş sağlanabileceğini ortaya koymuştur. Silahlanma harcamaları bir yanda emekçiler üzerinde vergi yükünü artırırken, diğer yandan özellikle geri kalmış ülkelerde enflasyonu alabildiğine körüklemektedir. Eğer NATO'nun 1977 yılındaki harcamaları 18 milyon işsiz arasında paylaşılsaydı, (Batı ülkelerinde) herbirine bu ülkelerdeki mevcut günlük ücretin birkaç katı ücret sağlanabilecekti. Yine, yapılan bir araştırmada, bir ABD askerine yapılan yıllık harcama 60 okul çocuğunun harcamalarını karşılayabilmektedir. Tüm bu örnekler silahlanmanın ve silahlanma yarışının yalnızca savaş zamanı değil, barış zamanlarına da insanlığa getirdiği yıkımın açık örnekleridir.

Emperyalistlerin önemli bir kâr kaynağı da SİLAH TİCARETİ'dir. Emperyalist ülkeler silah ticaretini her yıl daha fazla genişletmektedirler. Dünya pazarlarında en çok silah satan ülke ABD'dir ve silah ticareti bu ülkenin tüm dış satımının yüzde 60'dan fazlasını oluşturmaktadır.

1950'den 1976 yılına kadar ABD yabancı ülkelere 110 milyar doları aşkın silah ihraç etmiştir. 2. Dünya savaşından sonraki dönemde ABD'nin askersel-Endüstriyel korporasyonları yabancı ülkelere satılan silahlardan 100 milyar dolar kâr elde etmişlerdir. Artık NATO'nun zırhlı araçları arasında Batı Alman tankları Amerikan tanklarından iki kat fazladır. Bu gün FAC'indeki silah fabrikatörleri mallarını dünyanın 50 ülkesine satmaktadırlar. Fransa 1977 ve 1978 yıllarında 4,8 milyar dolar tutarında silah satmıştır. İngilterenin silah dış satımı ise son 10 yıl içinde 5 kat artarak 250 milyondan, 1 milyar 250 milyon dolara ulaşmıştır.

Silahlanma yarışının kızıştırılması silah ticaretini de birlikte getirmektedir. Emperyalist devletler küçük devletleri sürekli olarak silahlandırmaya çalışmakta, bu amaçla bölgesel huzursuzlukları ve anlaşmazlıkları diri tutmaya uğraşmaktadırlar. Emperyalizmin bu silahlandırma politikası ister istemez Sosyalist ülkeleri ve bir çok Anti-Emperyalist Ulusal devletleri de savunma masraflarına zorlamaktadır. Böylece silahlanma yarışı küçük devletlere kendi bütçelerine göre daha büyük oranlarla yansımaktadır. SSCB yararlı alanlara aktarabileceği kaynakların bir kısmını zorunlu olarak savunma masraflarına zorlamaktadır. Buna karşılık daha fazla nüfusa ve daha geniş topraklara sahip olduğu halde SSCB'nin savunma masrafları, ABD'nin askeri harcamalarının altıda biri kadardır.

Emperyalizm bazı bölgelerde gerginliği diri tutmak için özel çaba sarfetmekte ve o bölgedeki ülkelere silah satarak tatlı kârlar sağlamaktadır. Bu bölgelere örnek olarak ORTADOĞU'yu gösterebiliriz. Bu bölgedeki ülkelerin toplam gayri safi milli hasıla'larının ortalama yüzde 12'si silahlanmaya gitmektedir. Bu rakam ise sözkonusu ülkeler için büyük bir yükür.

ABD'nin son yıllarda silah ihracatı özellikle İsrail'e yönelmektedir. Bu ülke 1974-76 döneminde 4 milyar dolar tutarında Amerikan silahı satın almıştır. İran kör-

fezi ülkeleri de Amerikan silah tekellerine milyarlarca dolar tutarında silah siparişleri vermişlerdir. Batı Alman tekelleri silah sattıktan başka Arjantin, Singapur, Tayland, Endonezya, Gana ve Sudan gibi ülkelerde silah fabrikaları kurmaktadır. İsrail'de silah ihraç etmekte, basındaki haberlere bakılırsa, bu ülkenin ihracatı FAC ile İngiltere'nin düzeyini bulmaktadır. İsrail'in başlıca müşterileri Güney Afrika Cumhuriyeti ile Rodezya gibi ırkçı rejimlerdir.

Başta gerici rejimlerle yönetilen ülkeler olmak üzere, gelişme halindeki ülkelere gitgide daha fazla silah satma, bunlar arasındaki anlaşmazlıkları körükleme ve dünyanın birçok bölgesinde silahlanma yarışını kışkırtma, emperyalistler elinde bu ülkeleri sömürgeci, emperyalist devletlere bağımlı kılan bir araçtır. Durum böyle olunca, dünyanın her yerinde kamuoyu gitgide artan bir ısrarla hükümetleri, silahlanmanın sınırlandırılması ve silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi için somut önlemler almaya çağırmaktadır. SSCB ve diğer Sosyalist Ülkelerin bu konudaki önerilerinin giderek daha fazla desteklenmesi bundan ileri gelmektedir. Leonid Brejnev bu tutumu şu sözleri ile dile getirmiştir.

«Sovyetler Birliği'nin barışçı yollarla söndürmeye can atmadığı harb ocakları düşünülemez; Sovyetler Birliği'nin, diğer devletlerle anlaşarak, karşılıklı olma koşuluyla, sınırlandırmaya, yasaklamaya ve daha sonra yok etmeye razı olmayacağı silah gösterilemez.» (Pravda - 9 Temmuz 1977)

SİLAHLANMA YARIŞI VE TÜRKİYE

Çağımızda bilim, bir üretici güç haline gelmiştir ve üretim sürecinin vazgeçilmez bir ögesidir. Bilimsel teknolojik devrim sonrası bilimsel ilerlemeler insanlığa her alanda önemli imkanlar sağlamaktadır. Ancak kapitalistçe biçimlendirme ve kullanım yüzünden bu ilerlemeler ya başlı başına bir amaç gibi sunulan tüketim nes-

neleri ya da korkunç silahlar haline getirilmektedir. Fakat hemen belirtmek gerekir ki, silahta kapitalizm tarafından herhangi bir meta haline getirilmiştir. Şirketler ve devletler arasında önemli bir kâr aracı olarak alınıp-satılmaktadır. Alıcı devletler, genel olarak satın alacağı ve bu malın fiyatına bakamaz. Mal silah olduğu için özellikle onun niteliğine bakmak zorundadır. Alıcı devlet, aradığı nitelikteki silahı bulduğu zaman, fiyatı ne olursa olsun satın alacaktır. Çünkü onun araması gereken nitelikte uluslararası silah piyasası tarafından belirlenmiştir. Silah tekelleri, kârlarına kâr katmak amacıyla özellikle az gelişmiş ülkelerin silahlanma düzeyi ve niteliğinin yükseltilmesi gerektiğini yayarlar. Böylece şu ya da bu şirketçe yepyeni bir silahın imal edilmesi, anında onun satın alınma zorunluluğunu da yaratır. Bakarsınız ordusunu birkaç yeni silahla donatan bir devlet, aradan 5 yıl bile geçmeden ve hatta o silahları hiç kullanmadan, yeni baştan geniş çapta silah alımları yapmak zorunda kalacaktır. Çünkü silah tekellerinin imal ettiği yeni silahlar mutlaka eskilerinden daha niteliklidir. Bir F-100 savaş uçağıyla, bir Phantom savaş uçağına kıyaslanamayacağı gibi ve bir bakarsınız 5 yıl önce imal edilen o yepyeni silahlar bir anda «eskimiş» olurlar. İşte tüm bunlar, silah sanayiine şaşmaz bir talep düzeyi sağlar. Bu durum emperyalizme bağımlı ülkelerin bağımlılığını artırır. Böyle ülkelerde enflasyonun hayat pahalılığının artmasına, işsizliğin korkunç boyutlara ulaşmasına neden olur. Çünkü silahlanma harcamaları gayri safi milli hasılanın önemli bir kısmını yutar.

Bugün, silahlanma dalındaki ekonomik ilişkilerin yeni bir evresi gündemdedir. Türlü yollarla her çeşit silahı az gelişmiş ülkelere aktarmanın yanı sıra, tüm az gelişmiş ülkelerde silah üretim birimleri, «Ulusal savaş sanayii» adı altında silah sanayi kurulmaya geçilmiştir. Özellikle siyasal veya askeri-stratejik nedenle yardım programları, «bağış»larda sürmektedir. Bazı bölgelerde yapay çelişkiler üretilecek korkunç bir silahlanma yarışı başlatılmaktadır. Bunların en ilginçlerinden biride Yunanistan-Türkiye silahlanma yarışıdır. NATO'nun Gü-

neydoğu kanadında, Trakya'dan Kıbrıs'a kadar uzanan bölgede, Avrupa'nın en şiddetli silahlanma yarışı yaşanmaktadır. Yunanistan ve Türkiye. en son 1964 Kıbrıs bunalımından sonra, kararlı biçimde birbirlerine karşı silahlanmaktadırlar. Yunanistan ve Türkiye aynı zamanda silah üretmeye doğru da adımlar atmakta ve bu adımlarıyla da daha büyük yüklerin altına girmektedirler. Emperyalizmin körüklediği bu yarış, iki ülkede de, bölgesel bir çatışmaya dikkatleri çekerek iç çelişkileri gözden uzaklaştırmak yönünde, Yunanistan ve Türkiye halkları arasında düşmanlığı ve sovenizmi körüklemektedir. «dış düşman var, içte ulusal birliğimizi güçlendirmeliyiz» nağmeleri altında sözümona sınıfsal ve ulusal çelişkileri zayıflatmakta kullanmaktadırlar. Bu egemen sınıflar bu şekilde silahlanma yarısını haklı çıkarma ve bu yolla da silah tekellerinin cebine yeni yeni milyarlar akıtmaya çabalamaktadırlar. Ne zaman ekonomik bunalımlar artar, çelişkiler keskinleşir ve toplumsal muhalefet yükselirse Türkiye ve Yunanistan tekeli burjuvazisinin, içte sovenizmi körükledikleri ve «Ebedi olan Türk-Yunanistan düşmanlığı»ndan dem çaldıkları az raslanır taktikler değildir. Kitle haberleşme araçları, basın yoluyla Türkiye ve Yunanistan halklarına böyle tatlı nağmeler sıklık dinletilir, okutulur

Bölge, daha 1974'den beri. silahlanmanın en yoğun olduğu bölgelerden biridir. Özellikle her iki ülkenin 1952'de NATO'ya katılışından sonra, o zamanki ilişkiler çok büyük bir ölçekte, askeri araçlar bölgeye transfer edildi. 1965'e kadar iki ülke tarafından yapılan askeri ithalatın büyük bölümü, ABD askeri yardımı çerçevesinde gelen mülzemeydi. Tüm savaş sonrası dönemde Türkiye'nin aldığı silahların tutarı, Türk lirasının bu günkü değerine göre yaklaşık 150 Milyar, Yunanistan'ın ise yaklaşık 100 Milyar Türk lirasıdır

1972 İlkbaharında Yunan cuntasının ABD Firması Mc Donnell-Douglas'a 38 tane F-4 «Phantom» savaş bombardıman uçağı ismarlaması, Türkiye-Yunanistan silahlanma yarışında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Türk hükümeti, Yunanistan'ın bu «Phantom» Projesini,

Washington'dan bir uzmanlar heyetiyle 54 tane «Phantom»un satışını görüşmek için bir vesile yaptı. (Ağustos 1974). İlk uçak 20.8.1974'te Eskişehir'de teslim edildi. Her ay iki tane «Phantom» savaş uçağı verilecek, 1976 ilkbaharında uçakların tümü Türkiye'nin eline geçmiş olacaktı. Bu projeyi gerçekleştirmek için harcanacak para hakkında bir fikir verilemek için, bu günkü Türk lirasının değeriyle bir «Phantom» savaş uçağının yarım milyar civarında olduğunu hatırlatalım. Bundan başka 1972 Aralık ayında Ankara, ABD'nin Türkiye'ye 100 tane «F-100 D» avcı bombardıman uçağı vermeyi taahhüt ettiğini açıkladı. Geçen zamanda eskimiş olan bu model, Türk Hava Kuvvetlerinin, ilk savaş sonrası uçak kuşağına ait F-86 «Sabre» uçaklarının yerini alacaktı. Ayrıca 400 tanede «M-48» tankı verilecekti. Türk kara kuvvetlerinin şimdiye kadar en önemli silahı olan «M-47» tankları ise söylendiğine göre, hurdaya çıkarılacaktı. (5.12.1972 tarihli Nuezzürceher Zeitung adlı İsviçre gazetesini).

Yine 1974 Ağustos ayı sonunda, Türkiye 260 tane «asker taşıyan zırhlı nakliye aracı ismarladı. «Leopard-1» tankları satın almak için Münih Krauss-Maffei firmasına gittikçe daha sık başvurur oldu. Türkiye 1974 Ekim sonunda, lisansla Lockheed «F-104»leri İtalyan firması Aeritalia ile, bu uçaktan 18 adet gönderilmesi konusunda anlaşmaya vardı. Yedek parçalarla birlikte, bu satışın fiyatı yine Türk lirasının bugünkü değerine göre 2 milyar civarındaydı.

4.2.1975 te ABD Kongresinin koyduğu silah ambarı sırasında çeşitli Amerikan askeri donatımı üçüncü ülkeler aracılığıyla Türkiye'ye gönderilmişti. İlk akla gelen iki aday, Kıbrıs savaşı sırasında Türkiye'ye bol bol cephane ve silah yollayan İran'la Libya'dır. Bunu kanıtlayacak bir olayda şu:

«12.9.1975 te Libya hükümetinin «F-5» tipi beş uçağı yedek parçalarıyla birlikte karşılıksız olarak Türk hükümetine verdiği açıklandı. Libya bu uçakları kısa bir süre önce 77 milyon mark karşılığında ABD'den almıştı.» (13.9.1975 tarihli To Vima)

Türkiye'nin silahlanma harcamalarının 1970'lerden sonraki ulaştığı korkunç rakam ise hayli ilginç. Evet, Türkiye'nin bu tarihlerden sonraki toplam silahlanma harcaması Türk lirasının bugünkü değerine göre 80 milyar TL civarındadır. (Bu rakam, Alman Barış ve Çatışma Araştırma Topluluğunun bir araştırmasından alınmıştır.) Oysa bu paralar, yüzlerce fabrika, binlerce kilometre yol, binlerce okul, onbinlerce konut ve yüzlerce tam teşekküllü hastane demektir.

Şimdi de kısaca, Türkiye'de savaş sanayi yaratma 'hikayesine' değinelim: Özellikle son zamanlarda televizyon ve basında sık sık «Ulusal Savaş Sanayii kurmalıyız» gibisinden demeçleri dinler veya okuruz. Aslında bu büyük bir yalandan öte birşey değildir. Zira yaratılmak istenen, uluslararası silah tekellerinin güdümünde, onlara büyük kârlar sağlayacak yatırım alanlarıdır. Bunun örneklerine geçmişte de rastlamak mümkün. 1925'te kurulan Türk Hava Kurumu (THK) 1927 başlarında, Kayseri'de gerçekte Alman Junkers fabrikasının bir şubesi niteliğinde olan yerli bir uçak fabrikası kurdu. Önceden de sınırlı ölçülerde cephane ve küçük silahlar üreten resmi Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE) 1952'de THK'nın imalat tesislerini devraldı ve kısa zamanda MKE-4 «Uğur» adlı bir talim uçağını «yerli geliştirme» olarak sundu. Ama yakından bakıldığında bu uçak, 1930'larda İngiliz Miles fabrikasının yaptığı, 1941'lerden beride THK'nun aynı tesislerde lisansla imal ettiği «Hawk» talim uçaklarının çok az değiştirilmiş bir biçimiydi.

Türkiye'de silah üretiminin gerçekleşmesinde önemli rol oynayan Federal Almanya, 1967'den sonra, NATO savunma yardımı diye ilk kez imalat için gerekli üretim araçları verdi. Makinalar, gereçler, MBB firmasının «Cobra» tanksavar roketlerinin kısmi imalatı için, «G-3» tüfeğinin, «M-1» makineli tüfeğinin ve çeşitli cephane-nin üretimi için gerekli lisanslarla MKE de motor takımı onarımı için gerekli makinalar.

Türkiye'de özellikle 12 Mart 1971 rejiminden sonra savaş sanayii «yeni» bir kalkınma stratejisinin çekirde-

gi diye tanımlandı. Bunun için de «Türk Ordusunun Reorganizasyonu ve Modernleştirilmesi programı (REMO)» yapıldı. Eylül 1972'de kararlaştırılan ilk metninde REMO, Türk ordusu için 16 milyar liralık bir modernleştirme bütçesi öngörüyordu. Bu tutar, 10 yıllık bir sürede, her yıl için eşit parçalara (1.6 milyar TL) bölünerek, devlet bütçesinde «Savunma Giderleri» olarak gösterilen tutarları tamamlayacaktı. Ayrıca 280 milyon mark da NATO kredilerinden finanse edilecekti. Böylece bu modernleştirmenin Türkiye ekonomisine her yıl bindireceği yük, Türk lirasının bugünkü değerine göre 10 milyar TL yi geçmiştir. Buna rağmen 1975'e gelinirken, Batı Alman gazetesi Die Welt'in tam bu dönem için söylediklerine katılmamak elde değil; «Türklerin tümüyle yetersiz bir silah sanayii var. Türkiye yabancı ülkelerden silah sağlamaya tâbi durumda.» (22.2.1975 tarihli Die Welt)

30.8.1974 tarihli The Financial Times gazetesi ise, Türkiye'nin Kıbrıs'taki her iki operasyonda da, cephanе, uçak parçaları ve başka malzemeyi yeterli miktarda hazır bulunduracak durumda olmadığını ileri sürüyor, eğer İran'dan ve özellikle Libya'dan bu açığı kapatın yardımlar gelmeseydi, Türk savaş çarkı erkenden duracaktı, diyor.

1975 Ocak ayından beri silahlanma programına ayrılan tutarlar birkaç katına ulaşıyor. (Eski yıllara göre) 1975 Şubat'ı sonunda o dönemin Savunma Bakanı İlhami Sancar, TBMM önünde, Türkiye'nin kendi gücüyle savunmasını kurabilmesi için 25 milyar TL'lik özgül bir fonun kurulmasını istedi. Bu yüzden hükümetin yılda yüzde 25'e kadar bir enflasyon ayarlamasına hakkı olması gerektiğini söyledi. Devlet Planlama Teşkilatı ile Sanayi ve Ticaret Odaları «... silah sanayinin kurulması için eldeki imkanları süratle denetlemek» üzere görevlendirildiler.

Planı yapılan projeler öyle büyük ölçekteydi ki, 1975 ilkbaharında bu ana kadar ki sanayileşme planlarında bir düzeltme kaçınılmaz oldu. Ve değeri 80 milyar lira-

nın üzerinde bir dizi büyük proje geriye atılmak zorunda kaldı. Bunlar arasında: Divriği de demir konsantre fabrikası, Gemlik Suni gübre fabrikası, ikinci petrokimya kompleksi, Karaman tekstil kombinası, Aslantaş hidroelektrik santrali, İstanbul bölgesi için dört icme suyu projesi, Tunçbilek termoelektrik santrali, Pendik'te büyük tersane, Alaybey tersane tesisleri ve Afyon ile Balıkesir'de kağıt fabrikalarını sayabiliriz.

1975 ilkbaharında yapılan silahlanma bütçesi görüşmeleri sırasında yapılan tartışmalar sonucunda, Türk Silah Sanayinin kurulmasında şu altı noktaya dikkat çekiliyordu;

Birincisi, cephane ve küçük silahların yerli imalatının genişletilmesi, bomba atan tüfekler, görece basit teknolojiye sahip uzaktan kumandalı küçük silahların üretilmesi. Bu üretim faaliyetlerinin merkezi MKE tesisleri olacak.

İkinci olarak, nakliye araçları ve arazi taşıtları gibi askeri tesislerin yerli üretimi söz konusu. Bu girişimler için gerekli sermayeyi ise Kırşehir Holding ile devletin ortaklık girişimleri, OYAK ve Petkim tamamlayacaklar.

Üçüncü olarak, Türk tank birliklerinin modernleştirilmesi amaçlanıyor. Federal Almanya Luther fabrikasının ve Krupp'un Türk Koc Gurubu ile işbirliği yaparak işleteceği tank onarım ve montaj tesislerinin Arifiye'de kurulması bu arada kesinleşmiş görülüyor.

Dördüncüsü. Deniz kuvvetlerinin modernleştirilmesi çerçevesinde 1000 tonluk denizaltıların, fırkateynlerin ve gambatların üretimi hızlandırılacak.

Beşincisi, resmi Türk Uçak Sanayi Anonim Şirketi (TUSAS) çerçevesinde Türk Hava Kuvvetlerinin modernleştirilmesine hız kazandıracak. (TUSAS diye adlandırılan proje, REMO programının başlıca öğelerinden biridir. Sadece bu projeye yatırılan sermayenin tutarı, onun toplumsal etkisini belirtmeye yeter: temkinli tahminler, dolaysız proje değeri olarak 40 milyardan başlıyor. Söy-

lendiğine göre bu girişimin amacı, Türk Hava Kuvvetlerinin eskimiş araçlarının yerine geçecek 200 uçağın bakım ve onarımı hizmetlerinin görülmesi ile imâlydı. Plana göre, TUSAŞ'ın çok uluslu bir «savaş uçağı geliştirme programı»na katılması sağlanacaktı.

Altıncı ve sonuncu olarak, Türkiye'nin askeri alt yapısı hızla kurulacak. 1975 bütçesinde yalnız bu amaç için yaklaşık 20 milyar liralık bir ödenek ayrıldı.

Savunma Bakanı İlhami Sancar, bütün bunlardan başka Türkiye'nin asıl amacını açıklıyor; ATOM alanında faaliyete geçmek. Bu amacın formüle edilişi ise öyle tuntuaklı ki; «Bu arada biz, nükleer enerji alanında da faaliyetleyiz. Atom bombaları ve atom reaktörleri yapmayı planlıyoruz.» diyor.

Silahlanma yarışının toplumsal bedeli ise hayli ağır. Türkiye'nin ağır bir ekonomik çöküntü içinde olmasında bunun büyük etkisi var. Bugün dış ticaret açığı rekor bir tutara ulaşmış, aynı düzeyde ihracatla karşılanamayan ithalat, dış borçlanmanın döngüsel biçimde yükselmesine yolaçmıştır. Döviz rezervleri 1973 başında 2 milyar doların üstündeyken, 1975 Haziran'ı sonunda 1 milyar dolardan az kalmış, bugün ise Türkiye «70 cente» muhtaç olmuştur. Dış ödemeler bilançosunda açığın büyümesi, Türk ekonomisinin artan istikrarsızlığının ve çöküşünün belirtisidir. Para değerinin 1974 ortalamasında yüzde 30'dan fazla düşmesi, örneğin 1974'ün ilk üç ayında yalnız büyük kentlerde temel hayati giderlerin yaklaşık yüzde 45 artmasına yolaçtı. Bu arada işsizlik şiddetlendi. Bugün bu rakam 7 milyonu geçiyor. Kırsal alanlarda özellikle Kürdistan'da kış aylarında hemen hemen tüm köylüler işsizdir. Aynı zamanda çalışabilecek yaşta ve durumda olan 20 milyon kişiden, resmi rakamlara göre en çok 1,4 milyonunun yani ancak yüzde 7'sinin sosyal sigortasının bulunduğu göz önüne alınırsa, sözü geçen koşulların Türkiye'nin toplumsal ve politik bunalımının daha da derinleşeceğini bildirdikleri anlaşılacaktır.

Kıbrıs savaşından sonra, yani yalnız 1975 bütçesinde kabul edilen «savunma, güvenlik yönetimi ve iç güvenlik giderleri» bile, aynı yıl yatırım amaçları için ayrılan toplam finansman araçlarının yaklaşık yüzde 55'i kadar tutuyor. Bu yolla kaynaklar, silahlanma yüzünden tümüyle kurutulmuştur. Bütçede gösterilen askeri giderler, toplam giderlerin yüzde 25'ini oluştururken ve böylece en büyük gider kalemi olarak gözükürken, kalkınma açısından hayati önemdeki giderlere aşağıdaki yüzdelere düşüyor: Köy kalkınması yüzde 4.7, tarımsal programlar yüzde 1.8, enerji üretimi yüzde 0.95, sağlık sektörü yüzde 3.8, eğitim için yüzde 15.6.

Görülüyorki, sömürgeci tekelci burjuvazi; Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü kaynaklarını azgınca yağma ederken, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı, emekçi kitlelerini iliklerine kadar sömürürken, doldurduğu hazinesini, tüm insanlığın düşmanı uluslararası tekellerle birlikte kendi güvenlik ve silahlanma harcamalarına ayırmakta; Türkiye işçi sınıfı hareketi, Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi ile tüm Bölge halkları için büyük bir tehdit unsuru olan cephaneye ve silah yığınaklarını artırmakta kullanmaktadır. Bu açıdan silahlanma harcamalarının azaltılıp bunların emekçi halklarımızın yararına kullanılması, Türkiye'nin Bölge ülkeleriyle dostluk ve işbirliğinin gelişmesi yolunda yapılacak mücadele, demokratik savaşımın önemli bir parçasıdır. Bu alanda Türkiye ve Kürdistan demokratik güçlerini büyük görevler bekliyor.

ULUSLARARASI SİLAH TEKELLERİNİN YARATTIĞI KİTLESEL ÖLÜM ARAÇLARI: NÜKLEER SİLAHLAR VE NÖTRON BOMBASI

Bilimsel teknik devrimle birlikte bilim ve teknolojinin ilerlemesi dev adımlarla sürerken, bu gelişimin bir ürünü olan nükleer enerji ilk defa, insanlığa karşı işlenen suçlarda kullanıldı. Atom bombasının yapımıyla işlenen bu insanlık suçunun ne kadar ağır olduğu 2. Emperyalist peylaşım savaşımının bitiminde görüldü. 1945 Ağustos'un-

da Japonya'nın Hiroşima ve Nagazaki kentlerine ABD'ce atılan iki atom bombası kısa bir anda yüzbinlerce insanın ölümüne, bir o kadar insanın sakat kalmasına neden oluyordu.

Bir nükleer silah patladığı zaman hasıl olan muazzam enerji üç şekilde meydana çıkar; a) ışık ve ısı, b) Blas (yıkma dalgası), c) Radyasyon.

Patlama sırasında açığa çıkan enerji bombanın büyüklüğüne ve modeline bağlıdır. Sadece 5 Megatonluk yani 5 milyon ton dinamite eşit bir bomba, hemen hemen dünyadaki en büyük bir şehri bile harap edecek güçtedir. Nükleer bombaların tesirleri silahın havada, yüksekte, yere yakın veya yerde patladığına göre değişir. Havada meydana gelen patlamalarda yangın ve yıkma tesirleri daha büyük olur. Yerde vukua gelen infilaklar ise patlama noktasında atom krateri denilen büyük bir çukur ve fazla miktarda radyoaktif serpinti meydana getirir.

Bir nükleer bomba patladığı zaman güneş ışığından daha parlak bir aydınlık meydana getirir. Bu göz kamıştırmacı ışık 15 saniye kadar sürer. Deneme amacıyla patlatılan oldukça ufak kudretli bir bombadan meydana gelen ışık şimşegi sabah vakti 640 kilometre uzaktan farke dilediğimiştir. Patlama sırasında eğer gözler muhafaza edilmezse bu ışık etkisiyle körlük meydana gelebilir.

Patlama sırasında meydana çıkan ısı dalgası ışık hızı ile yani saniyede 300.000 km süratle yayılır. 5 megatonluk bir bomba patladığı zaman bu ısı dalgası infilak noktasından 12-15 km uzaklarda ciddi yangınlar ve 32 km kadar olan saha içinde de münferit yangınlar doğurabilir.

Açık ve güneşli bir günde havada patlayan 5 megatonluk bir bombanın çıplak vücut kısımlarında meydana getireceği yanıklar ise uzmanlara göre şöyle: Patlama noktasından 36 km kadar uzakta bulunanların açık derileri üzerinde güneş yanığına benzeyen kızartılar görülür. Patlama noktasından 30 km uzakta bulu-

nanlar da ise, açık vücut kısımlarında 2. derecede yanıklar meydana gelir. Patlama noktasından 24 km kadar olan bölge içinde insanların açık deri kısımlarında ise vahim ve ciddi yanıklar olur.

Yıkma dalgaları da korkunç. Patlama noktasında 3, 5, 6 km kadar olan saha dahilinde bulunanlar arasında hayatta kalanların sayısı pek azdır. 10 km uzakta olan bir insanın ise ayaklarının yerden kesileceği hesaplanmıştır.

Patlama noktasından 5 km kadar olan yarıçap dahilinde bulunan her çeşit binalarda tam bir hasar ve yıkıntı meydana gelir. (5 megatonluk bir bomba için) Ayrıca yarıçapı 5-8 km arasında bulunan binalar onarılmayacak derecede hasara uğrar. 8-16 km arasındaki sahada ise onarılacak hasarlar, 16-24 km arasındaki bölgede bulunan binalar ise hasara uğrarlar. Bu rakamlar 20 megatonluk bir bombanın patlaması halinde ise şöyledir; sırasıyla, (8), (13), (26), ve (32) km ye çıkar. Bu belirtilen mesafeler aslında ortalama mesafelerdir. Çünkü binaların direnç ve sağlamlık derecesi aynı değildir. Sadece 5 megatonluk bir bombanın patlaması halinde, infilak noktasından 41 km uzaklıktaki pencere camlarının tamamen kırılacağını açıklamakta yeterde artar bile...

Nükleer bombanın radyasyon tesiri ise belki en korkuncu. Atmosferin yukarı tabakalarına çıkan radyoaktif parçalar yer çekimi ve rüzgarın etkisiyle uzak mesafelere kadar sürüklenirler. İşte bu kadar «Radyoaktif serpinti» olarak adlandırılır. 5 megatonluk bir nükleer bombanın 115.000 kilometrekarelik geniş bir sahayı vahim bir şekilde bulaştırabilir. Karşılaştırma için bu alanın Bulgaristan, yüzölçümünden büyük olduğunu hatırlatalım. Hatta bir ülkede patlayacak nükleer bomba komşu ülkeleri de etkileyecektir. Radyoaktif tozlar yiyecek ve içeceklerle yutulduğu zaman bir kaç gün sonra hastalık meydana çıkar. Kişinin bu hastalıktan kurtulup kurtulmayacağı yuttuğu tozun miktarına bağlıdır.

Etkilerini açıkladığımız nükleer silahların yıkıcılık potansiyeli ise bugün korkunç düzeydedir. En kaba tahminlerle Hiroşima'ya atılan atom bombasının gücünü

1-2 milyon kat aşıyor. Buna rağmen emperyalist güçler bu alanda yeni yeni buluşlarla insanlığın önüne çıkıyorlar. Sadece canlıların ve özellikle insanların varlığına yönelik olan NÖTRON BOMBASI'nın yapımı buna en iyi ve güncel örnektir.

Nötron bombası, atom bombasından farklı olarak enerjinin büyük bir kısmını ışın olarak yaymaktadır. Güneş ışınlarından farklı olan bu ışınlar ince olup 12 cm kalınlığındaki duvarı, /cm kalınlığındaki çelik levhayı delebilecek güçtedir. Bu bombanın en önemli özelliği geniş bir alanı tahrip etmeden üç km. yarıçaplı bir alan içerisinde yaydığı ışınlarla özellikle canlıları öldürmesidir.

Işınlar insan vücudundan rahatça geçebildiği için, beyin hücrelerini, sinir sistemini ve çeşitli organları tahrip eder. Hemen ölecek insanlar şanslı kabul edilebilir. Zira nötron ışınlarına maruz kalan insanlar hemen ölmezler, günler, haftalar çeken bir can çekişmeden sonra kansızlık, kanamalar ve iltihaplar yüzünden öleceklerdir. Nötron bombasından sağ çıkanlar içinde kurtuluş yok, onlar da kan kanseri, akciğer, mide, meme ve troid kanserinden ölecekler. İnsan vücudundan geçen ışınlar kalıtımı (soya çekimi) belirleyen koromozomlara etki ettiği için kendisini 10 kuşak gösterebilecek sakatlıklara yol açabilecektir.

Buna rağmen Amerikan emperyalistleri, bugün sadece kendi tekellerinde bulunan Nötron bombasına «insanca bomba» «Humaine bomba» adını takmışlardır. **Öysa Nötron bombası «İnsancıl» bir bomba değil, doğrudan doğruya insanları yok etmeye yönelik bir «İnsan bombası»dır.**

Amerika nötron bombasını Avrupalılara ödünç verirken korkunç bir yalan uydurmayı da unutmuyor;

«Varşova Paktı tanklarının sayısı NATO tank sayısından fazladır. Bir gün olur da Varşova ülkelerinin tankları Batı Almanya sınırını geçip Avrupa'ya «böö» derse Avrupa da nötron bombası ile «nöö» diye karşılık verebilecektir.»

Sadece bu moral bile çok desteksiz inandırıcılıktan ve güven vermeden uzak değil mi? Evet. Çünkü eğer tanklar Batı Almanya sınırını aşar ve onlara karşı da nötron bombası kullanılırsa bu doğrudan doğruya Avrupa halklarının ölümü demektir. Demek ki insancıl olarak tabir edilen bu ölüm oyuncuğu, emperyalistlerin savunduğu gibi bir savunma silahı değil, tam bir saldırı silahıdır.

Nötron bombasıyla Amerikan emperyalistleri, 1868 St. Petersburg anlaşmasını, 1907 La Haye anlaşmasını, 1925 Cenevre anlaşmasını ve Helsinki sonuç belgesinin 6. maddelerini hayasızca çiğnemektedirler. Çünkü bu anlaşmalar nötron tipi silahları yasaklamış bulunuyor.

İnsanlık ABD emperyalistlerinin düşmanca yüzünü nötron bombasıyla bir kez daha tanıdı. Bu da dünyanın her yanında bu ölüm silahına karşı takılan aktif tavırda somutlanıyor. Dünya Barış Konseyi, Dünya Sendikalar Federasyonu, Dünya Demokratik Kadınlar Federasyonu, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu, Dünya Bilim Adamları Federasyonu, Dünya Partizanlar Federasyonu, Dünya Sosyal-Demokrat Kadınlar Federasyonu, Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü, tüm Komünist ve İşçi Partileri ile Sosyalist Ülkeler kamuoyu ve örgütleri, dünyadaki barışsever on milyonlarca insanı «Nötron Bombasına Hayır!» kampanyasına aktif olarak katılıyorlar.

29 Eylül 1977'de ABD Temsilciler Meclisi üyesi Leon Panetta ise kongreye şöyle sesleniyordu: «Dünyada insan haklarına taban tabana zıt bir şey varsa o da nötron bombasıdır... Dünya adına, hepimiz ve çocuklarımız adına bu bombaya son verelim.»

Tüm bu çabalara rağmen Carter ve ABD Kongresi nötron bombasının yapımını onaylıyordu.

Nötron bombasına karşı çıkan bilginler ise bugün şu noktalarda birleşmektedirler:

- Nötron bombası yasaklanmalıdır,
- Yumuşama süreci tüm olanaklarla bundan böyle geliştirilmelidir,

— Bilginlerin görevi, savaş tehlikesine, silahlanma yarışına karşı savaşım veren barışçı güçlere yardım etmektir.

Emperyalizme bağımlı Türkiye ve Kürdistan'daki NATO ve ABD üstlerine de depolanma olasılığı bulunan nötron bombası sadece Sovyetler Birliği ve diğer Sosyalist Ülkelere karşı değil, bölgedeki halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini bastırmak için de kullanılabilir. Böylesi önemli bir sorun karşısında, halkı bilinçlendirmek, buna karşı örgütlü ve aktif bir muhalefet yükseltmek, başta sosyalistler olmak üzere tüm demokratların, insansever ve barışsever tüm insanların görevidir.

DETANT (YUMUŞAMA) VE SİLAHSIZLANMA MÜCADELESİ SINIF SAVASIMININ ÖZGÜN BİR BİÇİMİDİR.

Marksizm-Leninizm'in halk kitlelerine, halk kitlelerinin bilinç etkinliğine derin bir inancı vardır. Marksist-Leninistler halkı tarihin mimarı sayarlar. Bu yüzden de halkların barış için eylemlerinin savaşı önleyebileceğine inanırlar.

Halk kitlelerinin, barışçı sosyalizm kampı devletlerinin desteğiyle, iradelerini kesinlikle ortaya koymaları, son yıllarda, birçok kez, saldırgan emperyalistlerin akıllarını başlarına getirmiş; onları bütün dünyada yapmaya kalkışacakları eylemlerden vazgeçmeye zorlamıştır. Emperyalistlerin, dünya demokratik kamuoyu ve halkların öfkesinden korkmaları nedeniyle Vietnam'da atom bombası kullanamadıkları, ateşkesi kabul etmek zorunda kaldıkları bütün dünyanın bildiği bir gerçektir.

Sovyetler Birliği ve tüm Sosyalist ülkelerin çalışmalarıyla olduğu kadar diğer ülkelerin de barışçı güçleri sayesinde, 1959'da uluslararası durum hissedilir ölçüde düzeldi. Devletlerarası ilişkilerde gözle görülür bir yumuşamaya tanık olmaktadır.

Uluslararası durumda meydana gelen bu olumlu değişmelerin doğaldır ki güçlü nedenleri olması gerekir.

Sovyetler Birliği ile diğer Sosyalist ülkelerin gücünün ve uluslararası etkinliğinin artması, sömürge bağımlılığından kurtulan ülkelerin uluslararası planda giderek daha büyük rol oynaması ve kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ile barış güçlerinin etkilerinin artması böyle bir sonucun doğmasını sağlamıştır. Hiç kuşkusuz dünya sosyalist sistemi yine bu onurlu savaşımın önündedir ve onun belirleyici gücüdür.

Sosyalizmle saldırganlık birbirine aykırı kavramlardır. Komünistlerin amacı halklar arasında dostluk ve kardeşlik, yeryüzünde sonsuza dek sürecek barış kurmaktır. Komünistler tüm insanları mutlu görebilmek için sosyalizmin en kısa zamanda zafere ulaşmasını isterler. Bütün barbarca yoketme ve yakıp yıkma araçlarıyla modern savaş insanları mutluluğa götürecektir bir yol mudur? Üstelik te, böyle bir savaş, halklara getireceği bunca kayıp ve acılardan başka muazzam maddi değerlerin yıkımı, sanayi ve tarımın mahfolması demektir. Marksist-Leninistler tüm bunları isteyebilirler mi? Hayır elbette! Zaten, kapitalist sistemin tarihi bakımından mahkum olduğu bilindiğine göre, kapitalizmi tüm dünyada yoketmek için böylesine müthiş bir bedel, böylesine yüksek bir fatura ödemek neye yarar? Marks'ın deyişiyile, komünistler, insanlığın ilerlemesini, «Kurbanların kafatasından başka bir şeyden yaşam iksiri içmeyen iğrenç putperestlerin putlarına» benzetmek istemiyorlar. (Marks ve Engels, Seçme Yapıtlar C: 1, S: 499) Nüklüer bir yıkımdan uzak kalmak istiyorsa, insanlığın, bugün barış içinde yanyana yaşama ilkelerini uygulamaktan, uluslararası iklimi yumuşatacak detant politikasına sadık kalmaktan ve siyasal yumuşamanın mutlaka askeri yumuşama ile, silahsızlanma ile temellendirilmesinden başka seçeneği yoktur. Askeri yumuşama yolunda kalıcı başarılar sağlanmadığı, silahlanma yarışına son verilmediği takdirde gezegenimiz nüklüer bir savaş tehdidinden kurtulmuş olmayacaktır. Ve detant (Yumuşama) için savaşım, sürmekte ve sürecek olan bir savaşım.

Detant için savaşım, hem doğru, hem de ivedi olarak gereklidir. En temel açıdan detant; insanlığın yaz-

gısı üzerinde egemenliğini yitirdiği bir dönemde emperyalizmin saldırısına karşı savaşma biçimidir. Barış içinde birarada yaşama kavramına, anlaşma ve uluslararası hukuk gücü kazandırma savaşımıdır. Detant için mücadele, emperyalizmi, dünya güçleri arasındaki yeni dengeye uymaya zorlamak demektir. Bu açıdan da detant (Yumuşama) ve onun bir parçası olan silahsızlanma mücadelesi sınıf savaşımının özgün bir biçimidir. Dünyada adil, kalıcı ve sürekli bir barışın sağlanması için yürütülen onurlu savaşımın önemli bir ögesidir.

Detant, nüklüer felaketi önleme, dünyayı uçurumun kenarından, kül yığını haline gelmekten kurtarma savaşımıdır. Sonsuz, dipsiz silahlanma yarışına son verme ya da hiç olmazsa yavaşlatma savaşımıdır. ABD emperyalizminin sosyalist ülkelerle yapılan ticarete koyduğu sınırlamaları parçalama ve dünyadaki gerginlikleri azaltma, sağduyu ortamı yaratma savaşımıdır. Maoizm ve sol oportunistlerin dediği gibi bu uğurdaki mücadele bir uzlaşma değil, tersine sürdürülmesiyle emperyalizmin daha bir köşeye sıkıştırıldığı ve onun insanlık, halk düşmanı yüzünün geniş yığınlara gösterilmesi savaşımında önemli bir kilometre taşıdır.

Detant için savaşım, işçi sınıfının ve dünya ölçüsünde ulusal kurtuluşun öz çıkarlarına uyan etkili savaşım-
dır. Sınıf savaşımı ve her yönlü toplumsal gelişme için en elverişli, en iyi koşulları yaratma savaşımıdır.

Detant için savaşım, dünya sahnesine yalnızca öncü sınıf olarak değil, insani ve barışçı bir geleceğin yönünü belirleyici güç olarak da çıkan bir sınıfın, işçi sınıfının ve onun uluslararası hareketinin, onun ürünü olan dünya sosyalist sisteminin doğru ve utkan politikasıdır.

Detant, kapitalizm ile sosyalizm arasında bir sevda sözleşmesi değildir. İki sistemi uzlaştırma çerçevesi de değildir. İki sistemi birbirine yaklaştırma projesi ve hele hele kapitalist ülkelerdeki asalaklaşmış, çürümüş ve köhne düzenin pisliklerini örtme girişimi değildir. Bu, en başta, sınıf savaşımının köklerinin, her ülkenin sö-

mürü düzeninin içinde yatmasından ötürü zaten olanaklıdır.

Detant, emperyalizmin ve sömürgeciliğin baskı ve sömürüsünü görmezden gelme ya da kabullenme anlamı değildir. Sosyalist sistemin ulusal kurtuluş hareketlerine her alanda sağladığı aktif destek bugün gün gibi ortadadır. Vietnam, Angola, Mozambik, Filistin vb. halklarının bağımsızlık ve özgürlük savaşları buna tanık oldu ve hâlâ olmaktadır. Leonid Brejnev, bunu, dünya kamuoyu önünde şöyle açıklamıştı:

«Sovyetler Birliği'nin ulusal kurtuluş savaşlarına ve hareketlerine desteği tartışma konusu yapılamaz.»

Hem emperyalistlerin, hem de karşı-devrimci Maoçuların, detantın, Sovyetler Birliği'nin kendi «Hegemonya»sını kurmak amacıyla devrim ihraç etmesine yarayan düzenek olduğunu bir ağızdan ileri sürmeleri aslında hiçte şaşırtıcı değildir. Çünkü Maoçular uzun zamandan beri emperyalistlerin ağzıyla konuşuyorlar. Onlar emperyalistlerle ve dünya gerici güçleriyle birlikte detanta karşıdılar. Soğuk savaşa geri dönülmesinden yanadırlar. Yumuşama politikasına karşı çıkanlar, kaçınılmaz biçimde emperyalizmin yol arkadaşları olacaklardır. Özel niyetleri ne olursa olsun nesnel olarak bu böyledir. Çünkü detant (Yumuşama) için savaşım, emperyalizme karşı savaşımın bir parçasıdır, özü anti-emperyalisttir ve detanta karşı her savaşım ise, emperyalizmden yana katkıdır. Günümüz gerçekliğinde detant, barış için savaşım demektir ve detant için savaşım, barış güçlerinin en geniş birliği için biricik temeldir. Detant için savaşım, şu anda, dünya emperyalizmine karşı barış ve sosyal ilerleme savaşımının önemli bir kilit taşıdır.

Detant için savaşım, emperyalizme karşı şunları açıkça ilan eden savaşımdır: «Şimdi siz, egemen güç değilsiniz. Dünya sizin buyruklarınızı kabul etmeyecektir. Bizler, yeni kuralların, dünya güçler dengesindeki değişimi gözönüne alan yeni kuralların benimsenmesinde direniyoruz.»

Görüldüğü gibi yumuşama politikasının gerekçeleri ve amaçları tümüyle, Leninist barış içinde birarada yaşama ilkesine uygundur. Bir başka deyişle, Detant (Yumuşama) barış içinde birlikte yaşama ilkesinin günümüz koşullarındaki somutlanmasıdır. Fakat yumuşamanın, sadece siyasi planda değil, askeri alanda da gerçekleşmesinin ana niteliği, barışı güvence altına almak üzere SİLAHSIZLANMADIR.

Silahsızlanma, uluslararası önemdeki en acil konulardan biridir. Bu kavram, savaşa karşı bir protesto olarak yüzyıllar önce ortaya çıkmış, savaşların yol açtığı yıkımları önlemek isteğini dile getirmiştir. Savaş araçlarını, silah depolarını ortadan kaldırmak, savaşları engellemek fikri; önceleri doğunun ve hristiyan dünyanın birçok yazarı tarafından ortaya atılmıştır. Bunlar arasında Yunan Filozofu Platon, Roterdamlı Erasmus, Monteviev, Kant gibiler sayılabilir.

Marksizmin kurucuları da, kapitalist ülkelerdeki silahlanma yarışı ile bu ülkelerin saldırgan bir politika izlemesi arasındaki bağı ortaya çıkardılar. Avrupa silahsızlandırılabilir mi? (1893) Ortak başlığı altındaki bir makaleler serisinde Engels, silahsızlanmanın uygulanabilir olduğunu ve bunun tüm emekçi halkın hayatı çıkarlarıyla bağdaştığını iddia ediyordu. «Bütün ülkelerde» diye yazıyordu Engels, «Ordu harcamalarının hemen hemen asıl karşılayıcıları olan ve vergilerin büyük yükünü omuzlarında taşıyan nüfusun genç kesimleri, silahsızlanma için çağrıda bulunuyor.» (Marks.Engels, Eserler, C. 22, S: 387)

Engels; tüm ülkelerin katılacağı bir uluslararası sözleşmeye gidilmesini ve bu sözleşme uyarınca düzenli orduların milis birlikleri haline dönüştürülmesini, hizmet sürelerinin kısaltılmasını öngören, orduyu ortadan kaldıracak ve savaş araçlarını tamamen yok edecek somut bir plan önerdi.

Marks ve Engels'in ışıklı yolunda yürüyen Lenin, «Silahsızlanma sosyalizmin idealidir. Sosyalist toplumda savaşlar olmayacaktır. Ayrıca silahsızlanma çabaları da

başarıya ulaşacaktır.» diye yazıyordu. (Lenin, Toplu Eserler, Cilt: 23 - S: 95)

1922 baharında Cenevre'de, Sovyet'lerin katıldığı ilk uluslararası konferansta Lenin'in yönergeleri uyarınca hareket eden Sovyet delegasyonu, silahsızlanma yolundaki kararını şöyle açıklıyordu:

«Genel çerçevede silahların sınırlandırılmaları, askeri masrafların hafifletilmesi, ordu mevcudunun azaltılması ve en canice savaş yöntemlerinin tamamen yasaklanması...» (Belgelerle Sovyet Dış Politikası - 1961)

Kısa bir süre sonra, 1922 sonunda silahsızlanma sorunu üzerine Moskova'da toplanan ilk uluslararası konferansta, RSSFC Dışişleri Halk Komiserliğinin hazırlayıp kongreye sunduğu raporda ise şöyle deniyordu:

«Burada biz, şimdilik Avrupa'da genel silahsızlanma uygulamasının güçlüğü nedeniyle bizimle batılı komşularımız arasında bir sözleşmenin çok daha kolay başarılacağı gerçeğinden hareket ediyoruz. Silahsızlanma yolunda atılan bu ilk ve küçük, fakat başarılı adım, genel silahsızlanmaya yönelik girişimler için güçlü bir etken olacaktır.» (Pravda - 3 Aralık 1922)

Aynı konferansta Sovyet delegasyonu, Kızıl ordu mevcudunun 800.000'den 200.000'e indirilmesine paralel olarak 18 ile 24 ay içerisinde, konferansa katılan ülkelere, birliklerinde yüzde 75'lik bir azaltmaya gitmelerini, bütün olağan dışı askeri kuruluşların dağıtılmasını, savaş bütçelerinin sınırlandırılmasını ve askerden arındırılmış tarafsız bölgeler kurulmasını önerdi. (age) Fakat her defasında burjuva hükümetleri bu önerilere uymadılar. Bu sefer de «Sovyetler Birliği, silahsızlanmayı tek yanlı gerçekleştirmeye girişti.» (Kararnamelerde ve kararlarında RSSFC Sovyetler Kongresi, S: 273)

Silahsızlanma savaşımında kararlı bir yol alış, o tarihlerden beri SSCB'nin temel hedeflerinden olmuş, Marks-Engels ve Lenin'in aydınlattığı yolda coşkuyla yürüyen SBKP'nin programlarına yansımıştır.

«Sağlam uluslararası denetim altındaki genel ve tam silahsızlanma, sağlam bir barışı garantilemenin en geçerli yoludur. Emperyalizm, halklar üzerine eşit görülme-

dik silahlanma yükü dayatıyor. Sosyalizm, insanlığı, ulusal zenginliğin böylesine akılsızca harcanmasından kurtarırken, yüce bir görevi yerine getiriyor. Bu sorunun çözümü, insanlık için tarihsel önem taşımaktadır. Etkin ve kararlı bir çaba ile, halklar emperyalistleri silahsızlanmaya zorlayabilir ve zorlamalıdır.» (SBKP Programı - 1961, S: 56)

Barış ve güvenliği sağlama yolunda kararlı olarak yürüten Sovyetler Birliği'nin, bugün bu hedefi gerçekleştirmede belirleyici güç olduğu gerçeği, artık sadece sosyalist ülkelerin değil, barışsever demokratik ülkelerin de onayladığı bir gerçektir. SSCB bu yolda yılmadan çalışırken, Birleşmiş Milletler Örgütü'nden genişçe yararlanmaktadır. 1959 Eylülünde, SSCB, BM Genel Kurulunun 14. oturumunun gündemine Cenevre'deki silahsızlanma komitesinin faaliyetini başlatacak olan genel ve tam silahsızlanma üzerine bir karar taslağı sundu. Bunun yanısıra SSCB, tarihte ilk kez olarak, askerisizleştirmenin insanlığa çok büyük yararlar sağlayacağını rakamlarla inandırıcı bir şekilde kanıtlayarak, «Silahsızlanmanın ekonomik görünümü» sorununu ortaya attı. Silahsızlanmanın ekonomik etkileri sorunu, BM ajanslarında geniş ölçüde tartışılarak, bütün dünya kamuoyunun ve gelişmekte olan ülkelerin dikkatini çekti. Böylesi çabalar, BM Genel Kurullarında daima gözönündedir. Ve bu çabalar, SBKP'nin Sovyet hükümetinin ve Sovyet diplomasisinin yorulmayan ve tutarlı dış politika faaliyetinin yalnızca bir kısmını oluşturur. Böyle bir yılmayan çaba barış ve silahsızlanma savaşımında Sovyetler Birliği'nin saygınlığını artırmıştır. SSCB, bu onurlu yolda, dün olduğu gibi bugün de coşkuyla yürüyor. SBKP Genel Sekreteri ve Yüksek Şura Prezidyomu Başkanı Leonid Brejnev'in, zaman zaman tüm dünya kamuoyuna seslenişleri bunun canlı belgeleridir.

«Sovyetler Birliği silahlanma yarışına son verilmesi, silahsızlanma anlaşmalarına varılması için savaşım vermektedir. Emperyalist devletlerin politikası, ülkemizi, bütün gayretlerini son derece güçlü roket-nüklüer silahlarının yaratılmasında toplamamıza zorladı. Bu, gerek

bizim gerekse dostlarımızın güvenliği için, en sağlam bir güvencedir. Ama biz nüklüer silahlara ve genellikle her türlü silaha veda etmeye hazırız. Yeterki, bunu başka devletler kabul etsinler.» (6 Kasım 1964 - Brejnev)

«İnsanlık çağlar boyunca güvenliğini sağlamak için şu formülü kendisine destur etmiştir. «Barış istiyorsan, savaşa hazırlan» Bizim nüklüer dönemimizde bu formülde özel tehlike vardır. İnsan bir tek kez ölür. Ama son yıllarda böylesine fazla silah birikmişki, bununla yeryüzünde tüm yaşayanları bir kaç kez öldürebilir. Bunun için eskiden olduğu gibi şimdi de söylüyoruz: «Barışı istersen, barış politikalarını gütmek gerek, bu politika uğruna mücadele et.» Bu bizim Sosyalist dış politikamızın sloganıdır ve böyle kalacaktır.» (L. Brejnev - 1 Temmuz 1974)

«Silahlanmada üstünlüğün kazanılması değil, silahların kısıtlanması —askeri ihtilafların azaltılması— işte politikamız budur. Parti ve tüm halkın adına açıklıyorum: Ülkemiz hiç bir zaman saldırı yolunda yürümeyecek, hiç bir zaman kılıcı başka halklara karşı savurmayacak.» (L. Brejnev - 18 Ocak 1977)

«Tek başına bizim arzumuzla iş bitmiş olsa, insanlık çoktan beri silahlanma boyunduruğundan kurtulmuş olacaktı. Ama silahlanma sorunu ancak ortak çabalarla çözümlenebilir.» (L. Brejnev - 17 Mayıs 1978)

Günümüzde dünya sosyalist sistemi ve onun temel direği Sovyetler Birliği yine aynı yolda, dünyada adil, kalıcı ve sürekli bir barışın ilk koşulu olan silahsızlanma savaşımında yine en önde yürüyor: Onlar:

— Sayısal ve nitelik bakımından silahların ve önemli bir askeri potansiyel taşıyan devletlerin silahlı kuvvetlerinin artışının toptan ve kesinlikle durdurulmasını.

— Her türlü nüklüer silah ve diğer toplu imha silahlarının üretiminin durdurulması ve yasaklanmalarını önermektedirler.

— Büyük yıkıcı güce sahip klasik silah türlerinin geliştirilmesinin kesilmelerini ve NATO ile Varşova paktlarının aynı anda dağıtılmalarını.

— Nötron bombalarının tümüyle yasaklanmasını.

— Nükleer silah denemelerinin tümüyle durdurulması gereğini savunmaktadırlar.

— Biyolojik ve kimyasal harp ile radyasyon bombalarının yasaklanmasını.

— Klasik silahlar ve yedek parçalarının uluslararası ticaretinin kısıtlanmasını.

— Silahsızlanma konusunda güçlü antlaşma ve uluslararası müzakerelerin daha ileri götürülmesini istemektedirler.

— Devletlerin askeri bütçelerinin kısıtlanmasını.

— Dünyanın çeşitli yörelerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması ve kalıcı olmasının güvence altına alınmasını önermektedirler.

— Yeni tip yığınsal imha silahlarının ve yeni tip silah sistemlerinin geliştirilmesinin ve yapımının yasaklanmalarını öngören yeni etkin önlemlerin alınması için Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 30. oturumunda kabul edilen kararların yerine getirilmesini talep etmektedirler.

— Çevre koşullarının askeri ve diğer düşmanca amaçlarla değiştirilmesinin yasaklanmasını.

— Özellikle Orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerin ve silahların azaltılmasını.

— Mümkün olan en erken tarihte Dünya Silahsızlanma Konferansının toplanmasını önermektedirler.

Tüm bunların gerçekleşmesi yönünde ardıcıl bir savaşım yürüten Sovyetler Birliği, Amerika emperyalizmini özellikle stratejik silahların sınırlandırılması konusunda ki Sovyet-Amerikan görüşmelerinde SALT-1 antlaşmasından sonra şimdi de SALT-2 antlaşmalarında köşeye sıkıştırmakta ve tüm dünya halklarını önünde onun savaş ve silahlanma yarışı yahıslı, insanlık-düşmanı yüzünü başarıyla teşhir edebilmektedir.

İkinci stratejik silahları sınırlandırma antlaşması (SALT-2) politik yumuşamanın askersel alanda yumuşamayla tamamlanması uğrunda süregiden savaşımında ve

en yüksek amaç olan nükleer silah üretiminin durdurulması, depolarının yok edilmesi hedefine giden yolda yeni bir evreyi başlatmıştır. (SALT-2) Stratejik saldırı silahlarının geliştirilmesine nicel ve nitel yeni sınırlamalar getiriyor, her iki ülkedeki bilimsel ve teknik ilerlemenin ürünlerini silah yapımında kullanılmaması, buna sınır getirilmesini vurguluyor. Yeni SALT-2 silahlanma yarışını doğrudan doğruya sona erdirmemekle birlikte, onu yavaşlatma yönünde kontrollerinin uygulanmasını getiriyor. Stratejik silahların sınırlandırılmasına ilişkin ileriki görüşmelerin ilkeleri ve belli başlı yol göstericileri Ortak Bildirgesi, SALT-3 görüşmelerini öngörüp bunun çerçevesini çiziyor. Viyana'daki imza töreni, anlaşmanın pratikte uygulanması yönündeki ilk adımdı. Kuşkusuz öngörülen önlemlerin gerçekleşmesi ancak bunun ABD Senatosunca onaylanmasına bağlıydı. Gelin görün ki ABD'nin emperyalist saldırgan çevreleri, «Küba'daki Sovyet tehlikesi» gibi uydurmacalarla Amerikan kamuoyuna anlaşmanın durdurulması gerektiği çağrısını yapıyordu. Hiç şüphesiz SALT-2'ye karşı çıkanların başında yumuşama ve barışın açık düşmanları geliyor. Senada, Amerikan askeri-sınai kompleksinin sözcülüğünü yapan Jakson gibi senatörler, silah tekellerinin, SALT-2 ile stratejik silahların sınırlandırılmasına, hele SALT-3 ile bu silahların azaltılmasına karşı çıkmalarında şaşılacak bir şey olmasa gerek. SALT-2'nin yürürlüğe girmesi durumunda bu tekellerin kârlarını yüzde 50 ile yüzde 70 oranında artıracakları hesaplanıyor.

SALT-2'ye karşı çıkanlar arasında Maocular da var. Tüm hayallerini ve hegemonya emellerini sözümona üçüncü bir dünya savaşının mutlaka çıkması gerektiğinde görenlerin, böyle bir uygulamaya karşı çıkmaları da yine anlaşılır bir şey. Çünkü böyle bir anlaşmanın hayata geçirilmesi, dünyada adil, sürekli ve kalıcı bir barışın sağlanmasına yönelik silâhsızlanma savaşımında önemli başarı olacaktır. Maocuların SALT-2'ye karşı tavır almalarının nedeni işte budur. Fakat SALT-2'nin gerçekleşmesinden bu yana hatırı sayılır güçler de vardır. Sosyalist ülkeler topluğundan başka, barış ve uluslararası

sı güvenlikten yana tavır alan «BAĞLANTISIZLAR HAREKETİ» NATO ve Varşova askeri bloklarının dışında kalan ülkelerin oluşturduğu bir harekettir. Bugün bu harekete katılan ülkelerin sayısı doksanı geçmiştir. Onları biraraya getiren faktör anti-emperyalist olmalarıdır. Bağlantısız ülkeler, emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı oldukları için biraraya gelebilmişlerdir. Emperyalistler ve Maoçu Pekin gericiğinin gösterdiği gibi bağlantısızlar hareketi bloklara «Eşit uzaklıkta» değildir. Onlar sürekli olarak saldırgan NATO paktına karşı tavır almışlardır, daha doğarken sosyalist sistemin politikasıyla uyum içinde olmuşlardır. Çünkü SSCB ve Sosyalist Ülkeler dünyadaki askeri ve politik bloklaşmaların sona erdirilmesini savunmaktadırlar. Çünkü, Sosyalist sistemin uğruna mücadele ettiği gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkeler karşısında adil ve eşit ekonomik ilişkilere kavuşması, aynı zamanda Bağlantısızlar Hareketinin de amacıdır. Demek ki Sosyalist kamptan yana olmaları yöneticilerinin öznel niyetlerinden değil, doğrudan doğruya çıkarlarının objektifliğinden kaynaklanmaktadır. Bağlantısızlar Hareketi, Sosyalist sistem gibi aynı şeyi, blokların dağıtılmasını, dünya barışının korunmasını ve silahsızlanmayı gözetiyorlar. Onlar da bizzat bu mücadele içinde yer alıyorlar ve dostları olan sosyalist sistemden, barış güçlerinden yana çıkıyorlar. İşte somut bir kaç örneği:

Bağlantısızlar Hareketinin temellerinin atıldığı, Endonezya'nın Bandung Konferansında Hindistan Başbakanı Nehru şöyle sesleniyordu:

«NATO, Sömürgeciliğin koruyucusudur. Böyle bir bloka katılma bir Asya-Afrika ülkesi için affedilmez bir küçük düşmedir.»

1970'te Zambiya'nın başkenti Lusaka'da yapılan üçüncü doruk toplantısı sonunda yayınlanan «Barış, Bağımsızlık, İşbirliği ve Uluslararası ilişkilerin demokratlaşması için Lusaka Bildirgesi» Bağlantısızların siyasal çizgisini belirleyen ve «Bağlantısızlar Yasası» haline gelen bildirgedir.

Son Havana doruğu ise, bu anlamda, bağlantısızlar hareketinin günümüzdeki konumunu açıklamada yararlı birçok somut gelişmeye sahne olmuştur. Dünya sosyalist sisteminin izlediği yumuşama ve silahsızlanma politikaları, bu anlamda, bağlantısızlar hareketinin Birleşmiş Milletler gibi çok önemli bir platformda sosyalist sistemle eşgüdüm içinde davranması sonucunu doğurmuştur.

Küba'nın Başkenti Havana'da yapılan ve 9 Eylül gününü son bulan, Bağlantısız Ülkeler Altıncı Doruk Konferansı sonunda alınan kararlar özellikle şu görüşleri somutlaştırdı:

«Bağlantısız ülkeler, bütün ilerici güçlerle beraber, yumuşama ve silahsızlanma doğrultusunda, emperyalizme, ırkçılığa ve sömürgecilige karşı mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir.»

«Amerikan emperyalizminin Orta Doğu, Güney Afrika ve Latin Amerika'daki politikaları mahkum edilmiştir.»

«Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin bütünüyle desteklediği bir kez daha yinelenmiştir.»

«Filistin Halkının bağımsız devlet kurma hakkının tanınması ve FKÖ'nün Filistin Halkının tek temsilcisi olarak kabul edilmesi istenmiştir.»

«Mısır'la İsrail arasında imzalanan Camp David anlaşmasının Arap halklarının anti-emperyalist mücadelesine karşı olduğu belirtilerek Mısır'ın tutumu kınanmıştır.»

«Kıbrıs'ta Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanması, adadan yabancı askerlerin ve üslerin çekilmesi istenmiştir.»

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda belirleyici çoğunluğu oluşturan Bağlantısızlar Hareketinin Detant ve Silahsızlanma savaşımında büyük bir önemi vardır. Ve Havana doruğundan birliklerini güçlendirerek çıkmışlardır. Hiç kuşkusuz bu güç, dünya barışının gerçekleştirilmesinde önemli bir etkindir.

Son zamanlarda detant ve silahsızlanma düşmanlarına ağır bir darbe vuran yeni bir girişime tanık olduk. Tüm samimi çabalara rağmen, barışçı önerilere karşı emperyalist saldırgan çevrelerin azgın muhalefetlerini yaşadık. Sovyetler Birliği Devlet Başkanı Leonid Brejnev' in Demokratik Almanya Cumhuriyetinde verdiği demeci, Sovyetler Birliği'nin dünya üzerinde kalıcı bir barış sağlama çabalarının gerçek öncüsü olduğunu bir kez daha gösterirken, detant ve silahsızlanma düşmanlarına vurduğu ağır darbenin yankılarını dinledik. Bu öneri ve çabaların yüksek değerini anlamak ve konunun bütünü içinde taşıdığı önemi sezinlemek için, Leonid Brejnev'in Demokratik Almanya Cumhuriyetinin 30. kuruluş yıldönümünde Berlin'de yaptığı konuşmaya kulak verelim!

«Değerli Honecker Yoldaş

Değerli Dostlar

Bu bayram günlerinde burada, sizin aranızda bulunmak bizim için büyük bir sevinç nedenidir. Demokratik Almanya Cumhuriyetinin 30. yıldönümüyle ilgili olarak sizlere güvenilir dost ve müttefikleriniz olan 17 milyon Sovyet komünistinin, Leninist parti üyesinin, tüm Sovyet halkının kardeşçe kutlamalarını ve en iyi dileklerini getirdik.

Değerli dostumuz Almanya Sosyalist Birlik Partisi merkez komitesi genel sekreteri, Demokratik Almanya Cumhuriyeti Devlet konseyi başkanı, uluslararası işçi hareketinin seçkin simalarından Erich Honneker yoldaşa Sovyetler Birliği ve politikası hakkında söylediği güzel sözler için teşekkür ederim. Kendi adıma kaydetmek isterimki Demokratik Almanya Cumhuriyeti komünistlerini, DAC halkını ortak davamızda, ortak büyük idealmize bağlı, çalışmada ısrarlı ve becerikli, her sınavda ısrarlı, güvenilir arkadaşımız saymışızdır ve saymaktayız.

Geçen otuz yıllık süre içinde yaşanan her yıl, Sovyetler Birliği ve büyük sosyalist topluğun başka ülkeleri cumhuriyetimizin yanında bulunmuşlardır. Biz kardeşçe yardımlaşmamızdan, kardeşçe dayanışmamızdan inanç ve güç kazanarak ileriye doğru hareketle yürüyoruz.

Ortak güvenliğimizin ve barış için ortak mücadelemizin güvenilir aracı yakın zamanda 25. kuruluş yıldönümünü kutlayacağımız Varşova antlaşması olmuştur. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (SEV) geniş ve eşit haklı ekonomik işbirliği için iyi bir forum oldu.

Tüm branşlardaki işbirliğimizin göstergeleri sosyalist dayanışmanın yenilmez gücünün inandırıcı kanıtıdır. Ortak niteliğimiz bunun ileride de hep böyle olmasıdır.

Dün işbirliğimizin yeni önemli bir belgesi yani SSCB'le DAC arasında 1990'a kadar üretimin özelleştirilmesi ve kooperasyonu imzalandı. Bu belgenin içeriği özetle şöyle: Ekonomik gelişmenin birleşik problemlerini daha başarılı bir şekilde çözebilmek için olanaklı ve yararlı olduğu her yerde, üretimini yedek ve mevcut imkanlarını bir araya toplayacağız.

Devamlı yaratıcı temaslar partilerimiz, devlet ve kamu kuruluşlarımız, işletmelerimiz ve bilimsel araştırma merkezlerimiz için normal bir alışkanlık, hatta diyebiliriz ki yaşamsal gereksinim durumuna gelmiştir. Sovyetler Birliği'nin ve Cumhuriyetimizin binlerce ve binlerce emekçisi, birbirleriyle doğrudan doğruya tanışmakta, milyonlarcası da değişik kuruluşlar çerçevesinde yakın temasta bulunmaktadırlar. Bu çok iyi bir şeydir yoldaşlar. Halkların dostluğu, değerlendirilmesi, korunması ve artırılması gereken muazzam bir zenginliktir. Katedilen yolu anımsatmak, bu yıldönümü günlerinde yararlı olur. 1949 yılı sonbaharında, Avrupa'daki politik durum, —üstelik sadece Avrupa'da değil— son derece gergindi. Kıtanın üzerinde güçlü «Soğuk Savaş» rüzgarları esiyordu. Emperyalizmin en büyük askeri aracı olan NATO bloku kurulmuştu. Batıdaki bazı politikacılar «Soğuk Savaş» «Sıcak savaşa» dönüştürme tehditlerinde bulunuyorlardı. «Savaş eşiğinde» denge sağlamak, emperyalist kampın dış politikasının hemen hemen en önemli ilkesi olarak ilan edildi.

Ama 1940 yıllarının ikinci yarısında pekçok ülkenin üzerinde doğan Sosyalizm şafağı giderek daha çok parlıyordu. DAC'nin doğuşu ve sağlamlaşması, Sosyalizm ve

barış davasının yeni, büyük bir zaferi oldu ve gerçek tarihsel bir önem kazandı.

İnsanlık tarihinin en kanlı savaşının son eyleminin burada, Berlin'de yapıldığı 1945 yılı giderek daha çok tarihe karışıyor. DAC'nin başkenti Berlin'in şimdi iyi bir şöreti var. Faşizme ve militarizme kesinlikle hayır dedikleri ve Anti-Hitler cephesi savaşçılarının umutlarını haklı çıkardıkları için halklar Almanya Sosyalist Birlik Partisine, DAC hükümetine ve emekçilerine minnettar olmaktan geri duramazlar.

Her devletin politikasının içeriği, şu basit sorular yanıtlanarak kolayca anlaşılır: Bu politika, yurttaşlarına ne vermektedir, komşularına ve bütünüyle dünyaya ne getirmektedir?

Diğer Sosyalist ülkelerde olduğu gibi, Demokratik Almanya Cumhuriyetinde de emekçilerin esenliğine, toplumun her üyesinin geleceğe güvenle bakabilmesine derin özen gösteriliyor. Burada Alman işçi hareketinin güzel gelenekleri korunuyor ve geliştiriliyor. Alman devrimcilerinin, hümanistlerinin ve düşünürlerinin parlak neslinin idealleri hayata geçiriliyor.

Cumhuriyet, komşularına dostluk duygusu, işbirliğine hazırlık ve karşılıklı anlayış gösteriyor. İnsanlığın savaşın öldürücü girdabına yeniden sürüklenmemesi için sosyalist topluluğunun öteki ülkeleriyle birlikte, gereken her şeyi yapıyor.

Tüm bunlar saygıya değer. DAC'ın tüm dünyada nüfuzunun büyümesinin ana nedeni budur.

DAC'nin uluslararası alanda hukuksal olarak tanınması Avrupa'nın güvenliğinin sağlanmasında gerçek bir dönüm noktası oldu. Bu tanıma bildiğiniz gibi kolay elde edilmedi. Bu tanıma için 1970'lerin belli antlaşmalarının imzalanması, harp sonrası gerçeklerin tanınması, Genel Avrupa Konferansının yapılması için Sosyalist topluluk ülkelerinin onlarca yıl mücadele vermeleri gerekmişti.

Genel Avrupa toplantısı bir sonuç belgesi, bir çeşit Avrupa halklarının güvenlik sözleşmesi, barışçı yaşam,

devletler arasında barışçı ilişkiler sözleşmesi kabul etti. Bizim en derin isteğimiz bu sözleşmenin tam olarak uygulanmasıdır.

Sözlerine bakılırsa batının devlet adamları da aynı şeyi istiyorlar gibidirler. Ama ne yazık ki, ortaklarımızın eylemleri sık sık başka yönde oluyor. Şu gerçekleri görmemiz edemeyiz: Silahlanma yarışı liderleri durumu gerginleştirmek, askeri hazırlıkları kamçılamak için her fırsatı, hatta denilebilirirki, mevcut olmıyan şeyleri bile bahane olarak kullanıyorlar. Avrupa'ya gelince barışın yapısına, bu yapının temelini mayın koymaya çalışıyorlar.

Bugün batı propagandasının gürültülü bir şekilde borazanlığı yaptığı Batı Avrupa'ya yeni tip Amerikan roket-nükleer silahları yerleştirme yolundaki tehlikeli planlar ciddi endişeler uyandırmaktadır. Açıkça söyleyelim: Bu planların gerçekleştirilmesi kıtada stratejik durumu önemli derecede değiştirirdi. Bu planların amacı Avrupa'da oluşmuş olan güç dengesini bozmak, NATO blokuna askeri üstünlük sağlamaktır.

Askeri üstünlüğe gelince, orası pek te belli olmaz diyelim. Elbette Sosyalist ülkeler NATO militaristlerinin çabalarına ilgisizce durup bakacak değillerdir. O halde bizimde güvenliğimizi sağlamlaştırmak için gereken adımlar atmamız gerekirdi. Başka çaremiz kalmaz. Ama açıkça ortada olan gerçek şu: NATO planlarının uygulanması kaçınılmaz bir şekilde Avrupa'da durumu gerginleştirir ve genellikle uluslararası atmosferi zehirler.

Bir sır değilki, bu tehlikeli planların hazırlanmasında ABD'nin yanında Federal Almanya Cumhuriyetine de rol ayrılmış ve bu rol bitmiş değil.

Açıkça söyleyelim ki, bu ülkenin politikasını belirleyenler bugün çok ciddi bir seçenek karşısında bulunuyorlar. Federal Almanya Cumhuriyeti için bu seçeneklerden hangisi daha iyi, Avrupa'da barışın sağlanması ve Avrupa devletlerinin iyi komşuluk ve gittikçe ar-

tan karşılıklı güven havası içinde barışçı karşılıklı olarak yararlı işbirliğinin gelişmesine yardımcı olmak mı, yoksa SSCB'ye ve müttefiklerine yönelik Amerikan roket — nükleer silahlarını topraklarına yerleştirerek, Avrupa'da durumun yeniden gerginleşmesine yardım etmek mi daha iyi olur arasında bir seçenekte bulunarak karar vermeleri gerekecek. Bu ikinci seçenek olursa FAC'nin kendi durumu da önemli derecede kötüleşir. Sahipleri tarafından bu yeni silah eyleme sokulursa FAC'ni ne gibi sonuçlar bekleyebileceğini anlamak zor değil.

Söylediklerim elbette ki topraklarında orta menzilli Amerikan roket-nükleer silahı yerleştirerek «mutlulandırmak» istenen NATO üyesi öteki Avrupa ülkeleri için de geçerlidir.

Sovyetler Birliği'ne gelince, tekrar tekrar yineliyorum: Biz askeri üstünlüğe hevesli değiliz. Hiç bir devleti veya bir gurup devleti tehdit etmek niyetinde hiçbir zaman bulunmadık ve bulunmuyoruz. Bizim stratejik doktrinimiz ancak savunmaya yöneliktir. Sovyetler Birliği'nin Avrupa kıtasında savunma ihtiyacıyla uyuşmayan boyutlarda askeri gücünü artırdığı yolu iddialarının gerçeğe hiçbir ileri tutar yanı yoktur. Bu, geniş kamu oyunu bile-bile aldatmaktır.

Gezegenimizin başka yerlerinde olduğu gibi, Avrupa'da da barış istiyoruz. Bu, dış politikamızın temeli, belkemiğidir. Bu politikayı devamlı olarak hiç şaşmadan uyguluyoruz.

SSGB'nin Savunma Konseyi olarak açıkça belirtiyorum ki, son on yıl içinde Sovyetler Birliği'nin Avrupa kısmındaki topraklarında orta menzilli nükleer silah taşıyıcıları bir tek roket, bir tek uçak katılarak artırılmamıştır. Tersine roketlerin nükleer gücü gibi orta menzilli roket rampalarının sayısı azalmıştır bile. Orta bombardıman uçaklarının sayısı azaltılmıştır. Sovyetler Birliği başka devletlerin topraklarında genellikle böyle silah yerleştirmiyor. O Orta Avrupa'da yerleşen askerimizin sayısını da bir çok yıldan beri artırmıyoruz.

Dahası da var. Sovyetler Birliği'nin Batı bölgelerinde yerleştirilmiş bulunan orta menzilli nükleer araçların

bugünkü düzeyinde sayıca azaltma yapmaya hazırız, ama tabii ki Batı Avrupa'da orta menzilli nükleer araçların yeni yerleştirilmesi yapılmazsa.

Açıkça ve cidden belirtiyorum ki, Sovyetler Birliği nükleer silah üretiminden vazgeçen ve bu silaha sahip olmak istemeyen ve topraklarında bu silahın bulunmadığı hiçbir devlete karşı hiçbir zaman nükleer silah kullanmayacaktır.

Avrupa'da askeri yumuşamanın elde edilmesi için uzun yıllar yapılan çabaları çıkmazdan kurtarmayı içten isteyerek sözden gerçek eyleme geçme örneği verecek DAC yönetimiyle anlaşarak ve Varşova Anlaşması üyesi öteki devletlerle danışarak Orta Avrupa'daki Sovyet askerleri sayısını tek taraflı olarak azaltmaya karar verdik. Önümüzdeki oniki ay içinde DAC topraklarından yirmibin Sovyet askeri bin tank ve belli miktarda askeri teknik geri alınacaktır.

Sovyetler Birliği ve müttefiklerinin barışçı ve iyi niyetli yeni somut önerisinin Avrupa ve dünya halkları arasında onanacağına inanıyor ve güveniyoruz. NATO ülkelerinin hükümetlerini sosyalist ülkelerin girişimlerini gereği gibi değerlendirmeye ve niyet örneğimize uymaya çağırıyoruz.

Ülkemiz Avrupa'da güvenlik önlemlerinin daha da genişletilmesinden yanadır. Biz ayrıca Helsinki Sonuç Belgesinde ön görülen kara kuvvetlerinin büyük askeri tatbikatlarının yapılacağına daha önceden bildirilmesi ve bugün olduğu gibi 25 bin düzeyinde değil, daha küçük düzeyde, diyelim 20 bin kişi düzeyinde haber verilmesi hakkında anlaşmaya hazırız. Biz 40-50 binden fazla askerin katılacağı manevralar yapmamaya da hazırız.

Elbette büyük askeri hava kuvvetleri manevraları ve Genel Avrupa toplantısına katılan diğer devletlerin kararları yakınlarında yapılacak askeri deniz kuvvetleri manevraları hakkında önceden bilgi vermek hususunda sosyalist ülkelerin önerisi yürürlükte kalıyor.

Batıya bir şey önermek istiyoruz: Helsinki görüşme-

leriyle belirlenen bölgede sadece askeri tatbikatları değil aynı zamanda sayısı 20 binı aşan kara kuvvetlerinin yer değiştirmelerini de önceden bildirelim. Devletler arasında güvenliğin sağlanması ve Avrupa'da savaş tehlikesinin azaltılmasına yönelik diğer fikirler tartışılabilir. Hazırlanması ve toplanması oldukça güncel, aynı zamanda ivedi olan politik düzeyde Genel Avrupa Konferansı'nın Avrupa'da askeri yumuşamanın geniş önlemleri kompleksinin görüşülmesi için en uygun yer olarak görüyoruz.

Bilindiği gibi, SALT-3 için önemli görüşmelerin yapılması da gerekiyor. Biz SALT-2 Antlaşmasının yürürlüğe girişinden hemen sonra bu görüşmelerin başlamasından yanayız. Bu görüşmeler çerçevesi içinde sadece kıtalar arası değil, aynı zamanda diğer tip silahların kısılması olanağının kuşkusuz ki buna bağlı tüm faktörlerin hesaplanması ve tarafların eşit güvenlik ilkesine ciddi olarak uyulması koşuluyla görüşülmesine razıyız.

Bu suretle SSCB, DAC ve Avrupa'nın diğer sosyalist ülkeleri tüm Avrupa halklarına güvenlik, barış dolu bir yaşamın gerçekten sağlanması gibi açık bir perspektifi öneriyorlar.

Şimdi sıra batılı ülkelerdedir. Yanıtları halkların istek ve çıkarlarını gözönünde bulundurmaya hazır olup olmadıklarını gösterecektir. Gerçekçiliğin devlet bilgeliliğinin ve nihayet tam sağ bir sağ duyunun üstün geleceğine inanıyoruz.

Değerli Yoldaşlar!

Bugünkü dinamik dünyamızda sosyalist topluluk olarak ayağımızın altında güvenli bir zemin vardır. Bu zemini ekonomilerimizi devamlı geliştirerek sosyalist demokrasisini geliştirerek halklarımızın refahını sürekli sağlayarak, savunmamızı ortak çalışmalarımızla sağlamlaştırarak kendimizi koruduk. Bağlarımız derin ve çok yönlüdür, gittikçe daha iyi işbirliği yapmayı öğreniyoruz.

Sosyalist Enternasyonalizm, barış ve sosyal ilerleme için mücadelede bir çok başarılar kazanma imkanını veren politika ve manevi güçtür.

DAC'nin büyük bayramını gerçekten bir enternasyonalizm havası içinde geçmesi çok güzel bir olaydır.

Yaşasın Avrupa'da barış ve sosyalizmin güvenilir kalesi Demokratik Almanya Cumhuriyeti!

Sovyetler Birliği ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti arasında, Marksist-Leninist Partilerimiz arasında yıkılmaz dostluk her zaman sağlamlaşsın.

Yaşasın sosyalist ülkeler topluluğu!

Yaşasın Barış ve Komünizm!»

İşte bu demec, dünya kamuoyunda büyük yankılar uyandırdı. Ve dünya halkları kimin barıştan yana, kimin savaş kışkırtıcılığı yaptığına bir kez daha tanık oldu. Emperyalizm «Barış ve Silahsızlanma» mevzisinde bir adım daha köşeye sıkıştırılırken, bizzat emperyalist ülkelerde ve onun siyasal temsilcileri arasında gedikler açtı.

Barış ve uluslararası güvenliğin sağlanması savaşına büyük değer veren dergimiz, Dünya Silahsızlanma Haftasında; Yumuşama ve Silahsızlanmadan yana olan, Dünyada adil, kalıcı ve sürekli bir barışın gerçekleştirilmesi için savaştan tüm barış güçlerini selamlıyor ve bir kez daha belirtiyoruz ki;

SOSYALİSTLER; uluslararası zora dayalı her türlü bağın karşısındadır. Tümüyle gönüllü bağları ve serbest rızaya dayalı ilişkileri savunur. Haklı ve haksız savaşları ayırt der, haksız emperyalist, sömürgeci savaşlara karşı çıkar, haklı savaşları gönülden desteklerler. Haksız savaşlara karşı barışı, haklı savaşlar önünde ise ulusal ve toplumsal kurtuluşu savunurlar.

SOSYALİSTLER; emperyalizme, uluslararası gericiliğe, sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe, ırkçılığa ve yerel vaşlarını desteklemeyi baştan gelen görevlerinden sayar.

SOSYALİSTLER; dünya sosyalist sistemi öncülüğündeki barış güçlerinin militarizme ve silahlanma yarışına karşı yürüttükleri ardıcıl barış savaşımına, barış içinde yan yana yaşama politikasına, Detant ve silahsızlanma mücadelesine yüksek değer verir. Bunların Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin önüne, elverişli olanaklar, aydınlık ufuklar açtığını onaylar.

SOSYALİSTLER; Türkiye'nin altında imzası bulunduğu Helsinki sonuç Belgesinin tüm kararlarının uygulanması, özellikle 7. ve 8. maddelerinin hayata geçirilmesi yönünde özverili örgütlü ve kararlı bir mücadelenin yürütülmesini demokratik mücadelenin önemli bir parçası sayar, bu konuda tüm demokratik güçlere büyük görevler düştüğünü belirtir.

SOSYALİSTLER; Detant ve Silahsızlanma savaşımında Dünya Sosyalist Sisteminin ve onun temel direği Sovyetler Birliği'nin ardıcıl çabalarına yüksek değer verir, Bu yolda yılmadan yürüyen barışın güçlü savunucusu Leonid Brejnev'in şahsında tüm Sovyet halkını ve tüm sosyalist ülkeler topluluğunu coşkuyla alkışlarlar.

SOSYALİSTLER; Türkiye'nin NATO'dan çıkması Türkiye ve Kürdistan toprakları üzerindeki tüm NATO ve Amerikan üslerinin kapatılması mücadelesini anti-emperyalist ve anti-sömürgeci savaşımın önemli bir parçası sayar. Bu yolda, tüm demokratik güçlere görevler düştüğünü belirtir.

SOSYALİSTLER; Savaş kışkırtıcılığında emperyalizmle kolkola giren karşı-devrimci Pekin hegemonyacılarının, hayasızca yürüttükleri politikayı şiddetle kınar. Onların uzantıları yerli maoculara karşı özverili, kararlı bir savaşımı dün ve bugün olduğu gibi gelecekte de sürdürmeyi garantilerler.

SOSYALİSTLER; Tüm dünyada kalıcı, adil ve sürekli bir barışın kurulması özlemini belirtir. Silahsızlanma yarışımının durdurulması, bu fonlara ayrılan kaynakların emekçi halklarımızın yararına kullanılması yolunda ileri adımların atılması için örgütlü ve kararlı bir mücadelenin yükseltilmesi gereğini vurgular.

SOSYALİSTLER; Başta dünya sosyalist sistemi olmak üzere tüm barışsever güçlerin, NÜKLEER silahların ve NÖTRON bombasının yasaklanması için yürüttükleri mücadeleye yüksek değer verir. Bu konuda geniş halk yığınlarının bilinçlendirilmesi ve muhalefetinin örgütlenmesini demokratik güçlerin önemli görevleri arasında sayar.

SOSYALİSTLER; Anti-emperyalist savaşında, barış ve uluslararası güvenliğin sağlam temellere oturtulması mücadelesinde önemli bir yeri olan «Bağlantısızlar Hareketi»ni ve Havana 6. Doruk Konferansını hararetle selamlar.

SOSYALİSTLER; Savaşa karşı barış, sömürüye ve baskıya karşı savaş, soğuk savaşa karşı yumuşama ve silahsızlanma mücadelesini sınıf savaşımının özgün bir biçimi sayar. Gelecek kuşaklara savaşız, sömürsüz, baskısız ve mutlu bir dünya bırakılması gereğinin önemini vurgular.

Doğal Afet mi Toplumsal Felaket mi?

«Deprem sonuçları
Sömürgecilerin
İnsan canına ne
Değer verdiğinin
Göstergesidir»

«Daha fazla ölüm
Daha fazla sömürü»

Ülkemizde nerede beklenmedik bir doğa olayı olsa, orada yaşayan halk büyük felaketlerle karşılaşır, insanlar yaşamlarını yitirir, evleri yıkılır, tarlaları, bağları, bahçelerini sular götürür, hayvanları ölür. Olağan koşullarda bile, en temel gereksinimlerini en ilkel biçimde karşılayabilen geri bıraktırılmış toplumların, beklenmedik olaylardan büyük zararlara uğraması kaçınılmazdır.

Doğanın evriminde belirleyici olmak, doğal olgu ve olayları denetim altına almak, teknolojik açıdan henüz tam anlamıyla denetlenemeyen olaylar için de toplumsal önlemler geliştirmek ve uygulamak insanların en doğal hakkıdır. Bu hakkı kullanabilmek, temel gereksinimleri karşılama-

nın ötesinde belirli bir ekonomik gelişmişliği gerektirmektedir.

Ancak sömürücü düzenlerde, sınıflı toplumlarda, olası doğal olaylara karşı önlem geliştirme ve önlemleri uygulama araçları, hakim sınıfların tekelinde bulunduğu için, ezilen sınıfları tehdit eden doğal olayların toplumsal felaketlere dönüşmesine seyirci kalınmaktadır. Ezilen sınıf ve tabakalar doğal olarak karşısında çaresiz bırakılmaktadır.

Doğaya egemen olma hakları ellerinden alınan ezilen sınıflar yüzyıllardır doğal olaylar karşısında geliştirdikleri önlemlere ve kazandıkları pratikleri zaman içinde, yitirmekte, yitirmeselerde önlemleri uygulama olanağı bulamaktadırlar.

Toplumlar, zararlı doğa olaylarını yok etmek, gereksinimlerini gidermek için doğadan en etkin bir biçimde yararlanmak üzere onu denetim altına almaya çalışmışlardır. Ancak bilim ve teknoloji düzeyleri buna bir oranda olanak sağlamış, gelişme derecelerine bağlı olarak toplumlar, kontrol altına alamadıkları olayların nedenlerini, büyük ölçüde doğa üstü güçlere bağlamışlardır. Böyle bir açıklama biçimi, toplumları denetleyemedikleri olaylar karşısında edilgen (pasif) bir tutum takınmaya itmiştir.

İnsan ögesinin doğal olayın etkisinden uzaklaştırılması gereği ortaya konulduğunda, doğal olayların toplumsal felaketlere dönüşmesinin nedenleri araştırıldığında ve açıklanması istenildiğinde, hakim sınıflar soruna ya bilinemezci bir tutumla yaklaşmayı, ya da idealist açıklamaları yeğlemektedirler.

Bu anlayışa doğal olayların en tehlikelilerinden «DEPREM» adı verilen yer hareketlerinin oluşmasında da karşılaşılmaktadır. Geri bırakılmış toplumlarda toplumsal felaketlere dönüşen bir doğal afet olan Depremi nedenlerini hakim sınıflar bir tanrısal yazgı olarak değerlendirmektedirler.

Deprem gibi doğal olayların toplumsal felaketlere dönüşmesinin nedenlerini diğer toplumsal sorunlardan ayrı tutarlar. Olaylar arasındaki ilintiyi bir bütünlük içinde görmemezlikten gelirler.

Oysa diyalektik düşünce yöntemi doğa olaylarını bir başka biçimde değerlendirir.

Gerek bilincimizi çevreleyen dış dünya, gerekse insan düşüncesi aynı genel hareket yasalarına bağlıdır ve karşılıklı etkileşim içinde bir bütünlük oluştururlar. Bu bütünlük nesnelere, süreçlerin, olguların karşılıklı bağıntılarının bir toplamıdır. Nesne deyince, yıldızlardan atomlara dek, giderek varlıkları kabul edildiği ölçüde, uzay parçacıklarına dek bütün maddi varlıkları anlarız. Nesnelere karşılıklı bir bağlantı içindedir, ve onların karşılıklı etkileşimi de hareketi oluşturur. Madde yaratılamayan ve yok edilemeyen bir nitelik taşır. Hareket ise maddenin varoluş biçimidir. Hareketsiz madde, maddesiz hareket düşünülemez. Hareketin nedeni maddenin iç çelişkisi-
dir.

Bu bakımdan doğa da bir nesnelere, olgular, süreçler toplamı olarak sürekli bir değişim içindedir.

Diyalektik düşünce yöntemi ise hem insan dü-

şüncesinin hem de doğanın, ve dolayısıyla tüm evrensel hareketin en genel yasalarının sistemleştirilmesidir.

Diyalektik düşünce yönteminin tüm insanlığı aydınlığa ulaştıran bir yöntem olarak kullanılmasıyla, doğa olayları artık «bilinemez» olmaktan çıkmış ve hemen her şey «bilenebilir», «bilinir» hale gelmiştir. Bilinebilir diyoruz, çünkü elimizde diyalektik düşünce yöntemi dediğimiz bir anahtar var. Bu anahtarda doğadaki tüm olaylar arasındaki bağıntıyı çözebilecek niteliktedir. Zaman içinde bilgi sınırlarımız bu anahtar yardımıyla genişletilebilecek ve bilinemez diye bir şey kalmıyacaktır.

Biz de burda bu anahtarla toplumumuzun sorunlarını incelemeye çalışacağız. Özellikle yazımızın konusu olan «Deprem» gibi bir doğal afetin toplumumuzda felaketlere dönüşmesinin nedenlerini ve sonuçlarını inceleyeceğiz.

Yalnız olaylar arası ilişkilerin birbirine olan etkilerinin tam anlamıyla kavranarak hayata geçirilmesi ve uygulama alanına sokulması gerekir. Günümüzde hakim sınıflar doğal afetlerin toplumsal felaketlere dönüşmesini toplumsal sorunlardan ayrı görürler. Oysa her toplumsal olayda olduğu gibi doğal afetler de toplumun diğer sorunlarından soyutlanarak ele alınamazlar.

Ülkemizde sık sık rastlanan depremler, hemen her defasında kaçınılması olanaksız sonuçları değiştirilemez varsayılan ve bir tevekkül içinde kabullenilen bir olaylar dizisi biçiminde ele alınır hakim sınıflarca.

Genelde ÷lkemiz üzerinde uygulanan sömürgeci ekonomik politika bizi depremlere karşı, çaresiz kılmış ve sömürgeci çevrelerce doğal bir olay olan deprem, halkımıza yazgı olarak kabul ettirilmeye çalışılmıştır.

Gezeganimizde her yıl 800 dolayında deprem olmaktadır. Sadece 1976 yılında dünyada meydana gelen depremlerde 700 bini aşkın insan ölmüştür. Dünyanın %44 gibi önemli bir kesimi deprem bölgesi üzerinde bulunmakta ve dünya nüfusunun %39 da bu bölgelerde yaşamaktadır. Dünyada şimdiye kadar olan bazı önemli depremler ve sonuçları tablo (1) de gösterilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi önemli depremler Akdeniz kıyılarında, ve Türkiye'den İran'a uzanan bir kuşakta rastlanmaktadır.

Tarih	Yer	Ölüm sayısı
526	Akdeniz kıyıları	200.000
1692	Sicilya	60.000
1735	Lizbon	40 000
1797	Quito	40.000
1923	Tokyo	100.000
1939	Şili	25.000
668	İzmir	20 000
1509	İstanbul	13 000
1688	İzmir	20.000

TABLO (1)

Depremler bugünün teknolojisi ile önlenemeseler bile, yeryüzünde her an olabilecek dep-

remlerin yerleri bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerde olabilecek deprem olaylarına karşı önceden önlemler alarak deprem zararlarını en aza indirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle insan yaşamına değer veren sosyalist ülkeler, başta Sovyetler Birliği, bilim ve teknolojiyi daha da geliştirerek bunu insanlığın hizmetine sunmaktadır. Bugün Sovyetler Birliği'nde, ülke insanları, olabilecek doğal afetlere karşı korunmuşlardır. Sovyetler Birliği daha da ileri giderek Dünyanın en oynak yeri olan Tacikistan'da Vaş nehri üzerinde Dünyanın en büyük hidro-elektrik santralini yapmayı başarmıştır.

Oysa Emperyalist-kapitalist ilişkiler içinde bağımlı ülkelerde, azgelişmiş ülkelerde, geri bıraktırlmış ülkelerde ve sömürge ülkelerde doğal bir afet olan depremler büyük toplumsal felaketlere yol açmakta ve toplum bu felaketlerden uzun dönem kurtulamamaktadır.

DOĞAL BİR AFET OLAN DEPREMİN ÜLKEMİZDE TOPLUMSAL FELAKETLERE DÖNÜŞMESİNİN NEDENİ

Deprem olasılığı açısından ülkemizde Dünyanın en kritik bölgesi üzerinde bulunmaktadır. Yer yer çok değişik ve karışık bir jeolojik yapı gösteren bölgemiz, deprem yönünden: biri, Kuzeyde Saroz ve İzmit körfezinden gelerek Erzincan'dan geçerek, Aras vadisine uzanan, diğeri Güneyde Suriye çukurluğunun devamı olan Maraş, Bitlis doğrultusunda Van gölünün ötesine kadar iki büyük fay sistemi ve bunların etki ala-

ni içindedir. Ülkemiz topraklarının %80'ni bu bölge üzerinde bulunmakta ve nüfusumuzun da %85'i bu topraklar üzerinde yaşamaktadır. Büyük yerleşim merkezlerimizden Erzincan, Erzurum, Ağrı, Kars, Elazığ, Malatya, Tunceli, Bingöl, Bitlis, Muş, Van ve Maraş bu aktif deprem bölgesi üzerinde bulunmaktadır. Kırsal alandaki yaklaşık 35.000 yerleşim birimi de yine bu bölgede yer almaktadır.

Ülkemizde yıllardır olan depremlerde yüzbinlerce insanımız ölmüş (Tablo 2), yine yüzbinlerce yapı yıkılmıştır. Ülkemizin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum, işsizlik, yoksulluk sefalet geri bıraktırmışlık kendisini doğal afetlerde daha fazla hissettirir ve ülkemizde her depremden sonra büyük toplumsal felaketler zinciri yaşanmakta, bu felaketler kendisini uzun yıllar halkımız üzerinde hissettirmektedir.

Tarih	Yer	Ölüm	Yıkılan Yapı
1168	Erzincan	12.000	25.000
1454	»	30.000	45.000
1584	»	15.000	30.000
1903	Malazgirt	1.700	31.200
1939	Erzincan	45.000	135.000
1966	Varto	2.964	20.000
1967	Pülümür	97	1.282
1971	Bingöl	870	5.386
1975	Lice	2385	8.168
1976	Çaldıran	3840	9.232

(TABLO 2)

Her toplumsal olayda olduğu gibi Doğal bir afet olan deprem olayını da ¼lkemizin ve halkımızın genel sorunlarından soyutluyamayız. Doğal bir afet olan depremin ¼lkemizde toplumsal felaketlere yolaçmasının nedeni ve bu felaketlerden en çok yoksul köylülerin, dar gelirlilerin zarar görmesi, ¼lkemizin sosyo-ekonomik yapısından bağımsız ele alınamaz.

Bizim gibi geri bıraktırılmış ¼lkelerde, gelişmiş ¼lkelere oranla aynı büyüklükteki bir depremin meydana getirdiği can ve mal kaybı kat kat fazla olmaktadır. Tablo 3'te gör¼ld¼đü gibi Türkiye'nin batısında toplam beş depremde 1302 kişi yaşamını yitirmiş, 22.280 yapı yıkılmıştır. Buna karşın ¼lkemizde aynı şiddette olan beş depremde 9586 insanımız hayatını yitirirken 44042 yapı da yıkılmıştır.

Yine bir başka örnek 1971 yılında San Fernando (Amerika) da meydana gelen ve Lice'dekine eşit şiddette olan depremde can kaybı toplam 657 olmuştur. Can kaybının hemen hepsi de 1933'te inşa edilmiş eski bir yapının yıkılmasından meydana gelmiştir. Lice'de ise günd¼z öğle vakti olan depremde 2385 kişi ölmüştür.

Başka bir örnek ise, Japonya'da 30.000 kişinin yaşadığı Ebino kentinde 1968 yılında Lice'deki depreme eşit şiddetteki depremde sadece 48 kişi yaşamını yitirmiştir. Lice merkezinin nüfusu 9000 olduğunu anımsarsak aradaki farkın büyük olduğunu gör¼r¼z.

TÜRKİYE'DE

ÜLKEMİZDE

Deprem	şiddet	Ölüm	Yıkılan yapı	Deprem	şiddet	Ölüm	Yıkılan yapı
1967	9	89	5569	1966	9	2964	20007
Adapazarı				Varto			
1968	8	29	2072	1967	8	97	1282
Amasra				Pülümür			
1970	8	41	3700	1971	8	870	5386
Alaşehir				Bingöl			
1971	9	1086	9452	1975	8	2385	8165
Gediz				Lice			
Burdur				1976	8	3840	9232
1971	8	57	1487	Çaldıran			
Toplam	ort.						
5 Deprem	8.4	1302	22280		8.4	9586	44042

(TABLO 3)

Bu örnekler Depremlerin yarattığı korkunç sonuçların önlenebileceğini göstermektedir. Bu örnekler depremlerin birer alın yazısı olmadığını, gösterir. Doğal bir afet olan depremin toplumuzda yarattığı korkunç felaketlerin nedeni ülkemizin sömürge statüsünden kaynaklanan sosyo ekonomik konumudur. Ülkemiz sömürgeci güçler tarafından bilinçli olarak geri bırakılmış, halkımızın yaşama seviyesinin iyileştirilmesi yerine halkımız daha çok ezilmiş sömürülmüş ve halkımız üzerinde var olan ırkçı şöven baskılar artırılmıştır. Bu da yetmiyormuş gibi toplu kıyım tatbikatları yapılarak halkımıza göz dağı verilmek istenmiştir. Tüm bunların yanında halkımız doğal afetlere karşı korunmasız bırakılarak insanlarımız topluca ölüme mahkûm edilmiştir. Gelişen teknoloji ve bilim halkımızın yararına kullanılacağı yere bu teknik ve bilim sömürgecilerin daha fazla sömürsü, halkımız içinde daha fazla ölüm amacıyla kullanılmıştır.

Ülkemizin geri bıraktırılmışlığı ülkemizin geleceğini olumsuz yönde etkilemiş, halkımızın tüm ihtiyaçları karşılanmadığı gibi, insanlarımız bilinçli olarak doğal afetler karşısında ölüme, yoksulluğa, sefalete mahkûm edilmiştir.

Ülkemiz üzerinde uygulanan sömürgeci politikaların bir yansımasını da halkımızın barınma ve yerleşme düzeninde de görmekteyiz. Bunun sonucu yanlış yerleşme ve çağ dışı ilkel, dayanıksız konut üretimi deprem zararlarını daha da artırmıştır. Ülkemizde depremlerden dolayı meydana gelen zararların büyük olmasının ne-

denleri; deprem öncesi uygulanan politikalar ve deprem öncesi alınmamış olan önlemlerdir.

DEPREM ve YERLEŞME DÜZENİ

Ülkemizdeki yerleşmelerin büyük bir bölümü tarihsel kökenlidir. Kırsal alandaki yerleşmeler, geçmiş üretim ilişkilerinin toprak, ürün, şehir ilişkisinin gerektirdiği, aynı zamanda saldırılara karşı korunma işgüdüsü ve ovanın ürününün denetlenebilmesi için yerleşim yerleri kayalıklı, yüksek, dik yamaçla ovanın kesiştiği yerlerdir. Ülkemizde kırsal alanlardaki yerleşmelerin büyük bir bölümü tehlikeli bölgelerde kurulmuştur. 1495 köy vadide, 3270 köy dağ veya yamaç eteğinde, 2628 köy kayalıklar üzerinde kurulmuştur. Ülkemizde yaklaşık 25 bine yakın irili ufaklı yerleşim birimi tehlikeli bölge üzerinde bulunmaktadır.

Buna bir örnek olarak Lice'yi ele alabiliriz. Lice halkı işsizdir, yoksuldur, ama aç kalmamak için kaçakçı ağaların sırt hamallığını yapmak zorunda kalmışlardır. 100-200 lira için canları pahasına çalışırlar. Bu durumda savunma gereksinimlerinden dolayı dik bir yamacın üstüne kurmuşlar Lice'yi.

Bilindiği gibi bu yerler depremlerde en büyük hasarı görmektedirler. Lice'nin arkasındaki dağın kayması sonunda bütün kent kaya ve toprakla örtülerek binlerce insanın ölmesine yol açmıştır.

Ülkemizdeki heyelan alanları ve depreme

karşı tehlikeli bölgeler bilinirken, burada yaşayanların yer değiştirmelerine ilişkin önlemler alınmamıştır. Lice ve Muradiye bu konuda somut birer örnektirler.

1966 yılında uzmanların hazırladığı bir raporda Lice'nin bulunduğu yerin çok tehlikeli olduğu belirtilmiş ve hemen boşaltılması istenmiştir. Ancak buna karşın hiç bir işlem yapmayan, hiç bir önlem almıyan sömürgeci yönetimler, sonunda bir depremde binlerce insanımızın ölmesine neden olmuşlardır. Bu ölümlerin sorumlusu, önlem almıyan sömürgeci yönetimlerdir. Bunlar, Muradiye'de de bu uygulamalarını sürdürmüşlerdir. Yine uzmanların düzenlediği raporlarda Muradiye ilçesinin tehlikeli bir bölge üzerinde olduğu belirtilmiş ve en kısa zamanda ilçenin boşaltılması istenmiştir. Sömürgeci yönetimler buna da kulaklarını, gözlerini kapıyarak yıllar sonra olan bir depremde binlerce kişinin ölümüne ve binlerce yapının yıkılmasına neden olmuşlardır.

Eğer sömürgeci yönetimler halkımızın yaşamına değer verselerdi onları doğal afetlerden korusunlardı ve bu kadar insanımızı yitirmezdik. Oysa sömürgeci yönetimler ırkçı soykırımcı politikalarının bir uygulamasını da burada göstermişler ve halkımızı toptan açık bir biçimde yok edemiyenler onları doğal afetlere karşı savunmasız bırakarak onları toplu ölüme terk etmişlerdir.

Oysa ülkemizde kurulan askeri üsler, hükümet binaları, ağa köşkleri, şeyh-bey evleri sağlam yerler üzerinde kurulmuşlardır. Ve bunlar depremlerden zarar görmemişlerdir.

(Devam edecek)

www.arsivakurdi.org